

**UCHWAŁA NR XXXVI/243/2021
RADY GMINY KROŚNICE**

z dnia 7 maja 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Krośnice na lata 2021-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.2020.712 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2020.1876 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krośnice na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krośnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Krośnice

Piotr Morawek

Załącznik do uchwały Nr XXXVI/243/2021
Rady Gminy Krośnice
z dnia 7 maja 2021 r.

Gmina Krośnice

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krośnice na lata 2021-2027

Kwiecień 2021 rok

SPIS TREŚCI

I Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
1. Podstawa opracowania	7
2. Podstawy prawne.....	9
3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi.....	10
4. Wykorzystane materiały, dokumentacje.....	11
II. Charakterystyka przestrzenno - demograficzna i gospodarcza gminy Krośnice	12
1. Historia i położenie gminy	12
2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych.....	14
2.1. Pomniki przyrody	15
2.2. Stawy	15
2.3. Czystość środowiska.....	16
3. Gospodarka odpadami	16
4. Zasoby mieszkaniowe.....	17
5. Gospodarka wodno - ściekowa.....	18
5.1. Sieć wodociągowa.	18
5.2. Sieć kanalizacyjna	19
6 Struktura demograficzna gminy	20
III. Oświata i wychowanie oraz sport i rekreacja	21
1. Szkolnictwo	21
2. Kultura, sport i turystyka	22
IV. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy	25
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach.....	25
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	26
3. Służba zdrowia	27
4. Organizacje pozarządowe.....	28

V. Problemy społeczne - ujęcie ogólne	30
1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice	30
2. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej	30
VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach	32
1. Ubóstwo.....	33
2. Bezrobocie	34
3. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba	37
4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną	39
5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania	42
6. Przemoc w rodzinie	45
7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładach karnych	48
VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach	49
1. Informacje ogólne.....	49
2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej	50
3. Świadczenia pomocy społecznej	51
VIII. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych	57
1. Wprowadzenie do badania	57
2. Metodologia badania.	58
3. Dane demograficzne	59
4. Metryka gminy	62
5. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	63
5.1. Grupa badana.....	63
5.2. Cel badania	64
5.3. Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	64
5.4. Problem wykluczenia społecznego w opinii mieszkańców.....	65

5.4.1. Niepełnosprawność.....	68
5.4.2. Osoby starsze.....	72
5.4.3. Ubóstwo.....	77
5.4.4. Bezrobocie.....	80
6. Badania sprzedawców napojów alkoholowych.....	84
6.1. Grupa badana.....	84
6.2. Cel badania.....	84
6.3. Wyniki badań.....	85
7. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży.....	95
7.1. Metodologia.....	95
7.2. Cel badania.....	95
7.3. Charakterystyka grupy badanej.....	95
7.4. Wyniki.....	101
7.4.1. Substancje psychoaktywne: Alkohol.....	101
7.4.2. Substancje psychoaktywne: Papierosy.....	106
7.4.3. Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze.....	110
7.4.4. Postawy wobec substancji psychoaktywnych.....	112
7.4.5. Przemoc w szkole.....	114
7.4.6. Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc.....	118
7.4.7. Hazard.....	126
8. Podsumowanie diagnozy.....	128
8.1 Dorośli mieszkańcy gminy.....	128
8.2 Sprzedawcy napojów alkoholowych.....	129
8.3 Dzieci i młodzież szkolna.....	130
IX. Analiza SWOT.....	132
1. Wprowadzenie.....	132
2. Analiza SWOT.....	132

X. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	135
2. Misja.....	136
XI. System monitorowania, promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	157
1. Monitorowanie	157
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	158
3. Finansowanie Strategii	158
XII. Podsumowanie	160

WSTĘP

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji zadań społecznych podejmowanych w celu poprawy, negatywnych zjawisk występujących w obrębie danej społeczności. Dokument przedstawia przede wszystkim działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowanych dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art.17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy której, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krośnice na lata 2016-2020, nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmocnieniu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian.

Zasadniczym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wyeliminowanie bądź zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych jakie występują na terenie gminy. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Realizacja zadań wynikających z potrzeb ma umożliwić osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Takie zjawiska jak: ubóstwo rodzin i osób zwłaszcza starszych, bezrobocie, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, problemy opiekuńczo – wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które należą do rozwiązywania władz samorządowych oraz instytucji pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi materiał wyjściowy do

opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Celem strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę materialną rodzin. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, wsparcia specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej jak i grupowej, rozwoju świadczeń rzeczowych oraz współpracę z różnymi instytucjami. Przyjmując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krośnice na lata 2021-2027 władze Gminy Krośnice podejmują obietnicę aktywnej działalności sprzyjającej wspieraniu mieszkańców gminy w przezwyciężeniu problemów społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru gminy miejscem przyjaznym i atrakcyjnym dla wszystkich. Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy. Wyznacza kierunki i ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji społecznej strategia może być uzupełniana o nowe działania i cele.

I PROCEDURA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Podstawa opracowania

Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku pracy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, UG Krośnice, materiały będące wynikiem badań różnych środowisk i grup społecznych.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Krośnice została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu, Komendy Powiatowej Policji w Miliczu, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnicach. Przeprowadzono również „Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych”. W trakcie analizy problemów społecznych skupiono się na takich zjawiskach jak: ubóstwo, uzależnienia (w tym alkoholizm), bezrobocie,

niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na lata 2021-2027, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w gminie Krośnice. Przeformułowano rolę i zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz sposób realizacji świadczonej pomocy. Polegało to na dokonaniu przejścia od typu pomocy, której zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Było to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług, w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, terapii i wszechstronnej pracy socjalnej świadczonych dla różnych grup osób i rodzin objętych pomocą społeczną. Przykładem może być realizowany w 2017 i 2019 r. na terenie gminy projekt, Projekt realizowany w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowany ze środków EFS, skierowany do grup gdzie występuje przemoc w rodzinie, osób zagrożonych wykluczeniem z powodu uzależnienia alkoholowego, którego częstym skutkiem jest długofalowe pozostawanie bez pracy oraz rozpad więzi rodzinnych i społecznych. W ramach projektu uczestnicy bezpłatnie brali udział w terapiach grupowych oraz mieli możliwość spotkań z psychologami w ramach terapii indywidualnej.

Wyznacznikiem ustalenia kolejności celów strategicznych (głównych) i celów szczegółowych (operacyjnych) stał się rozmiar problemów osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Krośnice. Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniem innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej. Przyjęcie strategii stanowi proces otwierający długoterminowe planowanie polityki społecznej.

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, w tym realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Podstawy prawne

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz. U. z 2020.1876 ze zm.) art. 17 ust.1 pkt.1 cytowanej ustawy wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia zgodna jest z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową oraz samorządową określone obowiązki. Działania określone w strategii opierają się na postanowieniach takich krajowych aktów prawnych jak:

- 1) ustawa z dnia 7 września 2009 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2020 poz.808 ze zm.);
- 2) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 1359);
- 3) ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 685);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 poz.2277 ze zm.);
- 5) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2020 poz.1057 ze zm.);
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2020 poz.176);
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 218 ze zm.);
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. Z 2020 poz. 2050);
- 9) ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2020 poz.713 ze zm.);

- 10) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2020 poz. 111 ze zm.);
- 11) ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020 poz.1329);
- 12) ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1297);
- 13) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm.)
- 14) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1409 ze zm.);
- 15) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1398 ze zm.);
- 16) ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1348 ze zm.);
- 17) ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. 2019 . 2407 ze zm.);
- 18) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1876 ze zm.);
- 19) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. 2020 poz. 426 ze zm.);
- 20) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r. – kodeks cywilny (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1740 ze zm.);

3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest dokumentem wieloletnim, który uwzględnia zapisy dokumentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Została opracowana w oparciu o inne dokumenty strategiczne tj.:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności),
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS),
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK),
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024,
- Krajowy program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020- Nowy Wymiar Integracji,
- Narodowy Program Zdrowia 2021-2025,
- Krajowy program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Realizacja celów powinna być oparta na zasadach socjalnych wspólnoty tj. zasadzie pomocy, wsparcia, zasadzie osobistej wolności oraz zasadzie solidarności.

Szeroko akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, o których już wspomniano we wstępie, a które powinny znaleźć ujęcie w strategii, są:

bezpieczeństwo socjalne, tzw. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo, itp.);

wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;

pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi ;

życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową grupę społeczną oraz polityki społecznej jako polityki parorodzinnej.

4. Wykorzystane materiały, dokumentacje

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Krośnice została opracowana na podstawie dostępnych, dokumentów, opracowań i informacji o charakterze analitycznym, diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszej strategii oraz innych źródeł.

II. CHARAKTERYSTYKA PRZESTRZENNO - DEMOGRAFICZNA I GOSPODARCZA GMINY KROŚNICE

1. Historia i położenie gminy

Gmina Krośnice położona jest w północno - wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim. Od północy i zachodu graniczy z gminą Milicz, od południa z gminami Zawonia i Dobroszyce, od południowego wschodu z gminą Twardogóra, a od wschodu graniczy z województwem wielkopolskim. Południowo-zachodnia część gminy to fragment Wzgórz Twardogórskich, północno - wschodni obszar to część Kotliny Milickiej. Gmina wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe na tym terenie występują rozmaite gatunki roślin i zwierząt.

Krośnice są gminą o charakterze typowo rolniczym. Intensywnie prowadzona jest gospodarka rybacka i leśna. Występują gleby o niskiej bonitacji, a sama gmina posiada jeden z najniższych wskaźników bonitacyjnych gleb w dawnym województwie wrocławskim. Nie ma tutaj gleb klas I i II - grunty bardzo dobre nie występują. Niewiele jest też gruntów dobrych - III klasy. Na terenie gminy przeważają grunty średnie i słabe - IV i V - VI klasa. Surowce naturalne występujące w gminie Krośnice to gaz ziemny, którego złożę znajduje się w Wierzchowicach na głębokości od 1 326,5 m do 1 452 m p.p.m. Jest to największy w Polsce podziemny magazyn gazu. Innymi surowcami naturalnymi występującymi na terenie gminy są ropy oraz piaski i żwiry.

Najważniejsze szlaki komunikacyjne przebiegające przez gminę Krośnice to droga wojewódzka nr 448 Milicz - Krośnice - Twardogóra - Syców. Przez teren gminy w kierunku północ-południe przebiega lokalna linia kolejowa, jednotorowa, zelektryfikowana Wrocław - Oleśnica-Grabowno Wielkie - Milicz - Krotoszyn, z przystankami w Bukowicach, Krośnicach, Wierzchowicach.

Gmina Krośnice zajmuje powierzchnię 17 873ha. Tereny użytkowane rolniczo zajmują 8654 ha (ok. 48% powierzchni gminy), w tym: gruntów ornych jest 5695ha, użytków zielonych 2413ha Tereny lasów to 6805 ha (ok. 38% powierzchni gminy), tereny wód otwartych (stawów) zajmują 1085ha (ok. 6% powierzchni gminy). Park krajobrazowy zajmuje 8294,2ha powierzchni gminy Krośnice (ok. 46% powierzchni gminy).

Jak widać z powyższego zestawienia, w gminie Krośnice tereny są podzielone na typowo rolnicze, pod uprawy, a także na tereny leśne, pokrywające się z parkiem krajobrazowym. To ukazuje nam obraz Krośnic jako obszaru o wielkiej różnorodności przyrodniczej i czystości ekologicznej. Brak terenów przemysłowych, prawie połowa gminy objęta terenami leśnymi i wodnymi powodują, że jest to miejsce wymarzone dla osób szukających odpoczynku na łonie natury, z dala od zgiełku miasta.

Ludność gminy Krośnice skupiona jest w 22 sołectwach.

Tabela 1. Sołectwa i miejscowości wchodzące w skład Gminy Krośnice

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1	Brzostowo	Brzostowo, Brzostówko
2	Bukowice 1	Bukowice ul. Akacyjowa, Drzewna, Jabłoniowa, Jesionowa, Kolejowa, Krośnicka, Leśna, Mleczna, Przysiółek Olszówka, Pszczela, Słoneczna, Sportowa, Topolowa, Wesoła, Wrocławska numery 2-76 i 1-79
3	Bukowice 2	Bukowice ulice: Brzozowa, Kubrycka, Milicka, Piaskowa, Polna, Sosnowa, Złotowska, Wrocławska numery:78-172 i 81-181; Krzyszków
4	Czarnogoździce	Czarnogoździce
5	Czeszyce	Czeszyce
6	Dąbrowa	Dąbrowa
7	Dziewiętlin	Dziewiętlin

8	Grabownica	Grabownica
9	Kotlarka	Kotlarka
10	Krośnice	Krośnice
11	Kuźnica Czeszycka	Kuźnica Czeszycka
12	Lędzina	Lędzina
13	Luboradów	Luboradów
14	Łazy	Łazy Wielkie, Łazy Małe, Łazy Poręba,
15	Stara Huta	Stara Huta
16	Suliradzice	Suliradzice
17	Świebodów	Świebodów
18	Pierstnica	Pierstnica, Pierstnica Mała
19	Police	Police
20	Wąbnice	Wąbnice
21	Wierzchowice	Wierzchowice
22	Żeleźniki	Żeleźniki

Źródło: dane z Urzędu Gminy Krośnice

2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych

Gmina Krośnice leży na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Całkowita powierzchnia parku wynosi 87 040 ha, z tego 8 294,2 ha leży na obszarze gminy Krośnice. Jest to obszar bardzo zróżnicowany zarówno pod względem roślinności jak i zwierzyny zamieszkującej tereny parku. Naturalne warunki pozwoliły na bytowanie wielu gatunkom ptaków, między innymi czapli purpurowej, orłom bielikom, bocianom czarnym. W lasach występują dzięcioły. Na terenie rezerwatu znajduje się też największe w Europie Środkowej skupienie lęgowe gęsi. Lasy występujące na terenie parku to lasy sosnowe, bukowe

i mieszane. Występują w nich różnorodne gatunki roślin i grzybów chronionych. Obfita

jest ilość pospolitego bluszczu i paproci. Teren parku to również stawy, w których najpopularniejszą hodowlaną rybą jest karp. Brzegi stawów porośnięte są bujną roślinnością, szuwarami, wśród których schronienie znajdują liczne zwierzęta. Naturalne środowisko, nie zanieczyszczony ekosystem powoduje, że tereny parku i przez to również gminy Krośnice, na której terenach park się również znajduje, są miejscami wyjątkowymi, przyciągającymi każdego, kto tęskni za bliskością natury. Naturalne walory, niezależne od człowieka, powinny tym bardziej być przez ludzi szanowane, a ich wykorzystanie nie powinno burzyć równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Krośnice lasy zajmują powierzchnię ok 7 053 ha, czyli około 39% powierzchni gminy. Jedynie 3 % lasów znajduje się pod kontrolą osób prawnych i fizycznych. Lasami w 97 % zarządza Państwo poprzez poszczególne nadleśnictwa i leśnictwa. Są to lasy bukowe, sosnowe i mieszane. Występuje w nich zwierzyna taka jak sarny, jelenie, dziki, a także mniejsze gatunki ssaków, ptaków i owadów. Roślinność przeważająca to głównie paprocie, bluszcz. W lasach występują różnorodne gatunki grzybów. Przyciąga to grzybiarzy i miłośników leśnych spacerów.

2. 1. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Krośnice, w lasach, na rozstajach, w parkach i zagajnikach, możemy spotkać unikatowe, wiekowe drzewa, uznane za pomniki przyrody. Sklasyfikowanych jest 22 pomniki przyrody, w skład których wchodzi 32 dęby szypułkowe, jeden buk pospolity oraz jedna sosna zwyczajna. Obwody pierścienicy niektórych drzew dochodzą nawet do 700 cm. Są to okazy, które warto zobaczyć. Jest to ciekawostka nie tylko dla tych, którzy są specjalistami z zakresu botaniki, lecz przede wszystkim dla tych, którzy są jej miłośnikami

[Źródło: Urząd Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Mieniem i Rolnictwem].

2.2. Stawy

Jak już wcześniej wspomniano, ważnym elementem przyrodniczym obszaru gminy Krośnice są stawy. Zajmują one 1497,2452 ha czyli około 8 % powierzchni gminy. Gmina leży w obszarze intensywnej gospodarki rybackiej.

Większość stawów hodowlanych należy do spółki Stawy Milickie S.A, w której skład wchodzi Zakład Rybacki Krośnice. Na stawach tych prowadzi się głównie hodowlę karpia,

a także linów, amurów, tołpyg, sumów, sandaczów, szczupaków, płoci i innych gatunków ryb, które poprzez doprowadzalniki przenikają do stawów hodowlanych. Oprócz stawów we władaniu Gospodarstwa Rybackiego Krośnice istnieją również stawy prywatne.

Ponadto stawy krośnickie stanowią cenne siedlisko przyrodnicze, z którego korzystają rzadkie ptaki wodno - błotne np. orły bieliki, myszołowy, zimorodki, perkozy, wiele gatunków kaczek oraz występują płazy i gady.

Na obszarze gminy Krośnice nie ma naturalnych szlaków pieszych. Są lasy, parki i miejsca spacerowe nad stawami, które umożliwiają zainteresowanym osobom spędzać czas na łonie przyrody.

2.3. Czystość środowiska.

Gmina Krośnice jest gminą typowo rolniczą. Nie ma tu przemysłu, który w znaczący sposób wpływałby na zanieczyszczenie środowiska. Położenie gminy na terenie parku krajobrazowego powoduje brak możliwości lokalizacji jakiegokolwiek przemysłu. Co prawda na terenie gminy istnieją przedsiębiorstwa, które zajmują się przetwórstwem spożywczym, obróbką drewna, transportem, jednakże ich działalność nie jest uciążliwa dla środowiska. Fakt występowania na terenie gminy, w parku krajobrazowym, lasach i stawach tak dużej ilości zwierząt i roślinności jest wynikiem braku wpływu gospodarki na środowisko naturalne. Nie ma również uciążliwości związanej z emisją hałasu do środowiska. Szlaki komunikacyjne, przebiegające przez gminę to drogi wojewódzkie, które nie mają dużego natężenia ruchu. Firmy i przedsiębiorstwa również nie powodują emisji hałasu. Gmina Krośnice jest miejscem cichym, w którym znaczącą rolę odgrywa przyroda.

Walory turystyczne i krajobrazowe w gminie Krośnice są bardzo duże, dlatego w Gminie prowadzona jest edukacja ekologiczna w ramach realizacji edukacyjnych ścieżek ekologicznych w szkołach w ramach działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej przy Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowym Kultury w Krośnicach.

3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Krośnice od 1 lipca 2013 roku funkcjonuje system gospodarowania odpadami komunalnymi polegający na zorganizowaniu przez gminę odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w

zamian za wnoszoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Krośnice zajmuje się wyłoniony w drodze przetargu podmiot zewnętrzny. Świadczy on usługę odbioru z miejsca wytworzenia następujących frakcji odpadów:

1. Frakcje odpadów komunalnych odbieranych bezpośrednio od właścicieli nieruchomości: zmieszane odpady komunalne, papier, metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, szkło, bioodpady.
2. Frakcje odpadów komunalnych odbieranych z miejscowości, w których odpad został wytworzony w trakcie zbiórek zorganizowanych w formie wystawki: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i odpady wielkogabarytowe.
3. Frakcje odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości przez Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (zwany dalej „PSZOK”): papier, metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, szkło, bioodpady, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych we formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady budowlane i rozbiórkowe.

Gmina Krośnice zlokalizowana jest na terenie obszaru Natura 2000 OSO Dolina Baryczy, SOO Ostoja nad Baryczą oraz Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy.

4. Zasoby mieszkaniowe

Mieszkaniowy zasób gminy tworzy 45 lokali mieszkalnych, którymi zarządza Zarządca na podstawie umowy Nr 393/148 /2020/RGMiR o zarządzanie gminnym zasobem komunalnym zawartej w dniu 31 grudnia 2020 roku w Krośnicach.

W skład zasobu mieszkaniowego wchodzi m. in.:

- budynki stanowiące w całości własność Gminy Krośnice: 3 (w tym 1 budynek jest mieszkalno-usługowy),
- lokale znajdujące się w budynkach wspólnot mieszkaniowych: 6
- lokale komunalne: 16,
- lokale socjalne: 13.

Potrzeby mieszkaniowe w gminie Krośnice są duże, a posiadany zasób mieszkaniowy jest nie wystarczający. Aktualnie 34 osoby oczekują na najem lokalu mieszkalnego.

Gmina posiada aktualnie lokale usługowe:

- **lokale użytkowe w miejscowościach: Suliradzice i Luboradów**, które aktualnie są nieużytkowane,
- **lokal użytkowy w Budynku Krośnickiej Kolei Wąskotorowej**, który jest dzierżawiony przez Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe z siedzibą w Krośnicach na podstawie umowy zawartej na czas określony do 10 lat tj. od dnia 21.01.2020 r. do dnia 31.12.2030 roku,
- **lokal użytkowy położony przy ul. Kwiatowej 7 w Krośnicach**, który jest wynajmowany przez Spółdzielnię „Szklany Świat” Bombki na podstawie umowy najmu lokalu użytkowego na czas określony od dnia 01.04.2016 r. do dnia 01.04.2026 r.
- **lokal usługowy w Wierzchowicach** przeznaczony do sprzedaży.

5. Gospodarka wodno - ściekowa

5.1. Sieć wodociągowa.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Krośnice są zasilane z wodociągów gminnych. Łączna długość sieci wodociągowych i przesyłowych na terenie Gminy Krośnice wynosi ok. 115,5 km. Z sieci zaopatrywanych jest ok **2640** odbiorców, w tym **2590** indywidualnych oraz **50** instytucji i podmiotów gospodarczych. Sieć wykonana jest z PCV i PE.

Woda czerpana jest z 7 ujęć wód podziemnych i uzdatniana w 4 stacjach uzdatniania wody (wraz z terenowymi zbiornikami wody uzdatnionej o pojemności 50-150 m³) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

- Bukowice, Grabownica, Kuźnica Czeszycka, Łazy Małe

Na wszystkich SUW-ach i przepompowniach wody zainstalowane są agregaty prądotwórcze, które zapewniają ciągłość podawania wody w przypadku wyłączenia energii elektrycznej przez Zakład Energetyczny.

Obecne potrzeby inwestycyjne w zakresie gospodarki wodnej dotyczą:

- zmianą funkcjonującego jednostopniowego systemu zasilnia w wodę mieszkańców miejscowości Bukowice i Łędzina na dwustopniowy system podawania wody uzdatnionej. Budowa zbiornika wody uzdatnionej (retencji) na terenie SUW Bukowice.
- budowy zbiornika wody uzdatnionej (retencji) o poj. 100 m³ na terenie dz. nr ewid. 194/58 obręb Wierzchowice,
- modernizacja Stacji Uzdatniania Wody zlokalizowanej w miejscowości Łazy Małe na działce nr 140/5 obręb Łazy Wielkie
- modernizacji, konserwacji i rozbudowy istniejącego systemu wodociągowego do nowych budynków mieszkalnych. (Źródło: *Urząd Gminy Krośnice , Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji*).

5.2. Sieć kanalizacyjna

Obecnie ścieki odprowadzane są systemami kanalizacyjnymi zbiorczo do trzech oczyszczalni ścieków:

- mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Bukowicach,
- zmodernizowanej mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Krośnicach,
- kontenerowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Łazy Małe,

do podmiotowych oczyszczalni ścieków poprzez 86 km sieci kanalizacyjnej(gwarancyjnej i tłocznej) trafiają ścieki z 11 miejscowości Gminy Krośnice tj.: Krośnic, Wierzchowic, Bukowic, Dąbrowy, Wąbnic, Polic, Czarnogoździec, Świebodowa, Dziewiętlin, Łazy Wielkie, Łazy Małe. Do sieci kanalizacyjnej wykonanych jest około 1444 przyłączy do gospodarstw domowych i zakładów. Pozostałe miejscowości w gminie nie mają systemowych rozwiązań gospodarki ściekowej, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone są wozem asenizacyjnym do ww. oczyszczalni. Oczyszczane są w 146

przydomowych oczyszczalniach ścieków. (Źródło: *Urząd Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji*).

6 Struktura demograficzna gminy

Według stanu na koniec grudnia 2020 r. liczba ludności w gminie wynosi 8161 osób, z czego kobiety stanowią 49,79 % ogólnej liczby mieszkańców (wg danych ewidencji ludności UG Krośnice). Na terenie Gminy w latach 2016-2020 obserwuje się spadek ilości mieszkańców, co obrazuje poniższa tabela. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 46 osób/km², w stosunku do średniej gęstości zaludnienia w województwie dolnośląskim, które wynosi 145 mieszkańców/km², obszar Gminy Krośnice zalicza się do słabo zaludnionych terenów województwa dolnośląskiego¹.

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Krośnice wg faktycznego miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	J.m.	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	8 205	8 222	8 238	8 216	8 161

Źródło: *Dane z ewidencji ludności UG Krośnice*

Według danych z Urzędu Gminy w Krośnicach najbardziej zaludnione miejscowości to:

- Krośnice: 1 793 mieszkańców;
- Bukowice: 1 628 mieszkańców;
- Wierzchowice: 815 mieszkańców;
- Pierstnica: 352 mieszkańców;

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2020-roku>,

- Kuźnica Czeszycka: 288 mieszkańców;
- Łazy Wielkie: 306 mieszkańców.

W dwóch sołectwach Krośnice i Bukowice zamieszkuje w sumie 3 421 osób co stanowi 41,91 % wszystkich mieszkańców gminy.

Stan i struktura ludności gminy według wieku przedstawia się następująco (dane na dzień 31.12.2020 r.):

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 18-tego roku życia) stanowią 19,88 % ogółu mieszkańców (w sumie 1 623 osoby, w tym 783 kobiety).
- osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 roku życia oraz kobiety powyżej 60 roku życia) stanowią 18,77 % ogółu mieszkańców (w sumie 1 532 osoby , w tym 1 012 kobiet).Z powyższych danych wynika, iż największą grupę osób stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

III. OŚWIATA I WYCHOWANIE ORAZ SPORT I REKREACJA

1. Szkolnictwo

Na terenie gminy czynne są dwie szkoły podstawowe oraz jeden zespół szkół: Szkoła Podstawowa im. Piastów Śląskich w Bukowicach, Szkoła Podstawowa im. Edmunda Bojanowskiego w Kuźnicy Czeszyckiej oraz Zespół Szkół w Krośnicach Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łukasiewicza i Przedszkole Publiczne. W sumie na terenie gminy do szkoły podstawowej i przedszkola uczęszcza 873 uczniów, w tym do przedszkola uczęszcza 214 dzieci, do szkoły podstawowej 659 uczniów. Szczegółową ilość dzieci w poszczególnych szkołach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ilość dzieci w poszczególnych szkołach.

	Szkoła Podstawowa im. Piastów Śląskich w Bukowicach	Szkoła Podstawowa im. Edmunda Bojanowskiego w Kuźnicy Czeszyckiej	Zespół Szkół w Krośnicach
Szkoła Podstawowa	252	116	291
Przedszkole	69	31	114

Źródło: Dane - Inspektor ds. Kadr i Oświaty Urzędu Gminy Krośnice

Do placówek oświatowych dowożeni są uczniowie gminnym transportem.

2. Kultura, sport i turystyka

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krośnicach, w skład którego wchodzi obiekt Parku Wodnego zlokalizowany w Krośnicach przy ul. Sanatoryjnej 9. W obiekcie mieści się pełnowymiarowy 25-metrowy basen pływacki z częścią z ruchomym dnem oraz basen rekreacyjny z 2 zjeżdżalniami, jacuzzi, urządzeniami do masażu wodnego i brodzikiem dla dzieci. Do dyspozycji gości jest również saunarium, siłownia oraz sala fitness. Na pierwszym piętrze hali basenowej znajdują się miejsca dla widowni przewidziane na ok 150 osób. Obiekt basenu jest bezpośrednio połączony z halą sportową oraz szkołą w Krośnicach.

Ośrodek organizuje zajęcia stałe z fitnessu, jogi, nauki pływania, zajęć rehabilitacyjnych w wodzie, zajęć z dziećmi w wodzie, oraz zajęć dedykowanych dla krośnickich seniorów. Zajęcia prowadzone są także na siłowni.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji organizuje również wydarzenia sportowe skierowane przede wszystkim do uczniów trzech gminnych szkół, mieszkańców gminy Krośnice, powiatu milickiego a także województwa dolnośląskiego.

Przy Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji prężnie działa Uczniowski Klub Sportowy „Krośnicka Przystań”, którego podopieczni trenują pływanie, reprezentując z powodzeniem Klub w zawodach o randze powiatowej, wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Jest to głównie młodzież z terenu gminy Krośnice, a także z gmin ościennych.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji współpracuje na co dzień ze Stowarzyszeniem Sztuk i Sportów Walki „Leonidas”, którego podopieczni trenują na sali w obiekcie oraz z Uczniowskim Klubem Sportowym „BIZON”, którego zawodnicy reprezentują gminę Krośnice w zapasach na szczeblu regionalnym oraz ogólnopolskim. Z sal korzystają również inne podmioty działające na rzecz sportu i kultury na terenie gminy w tym m.in. Akademia Tańca, grupa teatralna.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji od wielu lat ściśle współpracuje również z Milickim Stowarzyszeniem Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Miliczu w zakresie rehabilitacji podopiecznych.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji oferuje również komercyjne usługi rehabilitacyjne dla dzieci oraz dorosłych.

Ponadto, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji zarządza miejscem rekreacji na terenie zespołu parkowego -pałacowego pomiędzy Krośnicami a Wierzchowicami.

- W 2007 roku w gminie Krośnice, dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej, wybudowano Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe. Podstawowym celem tej instytucji jest pozyskiwanie i przygotowywanie społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Swoje działania kieruje do wszystkich grup społecznych, z nastawieniem nie tylko na dzieci i młodzież, ale również na seniorów. Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe swoje zadania koncentruje głównie na prowadzeniu sekcji plastycznych, muzycznych i tanecznych, jak również w zakresie popularyzacji poezji. Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe swą działalność opiera na współpracy ze szkołami podstawowymi poprzez organizację imprez kulturalno-oświatowych. W skład Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe wchodzi Centrum Kultury oraz Ośrodek Edukacji Ekologicznej. Centrum zarządza Biblioteką Publiczną w Krośnicach oraz filią Biblioteki Publicznej w Bukowicach.

Centrum Kultury wraz z usytuowanym w jego pobliżu amfiteatrem stało się miejscem organizowania wszelkich imprez kulturalnych (w tym również na świeżym powietrzu), swoją działalnością obejmuje przede wszystkim mieszkańców gminy Krośnice, ale również mieszkańców całego powiatu milickiego. Organizowane są wszelkiego typu imprezy kulturalne i regionalne, które skupiają mieszkańców całego powiatu. Na terenie gminy działa również zespół ludowy "Pierstniczanie" oraz chór "Ballada".

- Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Krośnicach stanowi bazę lokalową do prowadzenia zajęć z dziedziny edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, szkoleń, konferencji. Ośrodek dysponuje Centrum Konferencyjnym z nowocześnie wyposażoną 130 osobową salą audiowizualną. Oferta Ośrodka Edukacji Ekologicznej skierowana jest do uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu Dolnego Śląska i innych województw. Uczniowie uczestniczą w 1-, 2- lub 3-dniowych cyklach zajęć poświęconych wyjątkowemu pod względem przyrodniczym obszarowi Doliny Baryczy, a także bardziej ogólnym zagadnieniom związanym z ekologią i ochroną przyrody. Zajęcia odbywają się w sercu Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, w sąsiedztwie kilku rezerwatów przyrody, na obszarze chronionym Natura 2000. Wiele z nich odbywa się w terenie, na ścieżkach edukacyjnych, wiodących przez najciekawsze miejsca Doliny Baryczy, inne realizowane są w nowocześnie wyposażonych salach.

- W Krośnicach znajduje się również Szkolne Schronisko Młodzieżowe jest to placówka szkolno-wychowawcza, która stanowi bazę noclegową dla zielonych szkół przybywających do Krośnic w ramach zajęć w Ośrodku Edukacji Ekologicznej oraz dla turystów przybywających z Wrocławia oraz z terenu całej Polski. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Krośnicach mieści się w budynku Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach i dysponuje 46 miejscami noclegowymi. W budynku znajduje się 46 miejsc w pokojach modułowych, 2, 3, 4, 5 - osobowych, połączonych łazienką. Schronisko oferuje również sale konferencyjną z multimediami i ze sprzętem RTV, bezpłatny dostęp do internetu bezprzewodowego, nowocześnie wyposażoną samoobsługową kuchnię oraz windę i pokoje przeznaczone dla osób niepełnosprawnych. Schronisko zarządza również kuchnią i stołówką szkolną, gdzie serwowane są domowe obiady dla dzieci z dwóch szkół w Gminie Krośnice i dla grup odwiedzających Schronisko.

- W 2013 roku w Krośnicach została uruchomiona Krośnicka Kolej Wąskotorowa i jest niewątpliwie jedną z największych atrakcji turystycznych Krośnic i okolic. Na trasie przejazdu, która ma ok. 3 km, jest 5 mniejszych stacyjek, na których umieszczono tablice tematyczne, tworzące ścieżkę edukacyjną o nazwie „Dolina Baryczy w miniaturze”. Podczas przejazdu turyści poznają piękno Doliny Baryczy.

Krośnicka Kolej to jedna z niewielu czynnych kolei wąskotorowych, zachowanych w Polsce. Kolejka kursuje sezonowo, od maja do września na terenie Zespołu Pałacowo – Parkowego Krośnice - Wierzchowice. Duma krośnickiego taboru - parowóz Px48-1907 wyprodukowany w 1955 roku w Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie, kursuje w weekendy. W tygodniu kursy obsługuje lokomotywa spalinowa. Poza sezonem parowozownia krośnicka jest udostępniana dla grup do zwiedzania.

Krośnicka Kolej Wąskotorowa to również idealne miejsce dla grup szkolnych, które swój pobyt na kolejce często łączą z ofertą Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Krośnicach, uczestnicząc w licznych warsztatach.

W budynku stacji głównej znajduje się Centrum Informacji Turystycznej oraz bar kolejkowy. Obok dworca ustawione są dwa ekspozycyjne parowozy. Nieopodal stacji głównej znajduje się wiata grillowa, staw rekreacyjny z miejscem przeznaczonym do kąpieli, czynnym w miesiącach lipiec - sierpień, wypożyczalnia łódek i rowerów wodnych oraz plac zabaw. Krośnicka Kolej Wąskotorowa to również miejsce, przez które przebiega kilka szlaków turystycznych.

Na terenie gminy znajdują się również liczne świetlice wiejskie, którymi zarządza Urząd Gminy w Krośnicach. Organizowane są w nich imprezy okolicznościowe, festyny, zabawy sylwestrowe, karnawałowe itp. dla mieszkańców poszczególnych miejscowości. Na terenie gminy organizowane są raz w roku, co roku w innej miejscowości, gminne dożynki.

IV. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAJMUJĄCE SIĘ POMOCĄ SPOŁECZNĄ DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach realizuje zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, a także zadania własne gminy z zakresu pomocy społecznej. Ośrodek mieści się w budynku Urzędu Gminy przy ul. Sportowej 4.

Do zadań Ośrodka należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych, udzielanie pomocy rzeczowej, schronienia, posiłku, ubrania osobom tego pozbawionym, świadczenie usług opiekuńczych w domu, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, sprawienie pogrzebu, opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne, udzielanie pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem. Klienci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, nie mogące poradzić sobie z rozwiązaniem problemu. Także mieszkańcy o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, osoby z problemem uzależnień, opuszczające zakłady karne, bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, osoby samotne w tym osoby starsze wymagające wsparcia a w formie usług opiekuńczych. Coraz częściej z pomocy społecznej korzystają osoby i rodziny, które wymagają wsparcia w wypełnianiu swoich ról rodzinnych i społecznych. Takie, które wymagają integracji i aktywizacji społecznej i zawodowej. Osobom starszym ośrodek zapewnia pomoc w formie usług opiekuńczych, a także skompletowaniu dokumentacji do Domu Pomocy Społecznej. Pomoc osobom z problemem alkoholowym prowadzi Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Gminy w Krośnicach. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Do głównych zadań ośrodka należą:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowania działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa, przyznawanie zasiłków stałych, celowych i okresowych,
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia „dobry start”,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej co roku realizuje prace społeczno-użyteczne na terenie Gminy Krośnice oraz Program Aktywizacji i Integracji z Powiatowym Urzędem Pracy w Miliczu.

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 poz. 2277 ze zm.)

Główne działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz

integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

- 1) wspieranie rozwoju programów i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży;
- 2) podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców, nauczycieli i pedagogów;
- 3) upowszechnienie metod edukacji publicznej podnoszących wiedzę o szkodliwości nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków oraz o możliwościach uzyskania wsparcia;
- 4) organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 5) wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom i organizacjom prowadzącym działalność profilaktyczną poprzez współorganizowanie różnorodnych form pracy edukacyjnej, opiekuńczo – wychowawczej, aktywizującej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży oraz w rodzinach;

6) działania kontrolne w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych;

7) wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, wolnych od czynników ryzyka związanego z kontaktem z substancjami uzależniającymi i psychoaktywnymi.

„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Krośnice na 2021 rok” przyjęto Uchwałą Nr XXXII/213/2021 Rady Gminy Krośnice z dnia 12 lutego 2021r.

W 2020 roku do GKRPA wpłynęły 42 wnioski o skierowanie na leczenie m.in.:

- Komenda Powiatowa Policji w Miliczu - 25 wniosków;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach – 6 wniosków
- Kurator Sądowy w Miliczu – 4 wnioski
- osoby bliskie (rodzic, rodzeństwo, dzieci) – 6 wniosków
- inne osoby – 1 wniosek

21 osób skierowano na badanie przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

W 2020 r. na Gminną Profilaktykę Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wydatkowano kwotę 150 030,00 zł.

3. Służba zdrowia

Na terenie Gminy Krośnice działają następujące przychodnie:

- NZOZ Praktyka Lekarska Andrzej Krężlewicz w Krośnicach ul. Kwiatowa 37 oraz w Kuźnicy Czeszyckiej 47,
- Milickie Centrum Zdrowia Sp. z o. o. , Sp. Komandytowa w Krośnicach ul. Kwiatowa 5 oraz w Bukowicach ul. Krośnicka 1,
- NZOZ Kom-Med. Bukowice ul. Wrocławska 41,
- Zakład Opieki Zdrowotnej Gaja w Krośnicach ul. Parkowa 5.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje apteka w Krośnicach oraz 2 punkty apteczne w Bukowicach

Usługi na podstawie kontraktu z NFZ:

Medycyny rodzinnej

Pielęgniarstwo środowiskowo-rodzinne

Położna środowiskowo-rodzinna

Medycyny szkolnej

Pobór i wykonywanie badań

Badania USG jamy brzusznej

W oddalonym o 10 km od Krośnic działa Szpital Powiatowy w Miliczu świadczący usługi z zakresu hospitalizacji oraz poradnictwa specjalistycznego. Szpital posiada szeroki zakres usług medycznych, znajdują się tu: oddziały: chorób wewnętrznych, oddział dziecięcy, ginekologiczno-położniczy, chirurgii ogólnej, ortopedyczny, anestezjologii i intensywnej terapii, rehabilitacyjny, noworodkowy, oddziały psychiatryczne dla dorosłych i dzieci, detoksykacji alkoholowej oraz liczne poradnie specjalistyczne (neurologiczne, ginekologiczno-położnicza, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczne, okulistyka, otolaryngologiczna, zdrowia psychicznego).

4. Organizacje pozarządowe

Poniżej zamieszczono najważniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Krośnice:

- **Stowarzyszenia Przyjaciół Dziewiętlina** – działania na rzecz rozwoju i aktywizacji wsi.
- **Stowarzyszenie „Nasze dzieci”** prowadzi placówkę opiekuńczo - wychowawczą typu socjalizacyjnego. W placówce przebywają dzieci oraz młodzież pozbawione opieki rodzicielskiej. W naszej placówce przebywa 30 wychowanków w wieku od 10 lat do usamodzielniania tj. do uzyskania pełnoletności, albo dłużej, jeżeli wychowanej jest w trakcie kontynuowania nauki. Zapewnimy opiekę dzieciom i młodzieży, która nie ma możliwości wychowywania się w innym formach opieki zastępczej (rodziny zastępcze, adopcja).
- **Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach “Bona Fide”**- celem krośnickiego stowarzyszenia jest m.in. inspirowanie, aktywizowanie

i integrowanie mieszkańców na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły i środowiska lokalnego, wspieranie działań zmierzających do kształtowania postaw patriotycznych i społecznych wśród wychowanków oraz uczniów Zespołu Szkół w Krośnicach, pomnażanie dorobku naukowego, dydaktycznego, kulturalnego, sportowego

i materialnego placówki, propagowanie osiągnięć dorobku Zespołu Szkół i jej wychowanków.

- **Stowarzyszenie „Aktywne Łazy”**- Celem stowarzyszenia jest działalność na rzecz wspierania obszarów wiejskich w szczególności wsi wchodzących w skład sołectwa Łazy, poprzez podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności lokalnej społeczności, integrację mieszkańców oraz budowanie wspólnej tożsamości, wspieranie przedsiębiorczości służącej zwiększeniu różnorodności gospodarczej w tym usług i produktów lokalnych.
- **Uczniowski Klub Sportowy „KROŚNICKA PRYZYSTAŃ”**- celem stowarzyszenia jest planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego członków-uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe klubu oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków klubu. Uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze samorządu terytorialnego i poza nim. Organizowanie zajęć sportowych celem wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej i umysłowej.
- **Klub Piłkarski „Płomień” w Krośnicach**- celem działania klubu jest upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, prowadzenie działalności oświatowej i wychowawczej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, tworzenie warunków dla rozwoju piłki nożnej, propagowanie osiągnięć sportowych członków klub, organizowanie aktywnego wypoczynku dzieci i młodzieży.

A także prężnie działające:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Łazach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzostowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Grabownicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnicy Czeszyckiej

V. PROBLEMY SPOŁECZNE - UJĘCIE OGÓLNE

1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice

Główne problemy występujące w sferze organizacji systemu pomocy społecznej w Gminie Krośnice to:

1. Niewystarczająca ilość projektów systemowych dotyczących rozwiązywania problemów i negatywnych zjawisk społecznych.
2. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz instytucji działających w gminie.
3. Utrwalony model kulturowy i wychowawczy niepromujący postaw aktywnych wśród społeczności lokalnej
4. Stereotypy zwłaszcza dotyczące uzależnień (w tym głównie alkoholizm) funkcjonujące w społeczeństwie
5. Niewielka liczba liderów społecznych inicjujących działania na szczeblu gminnym i samorządowym.
6. Niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
7. Nie wystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury socjalnej oraz brak powszechności zatrudnienia socjalnego
8. Brak długofalowych i długoterminowych programów dotyczących profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z niewystarczającą ofertą zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, rekreacyjno-sportowych i socjoterapeutycznych.

2. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie społecznego dialogu. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej, jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. W gminie Krośnice są to:

- 1) Osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem w tym bez prawa do zasiłku; należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy,
- 2) Osoby niepełnosprawne i długotrwale chore - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze gminy oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych
- 3) Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym rodziny niepełne i wielodzietne – należy zapewnić im obok wsparcia materialnego również pomoc psychologiczną oraz doradczą
- 4) Pomoc dla przyszłych matek, w tym również samotnych – wsparcie finansowe, psychologiczne oraz zapewnienie dostępu do świadczeń medycznych.
- 5) Osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych – konieczne jest rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków
- 6) Osoby opuszczające zakład karny po odbyciu kary więzienia trudności w przystosowaniu się do życia na wolności, znalezienia pracy i mieszkania. Często osoby te są marginalizowane przez pozostałą część społeczeństwa – działania na rzecz ponownego wprowadzenia tych ludzi do społeczeństwa, w tym udzielenia pomocy psychologicznej i materialnej szczególnie w pierwszym okresie po uzyskaniu wolności.
- 7) Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych – należy rozszerzyć oferty świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej.

8) Osoby starsze – zwłaszcza w wieku sędziwym, osoby samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne – należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznej oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego

VI. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KROŚNICACH

Tabela 4. Główne powody udzielania pomocy przez GOPS w Krośnicach w poszczególnych latach.

Powody sytuacji życiowej	Lata (liczba rodzin/osoby w rodzinach)				
	2016	2017	2018	2019	2020
ubóstwo	159/417	134/326	121/286	97/238	87/213
bezrobocie	114/310	82/206	75/193	57/157	56/156
niepełnosprawność	127/305	113/261	109/245	97/228	83/184
Długotrwała choroba lub ciężka choroba	153/342	133/285	125/260	110/236	87/173
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	21/78	16/58	13/49	14/54	25/86
Potrzeba ochrony macierzyństwa	62/329	50/250	74/371	62/308	40/200
alkoholizm	8/17	6/9	2/2	2/2	1/1

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3/3	1/1	2/2	3/3	2/2
Zdarzenie losowe	0	0	1/2	1/4	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

1. Ubóstwo

"Ubóstwo"- to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej" (T. Pilch, I. Lepalczyk, "Pedagogika społeczna"). Dużym problemem wśród rodzin objętych wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach jest nadal ubóstwo. Przepisy ustawy o pomocy społecznej definiują przesłankę ubóstwa jako sytuację, gdy dochód rodziny nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego.

Tabela 5. Wysokość ustawowego kryterium dochodowego w latach 2016-2020

rok	Kryterium dochodowe
2016	- dla osoby samotnie gospodarującej – 634,00 zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 514,00 zł
2017	dla osoby samotnie gospodarującej – 634,00 zł osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 514,00 zł
2018	- dla osoby samotnie gospodarującej – 701,00 zł(od 1 października 2018) - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 528,00 zł

2019	- dla osoby samotnie gospodarującej – 701,00 zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 528,00zł
2020	- dla osoby samotnie gospodarującej – 701,00 zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 528,00 zł

Źródło: kryterium dochodowe zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej

W 2020 roku podobnie jak w latach poprzednich jednym z powodów korzystania ze środków pomocy społecznej w Gminie Krośnice było ubóstwo, które wystąpiło w 87 rodzinach. Często powodem ubóstwa jest nie jeden a kilka nawarstwiających się problemów. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, powyżej 1 roku czasu, szczególnie narażone są tu tzw. grupy wrażliwe. Poważnym powodem ubóstwa w Gminie są również niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Ubóstwo jest zjawiskiem bardzo negatywnym, które pozwala na utrzymanie się wyłącznie ze środków pomocy społecznej, bez refleksji o podjęciu próby poprawy własnego losu. Należy również podkreślić, że ze zjawiskiem bezrobocia związane są często patologie społeczne takie jak alkoholizm, które bardzo często współwystępują również z ubóstwem.

2. Bezrobocie

Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwałe pozostających poza rynkiem pracy. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża w związku, z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego, prowadzi do wykluczenia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe. Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”. Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieregulowany tryb życia wyzwalają zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w Gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Miliczu wyniosła na koniec 2020 roku 180 osób. Stopa bezrobocia dla całego powiatu (obejmującego trzy gminy: Milicz, Krośnice i Cieszków) wyniosła w 2020 roku 6,9 %. Poziom bezrobocia na terenie powiatu w ostatnich latach obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Stan bezrobocia wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu dla całego powiatu (Milicz, Krośnice, Cieszków).

Stan na 31.12	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni					Stopa bezrobocia
		kobiety	Osoby z prawem do zasiłku	Osoby bez prawa do zasiłku	Osoby zamieszkałe na wsi	niepełnosprawni	
2017	1020	624	131	889	757	116	7,8
2018	894	546	129	765	657	90	6,8
2019	854	511	140	714	624	91	6,4
2020	933	558	126	807	674	94	6,9

* stopa bezrobocia rejestrowanego tj. procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

Na podstawie danych tabeli wyraźnie widać, iż wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych około 59,80 % stanowiły kobiety, których sytuacja na rynku pracy jest specyficzna (opieka nad dziećmi, urlopy macierzyńskie, wykształcenie, stan cywilny) i tym samym trudniejsza niż mężczyzn.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych, ludności w wieku produkcyjnym i wskaźnika bezrobocia na terenie Gminy Krośnice. Ujęcie dynamiczne w latach 2019 - 2020 r.

Stan na 31.12	na ogółem bezrobotni	Bezrobotni wg wieku						Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w powiecie*
		18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lata	60-64 lata	
rok 2019	167	25	40	38	28	20	15	19,56

rok 2020	180	32	36	39	40	17	15	19,29
----------	-----	----	----	----	----	----	----	-------

* - wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w stosunku do stanu bezrobocia w całym powiecie milickim

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

W 2020 roku wśród bezrobotnych Gminy Krośnice przeważającą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, którzy stanowią 39,44 % bezrobotnych. Drugą pod względem liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim 28,88%, gimnazjalnym i niższym – 27,22%. Najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym jedynie 4,44%.

Na terenie Gminy Krośnice w 2020 r. z pomocy społecznej, powodem udzielenia której było bezrobocie, skorzystało 56 rodzin w tym osób w rodzinach 156. Bezrobocie jest jednym z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej, wymienionej w art. 7 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Tabela 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2016 - 2020.

Stan na 31.12.	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	114	82	75	57	56
Liczba osób w rodzinach	310	206	193	157	156

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

3. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba

Kolejną grupą osób korzystających ze środków pomocy społecznej w Krośnicach w 2020 roku stanowiły osoby niepełnosprawne oraz długotrwale lub ciężko chore: 83 rodziny w których wystąpiła niepełnosprawność oraz 87 rodzin w których wystąpiła długotrwała lub ciężka choroba. Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie o niepełnosprawności – w przypadku osób poniżej 16 roku życia) wydane przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, lekarza orzecznika ZUS lub KRUS. Osoby niepełnosprawne napotykały liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier:

architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę. Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem osób z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą staje się kluczowym problemem społecznym nie tylko na poziomie lokalnym tj. gminnym lecz także ogólnokrajowym. Na tak duży odsetek niepełnosprawnych ma wpływ starzenie się społeczeństwa. Główne działania wobec osób niepełnosprawnych lub dotkniętych chorobą opierają się o pomoc w formie pieniężnej, świadczeń w naturze jak i pomocy środowiskowej.

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez gminę zaliczyć można między innymi:

- 1) zasiłek stały – z tytułu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy z tytułu wieku;
- 2) zasiłek pielęgnacyjny – przyznany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Oprócz wsparcia finansowego skierowanego do osób niepełnosprawnych realizowana jest także pomoc finansowa wypłacana w związku ze świadczeniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, do tego rodzaju świadczeń zaliczyć można:

- świadczenie pielęgnacyjne;
- specjalny zasiłek opiekuńczy;
- zasiłek dla opiekunów;

Długotrwała i ciężka choroba była jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach w 2020r. Problem ten często dotyka osoby w wieku poprodukcyjnym. Śmiało można zaobserwować, że zapotrzebowanie na pomoc usługową, nadzorującą oraz ciągłą i kompleksową w tym instytucjonalną wobec ludzi starszych będzie nieuchronnie rosnąć. Zmiany wynikające ze starzenia się ludności dotyczą nie tylko społeczeństwa, ale także gospodarki i środowiska. Sposoby

funkcjonowania starzejących się społeczeństw nie mogą być takie same jak społeczeństw młodych. Usługi opiekuńcze na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wykonywał Rejonowy Zarząd PCK w Miliczu.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2020

USŁUGI OPIEKUŃCZE					
	2016	2017	2018	2019	2020
liczba osób	11	16	16	13	16
liczba osób w rodzinie	12	17	17	15	18
kwota świadczeń	56 253,00	65 373,00	70 668,00	69 084,00	59 829,00

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiająca się trudnościami we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi, systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,

problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, braku zaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez gminę wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t. j. Dz.U. 2020 poz. 821 ze zm.). Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Wsparcie rodzin Gmina Krośnice realizuje podejmując działania polegające na zapobieganiu powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych, psychologów, pedagogów Poradni – Psychologiczno – Pedagogicznej i innych specjalności;
- 2) zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodziny wychowującej dzieci poprzez:
  - a) pomoc w przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych ról w rodzinie,
  - b) zapobieganie sytuacjom oddzielenia dzieci od rodziny,
  - c) pomoc w odzyskaniu dzieci przez rodzinę,
  - d) współpraca z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną,

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jak również trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego Gmina Krośnice realizuje także poprzez zatrudnienie od 2014 roku **asystenta rodziny** w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krośnicach. Praca asystenta rodziny prowadzona jest w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Właśnie celem asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej , zapobieganie sytuacjom oddzielenia dzieci od rodziny. Zadaniem

asystenta jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci.

Głównymi problemami rodzin z którymi pracował asystent na terenie Gminy Krośnice w 2020r.:

- problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- samotne wychowanie dziecka jednego z rodziców,
- brak prawidłowych relacji rodziców z dziećmi i wzorców wychowawczych, nieumiejętność radzenia sobie z niepoprawnym zachowaniem dziecka,
- długotrwała absencja dzieci w szkole,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- brak orientacji w uzyskaniu dokumentów, opinii, orzeczeń, diagnoz,
- bezrobocie dorosłych członków rodziny,
- nadużywanie alkoholu przez członków rodzin,
- konflikty i brak porozumienia w rodzinach, zaburzona komunikacja wewnątrz rodziny – stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej,
- przebywanie rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w pieczy zastępczej,

W 2020 roku objętych zostało wsparciem asystenta rodziny 68 osób w 18 rodzinach, ta liczba rodzin potrzebujących wskazuje jak ważną rolę spełnia asystent rodziny.

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Problem ten w przeciwieństwie do problemów opiekuńczo – wychowawczych może dotyczyć rodzin jak i osób samotnych.

Tabela 10. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2016 - 2020.

Stan na dzień 31 grudnia	Rodziny bezradnie w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego		
	Ogólna liczba rodzin	Rodziny samotnie wychowujące dzieci	Rodziny wielodzietne
2016 rok	21	17	8
2017 rok	16	14	3
2018 rok	13	11	3
2019 rok	14	9	5
2020 rok	25	17	4

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka sporej liczby mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Oprócz przytaczanych danych statystyczny wspomnieć należy, iż istnieje znaczna grupa osób mająca problem z alkoholem, ale nie uświadamiająca sobie tego faktu i nie szukająca pomocy. Bardzo często osoby nie uświadamiają sobie, że ich sposób picia stanowi już problem w kategoriach uzależnienia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za

swe zachowanie po tym jak zaczynają pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Można zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej. Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwanie nadużywających alkohol wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Z przeprowadzonych w 2020r, na terenie Gminy, statystyk wynika, iż problemy związane z alkoholem są poważne i narastające.

Główne działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz

integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklam produktów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw. Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

Tabela 11. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2016-2020.

Stan na dzień 31.12	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	8	6	2	2	1
Liczba osób w rodzinach	17	9	2	2	1

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Narkomania - potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu narkotyków. Szybko zwiększało się rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. Rosły w znacznym tempie wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Popularne środki takie jak: amfetamina, marihuana, haszysz, heroina, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami.

Łatwości sięgnięcia po nowe środki sprzyja nie tylko ich „image” oraz wzrost ich dostępności, ale również mniej inwazyjne sposoby przyjmowania.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszaniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

6. Przemoc w rodzinie

We współczesnym świecie przemoc w rodzinie stała się na tyle powszechnym zjawiskiem, że konieczne jest tworzenie systemu społecznego wsparcia w celu jej zapobiegania i przeciwdziałania. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem przemocy należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny i innych osób wspólnie zamieszkujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Do form przemocy ze względu na rodzaj zachowania sprawcy można zaliczyć przemoc fizyczną, seksualną, psychiczną, ekonomiczną oraz zaniedbanie.

Jednostką odpowiedzialną za diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych oraz podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią jest zespół interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi specjalistów z różnych grup zawodowych, tj. przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, kuratorskiej służby sądowej, oświaty, służby zdrowia, organizacji

pozarządowych. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr XLVII/283/2018 Rady Gminy w Krośnicach z dnia 7 lutego 2018r. oraz zadania wynikające z założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Zadaniem grup roboczych jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. Rozpoczęcie procedury działania przeciwko przemocy w rodzinie polega na założeniu tzw. Niebieskiej Karty. Jest to dokument, który informuje o wystąpieniu przemocy w rodzinie. W odróżnieniu od zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa odnośnie przemocy domowej, dokument ten nie jest bezpośrednio składany przez osoby pokrzywdzone, ale przez jednostki, które są świadkami takiego problemu w rodzinie. To oznacza, że Niebieska Karta może zostać założona przez policję, ośrodek pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostkę służby zdrowia oraz komórkę oświatową.

Tabela 12. Liczba Niebieskich Kart w latach 2017-2020

Niebieska Karta	2017	2018	2019	2020
Liczba założonych Niebieskich Kart	30	14	25	19
Liczba zakończonych Niebieskich Kart	30	8	23	23
Liczba wznowionych Niebieskich Kart	4	0	3	2

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Tabela 13. Osoby doznające przemocy w rodzinie w latach 2017-2020

Rok	Osoby doznające przemocy w rodzinie				
	Kobiety w wieku:		Mężczyźni w wieku:		Dzieci(liczba bezpośrednio doznających przemocy)
	do 60 lat	powyżej 60 lat	do 60 lat	powyżej 60 lat	
2017	31	6	3	0	4
2018	22	3	3	0	11
2019	15	5	1	0	13
2020	13	1	2	0	3

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Tabela 14. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w latach 2017-2020

Rok	Osoby stosujące przemoc w rodzinie				
	Kobiety w wieku:		Mężczyźni w wieku:		Dzieci(liczba bezpośrednio stosujących przemoc)
	do 60 lat	powyżej 60 lat	do 60 lat	powyżej 60 lat	
2017	1	0	19	1	0
2018	0	0	13	1	0
2019	2	0	14	3	0
2020	1	0	16	0	1

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Tabela 15. Formy stosowania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020

Formy stosowania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020				
	2017	2018	2019	2020
Przemoc fizyczna	15	19	17	12
Przemoc psychiczna	21	28	20	17
Przemoc ekonomiczna	0	0	0	0
Przemoc seksualna	2	1	0	2

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładach karnych

Nieznaczny procent spośród osób korzystających z pomocy społecznej GOPS w Krośnicach stanowią osoby, które odbyły kary więzienia. O problemie braku pracy wśród skazanych i byłych więźniów trudno mówić wyłącznie w kontekście ich wykształcenia czy umiejętności zawodowych. Głównym kłopotem osób skazanych ze znalezieniem pracy jest kompleksowość ich problemów. Skazany jest zawsze obciążony zapisem o karalności, a także w wielu przypadkach nie ma wykształcenia ani przygotowania zawodowego. Ma on kłopoty rodzinne, pozostaje w konflikcie z najbliższymi, nie ma dokąd wracać, jest obciążony nałogami lub łatwo im ulega. Kolejnym problemem jest fakt, że skazani niejednokrotnie w ogóle nie funkcjonowali na rynku pracy (czasami mimo dojrzałego wieku), wielu z nich formalnie nigdy nie pracowało lub miało długą, nierzadko kilkuletnią czy kilkunastoletnią przerwę w zatrudnieniu. Przez ten czas rynek pracy bardzo się zmienił. Zmianie uległy także technologie, materiały oraz wymagania dotyczące umiejętności nawet w stosunku do pracowników fizycznych. Ponadto znaczna część osadzonych pochodzi ze środowisk, gdzie występuje pokoleniowe bezrobocie, dlatego nie mają oni nawet społecznych wzorców podejmowania zatrudnienia, a praca nie jest cenioną wartością. W zakładach karnych funkcjonują oddziały terapeutyczne, które zajmują się leczeniem uzależnionych (zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków), ale obecnie na miejsce w takim oddziale czeka się od 6 miesięcy do 1,5 roku.

Tabela 16. Przepięstwa popełnione w Gminie Krośnice w 2020 roku

Przepięstwa popełnione w Gminie Krośnice w 2020 roku	
Przepięstwo gospodarcze	2
Przepięstwo drogowe	1
Kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości	15
Kradzieże z włamaniami	4
Oszustwo	0
Oszustwo gospodarcze	2
Przepięstwo narkotykowe	6
Posiadanie środków psychotropowych i odurzających	6
Przemoc w rodzinie	3

Uchylania się od płacenia alimentów	9
Uszkodzenie rzeczy	2
Kradzież samochodu	0
Zatrzymano osoby w izbie wytrzeźwień	13

Źródło: dane Komenda Powiatowa Policji w Miliczu

VII. FORMY ŚWIADCZONEJ POMOCY PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KROŚNICACH

1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego. Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być, zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1, 2, 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 1876 ze zm.)

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701,00 złotych miesięcznie
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 528,00 złotych miesięcznie rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt. 2-15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego /rodzinnego/ przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia,

niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo –wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka -polskiego dla uchodźców. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

W 2020 r. z pomocy społecznej wypłaconej przez GOPS w Krośnicach skorzystało w sumie 206 rodzin t.j 516 osób w rodzinach. Formy pomocy oferowanej przez GOPS obrazuje poniższa tabela.

Tabela 17. Liczba osób i świadczeń pobierających zasiłki stałe, okresowe, celowe w latach 2016-2020

ZASIŁEK STAŁY					
	2016	2017	2018	2019	2020
liczba osób narastająco	59	59	57	53	43
liczba świadczeń	588	638	572	504	427
kwota świadczeń	277 605,00	303 019,00	265 955,00	255 833,00	217 437,00
ZASIŁEK OKRESOWY					
liczba osób narastająco	136	102	81	61	55
liczba świadczeń	603	512	430	333	310
kwota świadczeń	195 116,00	148 789,00	130 448,00	105 335,00	109 653,00
ZASIŁEK CELOWY					
liczba osób narastająco	257	217	182	124	117
liczba świadczeń					
kwota świadczeń	95805,00	110 823,00	107 721,00	62 752,00	65 694,00

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Ponadto w latach 2016-2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Program polegał na dofinansowaniu gmin udzielających pomocy mieszkańcom na dożywianie. Od stycznia 2019r. program został zastąpiony programem „ Posiłek w szkole i w domu”, który jest skierowany również do dzieci, osób chorych, starszych i niepełnosprawnych.

Tabela 18. Liczba świadczeń i osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2020.

rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	543	396	371	294	232
Liczba świadczeń	426	456	318	220	195
Liczba posiłków	33709	34915	36601	29778	7025
Kwota świadczeń	192 048	201 325	192 549	166 616	59 418,00

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Wykaz placówek w których dofinansowane były wydawane posiłki dla dzieci i młodzieży w 2020r. z Gminy Krośnice:

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Krośnicach

Szkoła Podstawowa im. Piastów Śląskich w Bukowicach

Malsad – Catering Sp. z o.o. w Krośnicach

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Miliczu

Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Miliczu

Zespół Szkół Gastronomicznych we Wrocławiu

Zespół Szkół Ponadpodstawowych Centrum Kształcenia w Przygodzicach

Bursa Szkolna w Ostrowie Wielkopolskim

Wartość przyznanych świadczeń z pomocy społecznej w 2020 roku to 627 614,53 zł. W tym kwota wypłaconych zasiłków stałych i zasiłków okresowych wyniosła: 325 586,06 zł, kwota wypłaconych zasiłków celowych 19 682,70 zł, kwota wypłaconych zasiłków specjalnych 6 877,01 zł, kwota przeznaczona na dożywianie (posiłki) wyniosła: 80 803,09 zł, kwota przeznaczona na usługi opiekuńcze 59 829 zł, prace społecznie użyteczne 6 635,50 zł, wynagrodzenie dla opiekuna prawnego 32 363,24 zł, dodatki mieszkaniowe 28 976,35 zł, współfinansowanie rodzin zastępczych 66 861,58 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególny nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Dożywianiem w szkołach i przedszkolach w Gminie Krośnice w 2020 r. objętych było 138 dzieci, co stanowi 15,81 % łącznej liczby uczniów i przedszkolaków ze wszystkich szkół z terenu gminy Krośnice.

Świadczenia rzeczowe to nie tylko pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, to także przyznawane świadczenia w naturze dla tych osób i rodzin, gdzie zachodzi podejrzenie o zmarnotrawieniu przyznanej pomocy finansowej lub wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem np. na zakup alkoholu. Pomoc w naturze to między innymi: leki, węgiel, drewno, żywność z banku żywności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach świadczy także usługi w formie świadczeń niepieniężnych. Należą do nich między innymi usługi opiekuńcze. Obejmują one pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. W 2020r. usługi na terenie Gminy Krośnice świadczył Rejonowy Zarząd PCK w Miliczu. Usługi opiekuńcze przyznawane są decyzją administracyjną zawierającą ilość godzin oraz odpłatność wydaną na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w miejscu zamieszkania. W 2020 roku na usługi opiekuńcze została przeznaczona kwota w wysokości 59 829 zł. Inną formą pomocy społecznej jaką realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest umieszczenie osób najbardziej potrzebujących w Domach Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej: osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę wymagającą tej formy wsparcia kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W 2020 roku odpłatność za DPS wynosiła 466 105 zł, łącznie umieszczonych było 21 osób.

Tabela 20. Liczba osób umieszczonych w DPS i wydatkowana kwota w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	14	20	19	22	21
Liczba świadczeń	168	205	203	213	222
Kwota świadczeń	325 205,00	390 023,00	423 066,00	458 119,00	466 105,00

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Liczba domów pomocy społecznej, w których umieszczone są osoby z Gminy Krośnice:

- Dom Pomocy Społecznej w Miliczu
- Dom Pomocy Społecznej w Krośnicach
- Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie
- Dom Pomocy Społecznej w Opolnicy

Jedną z form pomocy społecznej jakie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach są świadczenia rodzinne. Należą do nich zasiłki rodzinne oraz siedem różnych dodatków, przyznawanych na wniosek strony, w zależności od sytuacji rodziny. W katalogu świadczeń rodzinnych są również: jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie oraz świadczenie opiekuńcze związane z niepełnosprawnością występującą w rodzinie: zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze. W dalszym ciągu realizowane są również zasiłki dla opiekunów. Świadczenia rodzinne mają na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka, o które mogą ubiegać się osoby uprawnione, po spełnieniu kryteriów określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Od 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach realizuje jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej ustawę z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18-tego roku życia. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach w 2019 r. przyjął 964 wniosków, natomiast w 2020 r. przyjęto 116 wniosków (przedłużony termin realizacji świadczeń do maja 2020 r) o ustalenie prawa do świadczeń wychowawczych dla rodzin mieszkających w gminie

Krośnice. Wydatki na wypłatę świadczeń wychowawczych w 2020r. wyniosły 8 668 620,80 zł. Od 2018r. ośrodek pomocy społecznej realizuje nowe zadanie tzw.300+, którego zasady przyznawania i wypłacania określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r.w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej.

Tabela 19. Rodzaj oraz kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2016-2020.

Lp	Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018		2019		2020	
		kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń
1	Zasiłki rodzinne	1009 283,49	9043	1 042 420,52	9047	1 015 333,86	8926	833 301,36	7820	709 005,81	6290
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych	512 366,76	4799	528 839,70	4945	464 294,24	4831	418 951,86	4392	376270,18	3848
3	Specjalny zasiłek opiekuńczy	76 137,00	147	92 081,00	179	114 600,00	215	142 269,00	231	116 560,00	188
4	Zasiłek dla opiekuna	101 530,00	196	77 967,00	151	58 080,00	110	45 548,00	74	36 580,00	59
5	Zasiłek pielęgnacyjny	504 900,00	3300	495 720,00	3240	534 778,00	3385	682 479,00	3608	746 201,00	3462
6	Świadczenie pielęgnacyjne	556 743,00	431	602 676,00	430	627 299,00	425	732 731,00	465	1 038 507,00	574
7	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia	59 000,00	59	59 000,00	59	66 000,00	66	61 000,00	61	48 000,00	48

	dziecka										
8	Świadczenie rodzicielskie	260 097,00	283	232 763,00	253	179 490,00	194	182 769,00	197	207 694,00	227
9	Skł. na ubezpiec. emerytalno-rentowe	156 678,89	591	165 907,20	616	194 947,80	698	220 350,86	680	274 161,46	692
10	Skł. na ubezpiec. zdrowotne	14 777,54	191	17 000,00	198	20 413,91	230	23 168,00	208	31 723,76	547
11	Fundusz alimentacyjny	384 860,00	1009	32 210,00	861	323 190,00	848	341 053,00	875	316 384,00	818
12	Świadczenie wychowawcze	4 539 832,30	9100	6 050 929,49	12126	5 656 723,50	11333	7 002 081,86	14042	8 668 620,80	17398
13	Świadczenie „Dobry start”	0	0	0	0	322 800,00	1076	321 600,00	1072	312 000,00	1040
14	Świadczenie „Za życiem”	0	0	0	0	8 000,00	2	4 000,00	1	4 000,00	1

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

VIII. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

1. Wprowadzenie do badania

W celu diagnozy zagrożeń społecznych na terenie gminy Krośnice przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców gminy. Łącznie w badaniu wzięło udział 236 respondentów.

Celem przeprowadzonych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył kwestii takich jak:

Problem alkoholowy - spożywanie, uzależnienie oraz dostępność napojów alkoholowych dla dzieci i młodzieży na terenie gminy;

Problem nikotynowy - spożywanie, uzależnienie oraz dostępność dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy;

Problem narkotykowy - rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy wśród dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy;

Zjawisko przemocy w rodzinie oraz środowisku szkolnym, cyberprzemoc na terenie szkoły oraz domu – skala zjawiska, wiedza i opinie odnośnie problemu społecznego;

Uczniowie szkoły podstawowej klasy 4-6 (72 dzieci)

Uczniowie szkoły podstawowej klasy 7-8 (44 dzieci)

Dorośli mieszkańcy gminy 100 osób

Sprzedawcy alkoholu 20 osób (17 kobiet, 3 mężczyzn)

2. Metodologia badania.

Badanie diagnozujące problemy społeczne na terenie gminy Krośnice zostało przeprowadzone zgodnie z metodologią ilościową, przy użyciu kwestionariusza ankiety. Natomiast badanie w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia Corigo. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności oraz rzetelności planowanych działań, z czym wiązała się przede wszystkim pozyskaniem danych z różnych źródeł, która polegała na zgromadzeniu informacji od różnych grup mieszkańców gminy Krośnice: uczniów szkoły podstawowej, dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców alkoholu.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z problemem wykluczenia społecznego(w tym niepełnosprawność, osoby starsze, bezrobocie, ubóstwo)
- zagadnienia związane z lokalnym rynkiem pracy.

Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy (w tym cyberprzemocy), a także oszacowanie skali występowania tych zjawisk w badanej gminie.

W celu znalezienia odpowiedzi na główne kwestie problemowe przeprowadzone zostały trzy komplementarne badania. Do badania wybrano dwie grupy mieszkańców gminy Krośnice, których opinie pozwoliły na wieloaspektowe potraktowanie badanej tematyki, analizę nasilenia oraz dynamiki wybranych problemów: uczniów oraz sprzedawców alkoholu. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie występujących problemów społecznych, czego efektem końcowym jest niniejsze opracowanie wyników badania w formie raportu.

Kwestionariusz ankiety użyty w badaniu miał, niezależnie od badanej grupy, podobną konstrukcję. Różnice w kwestionariuszach kierowanych do poszczególnych grup, związane były przede wszystkim z ich specyfiką (cechami społeczno - zawodowymi).

Badanie uczniów odbyło się drogą elektroniczną, przy użyciu internetowego systemu do przeprowadzania badań społecznych i zbierania danych, zaś pozostałe grupy otrzymały kwestionariusz w wersji papierowej. Ankieta wypełniana była samodzielnie przez badanych, co ma niebagatelną rolę w przypadku badania postaw i opinii względem drażliwych kwestii (alkoholizm, przemoc, zażywanie narkotyków). Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy, a ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych. Wyjątkiem jest opracowanie odpowiedzi uzyskanych od sprzedawców, ponieważ w badaniu wzięło udział 20 respondentów z tej grupy. W ankiecie pojawiły się także pytania wielokrotnego wyboru. W przypadku części badania dotyczącej uczniów, analizy zostały przedstawione na zasadzie porównań między grupami: uczniami szkoły podstawowej, co ułatwia proces wnioskowania i zauważenia ewentualnych różnic i dysproporcji.

Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

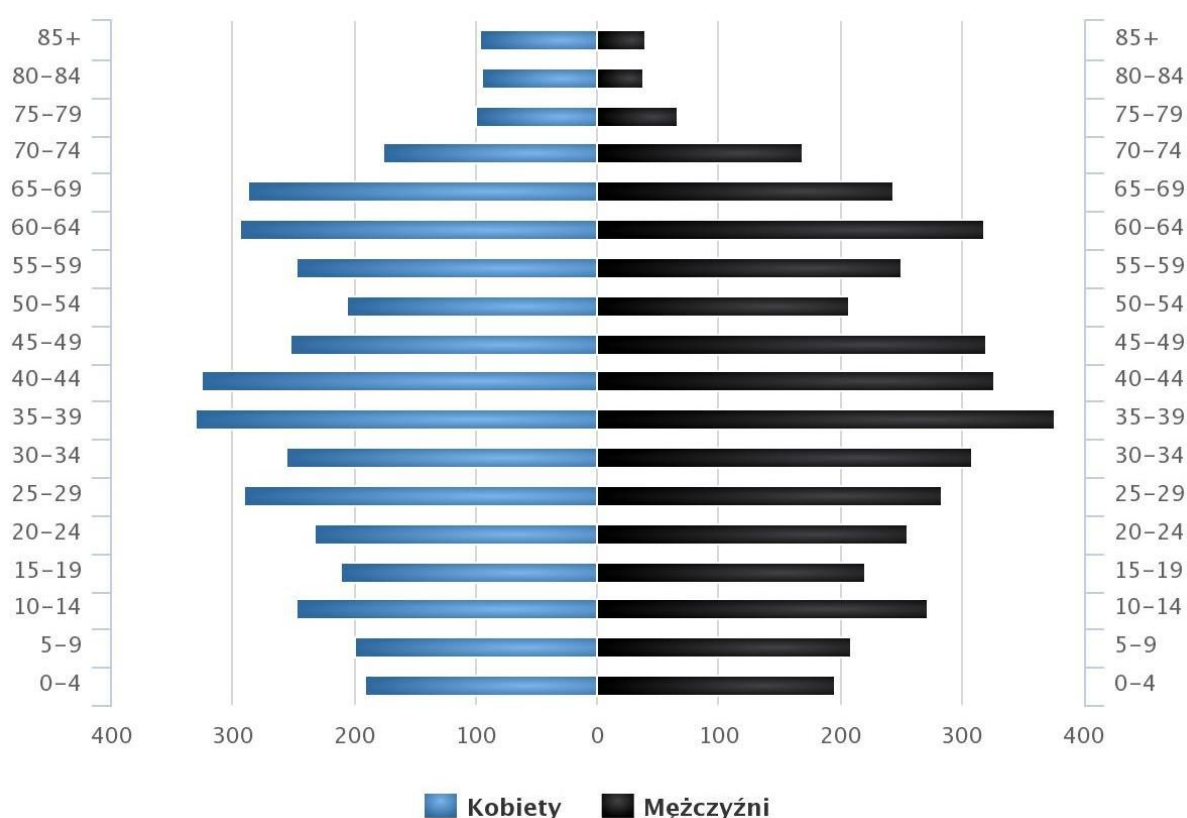
3. Dane demograficzne

Gmina Krośnice to gmina wiejska. Należy do województwa dolnośląskiego, powiatu milickiego. Gmina Krośnice ma 8 161 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 21,9%

ludności powiatu. Wśród mieszkańców gminy 49,8% stanowią kobiety, a 50,2% mężczyźni.

W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 2,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,1 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski².

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Krośnice.

² www.polskawliczbach.pl/gmina_Krosnice (data dostępu: 25.11.2020).

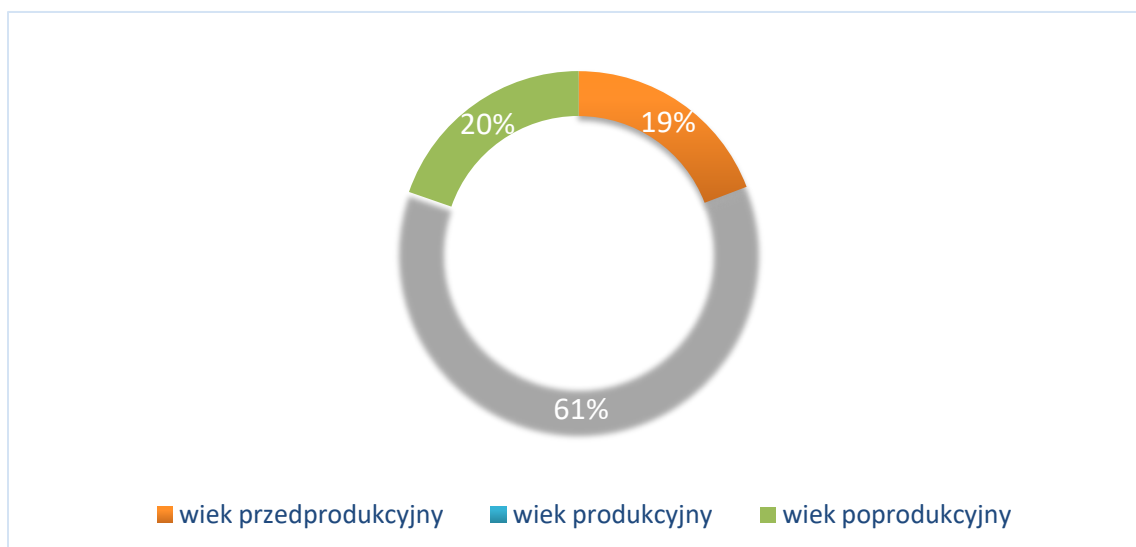
Mieszkańcy gminy Krośnice zawarli w 2019 roku 31 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,8% mieszkańców gminy Krośnice jest stanu wolnego, 58,4% żyje w małżeństwie, 3,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy.

Gmina Krośnice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -19. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,33 na 1000 mieszkańców gminy Krośnice. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,90 i jest większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2019 roku zarejestrowano 91 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 107 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Krośnice -16. W tym samym roku 3 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3.

61,1% mieszkańców gminy Krośnice jest w wieku produkcyjnym, 19,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Biologiczne grupy wieku.

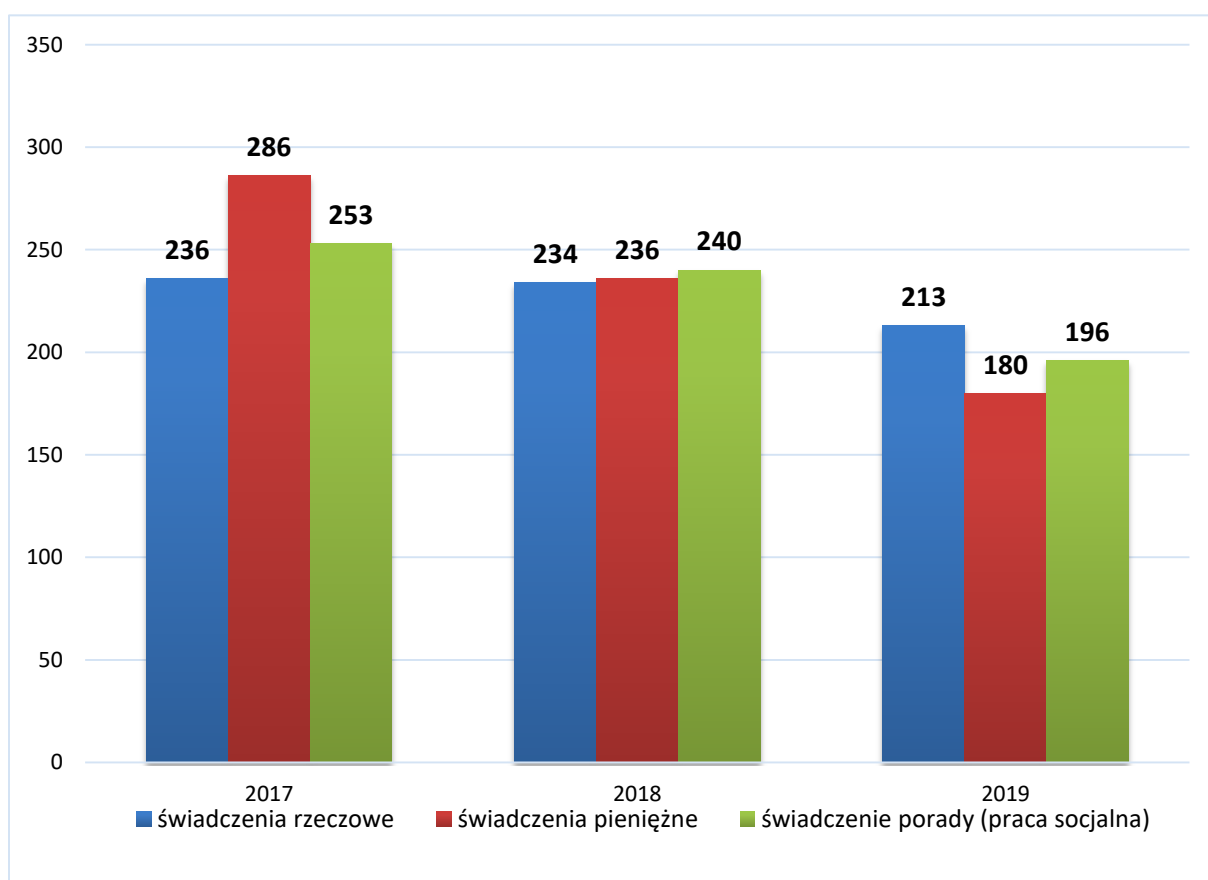
4. Metryka gminy

Jak wynika z poniższej tabeli w ciągu ostatnich 3 lat nieznacznie zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS. Najczęstszymi powodami jej przyznawania w Gminie Krośnice są niezmiennie ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Tabela 21. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin ogółem	280	265	231
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	6	2	2

Wykres 3. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS.

Tabela 22. Powody przyznawania pomocy społecznej.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Niepełnosprawność	113	109	97
Bezrobocie	82	75	57
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	134	121	97
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	16	13	14
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	133	125	110
Alkoholizm	6	2	2
Inne	56	82	71

5. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

5.1. Grupa badana

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców Gminy Krośnice, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób. Badaniem objęto 73 kobiety oraz 27 mężczyzn.

5.2. Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z problemem wykluczenia społecznego (w tym niepełnosprawność, osoby starsze, bezrobocie, ubóstwo)
- zagadnienia związane z lokalnym rynkiem pracy.

5.3. Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi:

Tabela 23. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Bieda, ubóstwo	14%	78%	7%	1%
Bezrobocie	17%	60%	22%	1%
Bezdomność	22%	38%	38%	2%
Wzrost przestępczości	12%	37%	50%	1%
Kryzys rodziny	9%	43%	47%	1%
Kryzys norm moralnych	6%	39%	47%	8%
Stygmatyzacja osób starszych	6%	31%	56%	7%
Stygmatyzacja osób niepełnosprawnych	2%	22%	67%	9%

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najpoważniejszymi problemami społecznymi z wymienionych w tabeli w opinii pełnoletnich mieszkańców Gminy Krośnice

są **bieda i ubóstwo** (łącznie 92%³) oraz **bezrobocie**- w sumie 77%. Z kolei do najmniej istotnych problemów społecznych w opinii mieszkańców można zaliczyć **stygmatyzację osób niepełnosprawnych**– łącznie 76%⁴ oraz **uzależnienia**- łącznie 76%.

Kolejnym badanym obszarem było poczucie bezpieczeństwa mieszkańców zarówno

w ich własnych domach, jak i na terenie Gminy Krośnice. Mieszkańcy najczęściej wskazywali, że poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy jest duże (42%) lub też średnie (30%). Jeżeli chodzi o poczucie bezpieczeństwa w własnym domu wśród respondentów, to również jest ono w większości średnie (40%) lub duże (23%). Jednakże 20% mieszkańców wskazało, że ich poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy (20%) i we własnym domu jest małe i bardzo małe (31%)

Tabela 24. Jakie jest Pana/Pani poczucie bezpieczeństwa?

		<i>Bardzo duże</i>	<i>Duże</i>	<i>Średnie</i>	<i>Małe</i>	<i>Bardzo małe</i>
Na	terenie	8%	42%	30%	18%	2%
gminy						
We	własnym	6%	23%	40%	26%	5%
domu						

5.4. Problem wykluczenia społecznego w opinii mieszkańców

Termin „wykluczenie społeczne” określa sytuację, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań,

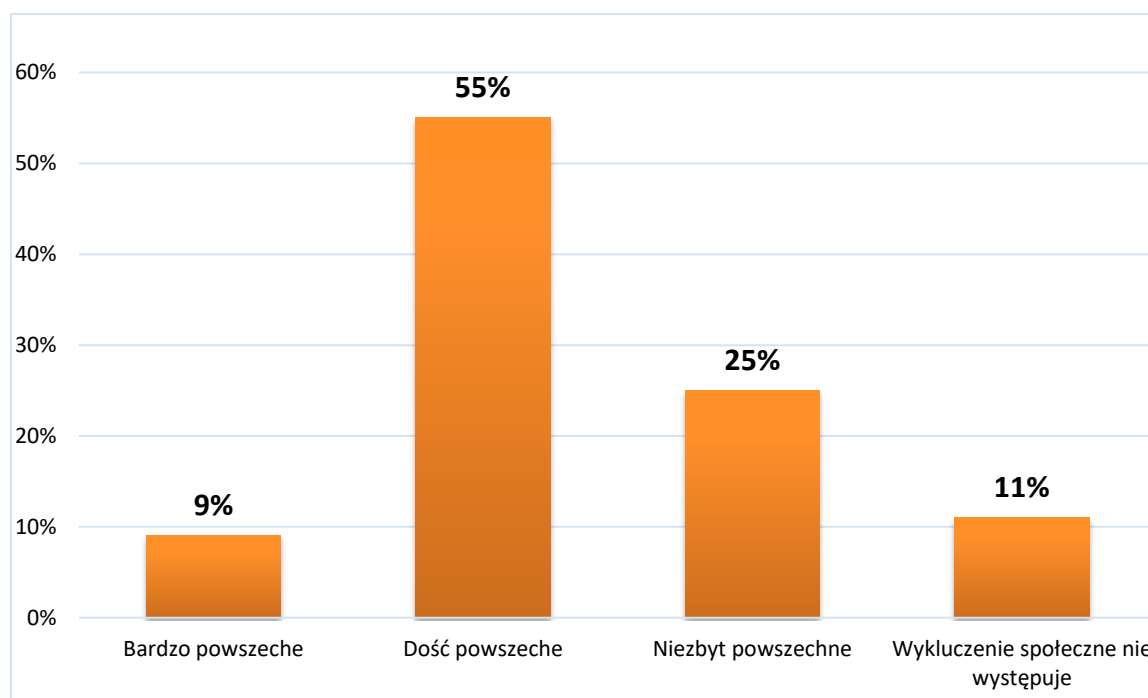
³ Suma odpowiedzi: *raczej istotny i bardzo istotny*.

⁴ Suma odpowiedzi: *raczej nieistotny i zdecydowanie nieistotny*.

ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb.

Jak wynika z przeprowadzonych badań problem wykluczenia społecznego jest na terenie Gminy Krośnice zdaniem mieszkańców jest dość lub nawet bardzo powszechnym zjawiskiem (64%). Pozostali mieszkańcy uznali, że jest to zjawisko niezbyt powszechne (25%), lub też nie występuje ono wcale (11%).

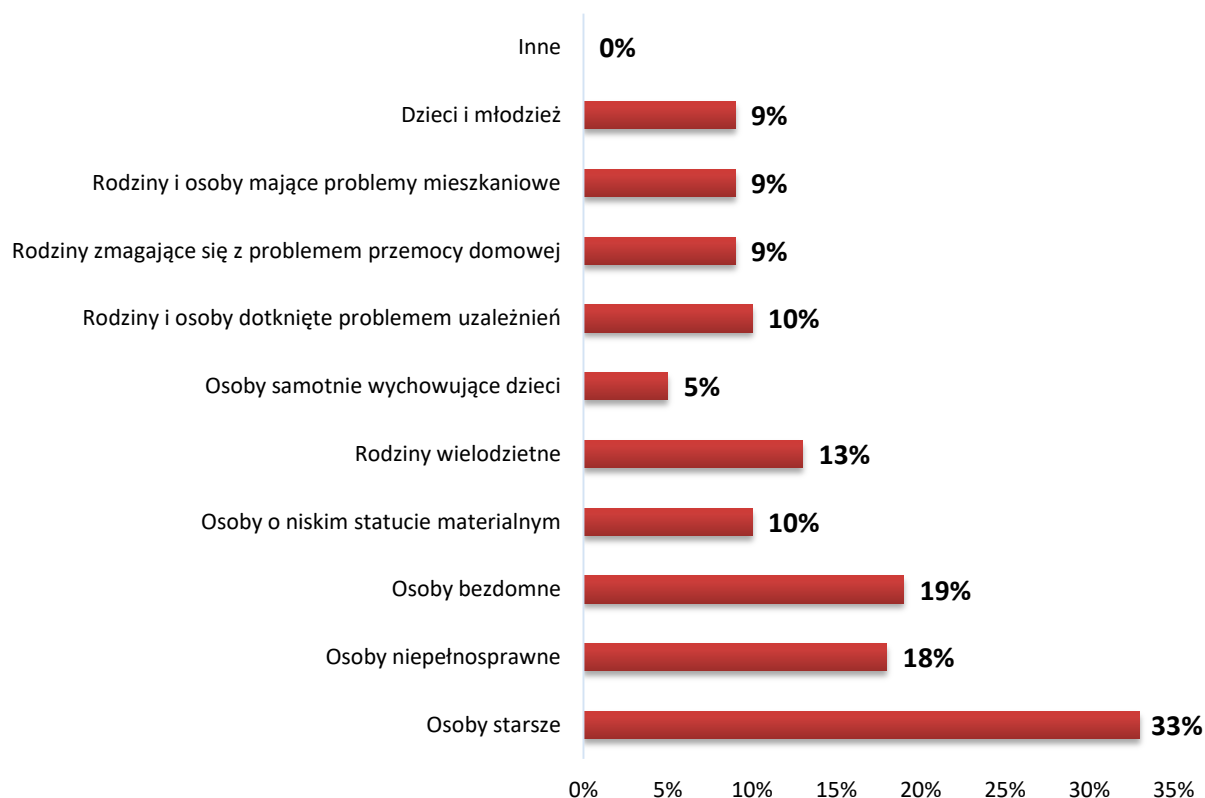
Wykres 4. Jak powszechne w Pana/Pani opinii jest zjawisko wykluczenia społecznego na terenie Gminy?

Mieszkańcy wskazali, że grupami, które są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w ich środowisku lokalnym są osoby starsze (33%), osoby bezdomne (19%), osoby niepełnosprawne (18%) oraz rodziny wielodzietne (13%). Kolejno respondenci wskazywali, że w ich opinii zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby i niskim statucie materialnym (10%), rodziny i osoby dotknięte problemem uzależnień (10%), rodziny zmagając się z problemem przemocy domowej (9%), rodziny i osoby mające problemy mieszkaniowe (9%) oraz dzieci i młodzież (9%).

Za najmniej narażoną na wykluczenie społeczne w ich otoczeniu grupę badani uznali osoby samotnie wychowujące dzieci (5%).

Wykres 5. Jakie grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Pana/Pani otoczeniu? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

Mieszkańcy zostali poproszeni także o ocenę aktualnej sytuacji życiowej z wyszczególnieniem takich obszarów jak: sytuacja materialna, sytuacja mieszkaniowa, sytuacja rodzinna, sytuacja społeczna oraz sytuacja zdrowotna. Jak wynika z przeprowadzonych badań respondenci najlepiej określają swoją sytuację materialną (72% ocenia ją, jako bardzo dobrą oraz raczej dobrą) oraz sytuację mieszkaniową (54% ocenia ją jako bardzo dobrą oraz raczej dobrą). Najgorzej mieszkańcy oceniają swoją sytuację zdrowotną (41% ocenia ją, jako raczej złą i bardzo złą), sytuację społeczną (34% ocenia ją, jako raczej złą i bardzo złą) oraz sytuację rodzinną (24% ocenia ją, jako raczej złą i bardzo złą).

Tabela 25. Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację życiową?

	<i>Bardzo dobra</i>	<i>Raczej dobra</i>	<i>Średnia</i>	<i>Raczej zła</i>	<i>Bardzo zła</i>
Sytuacja materialna	17%	55%	24%	3%	1%
Sytuacja mieszkaniowa	5%	49%	35%	10%	1%
Sytuacja rodzinna	3%	31%	42%	19%	5%
Sytuacja społeczna	3%	27%	36%	27%	7%
Sytuacja zdrowotna	1%	19%	39%	30%	11%

5.4.1. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie

o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

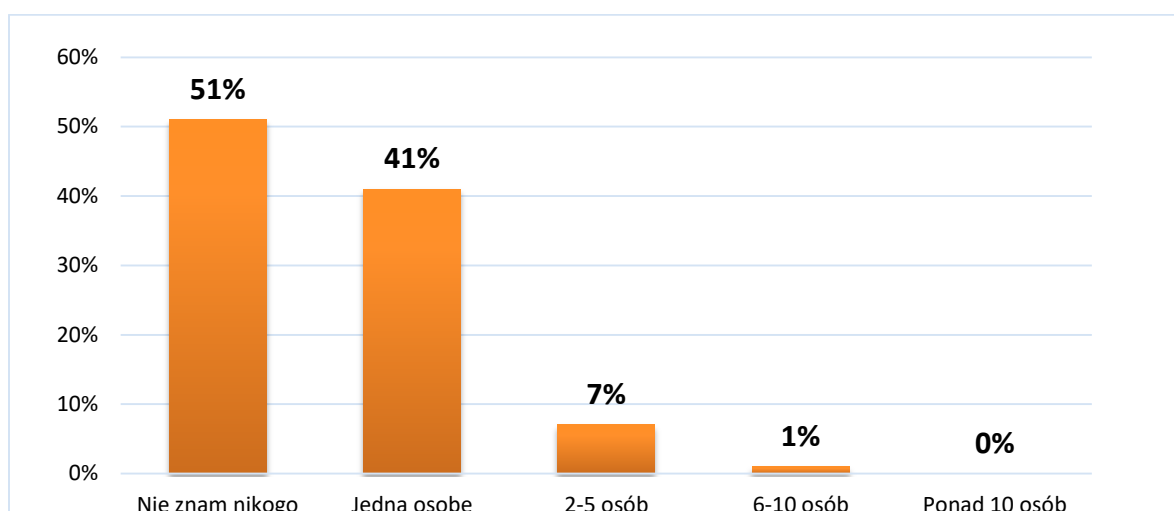
W opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki

zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze.

Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

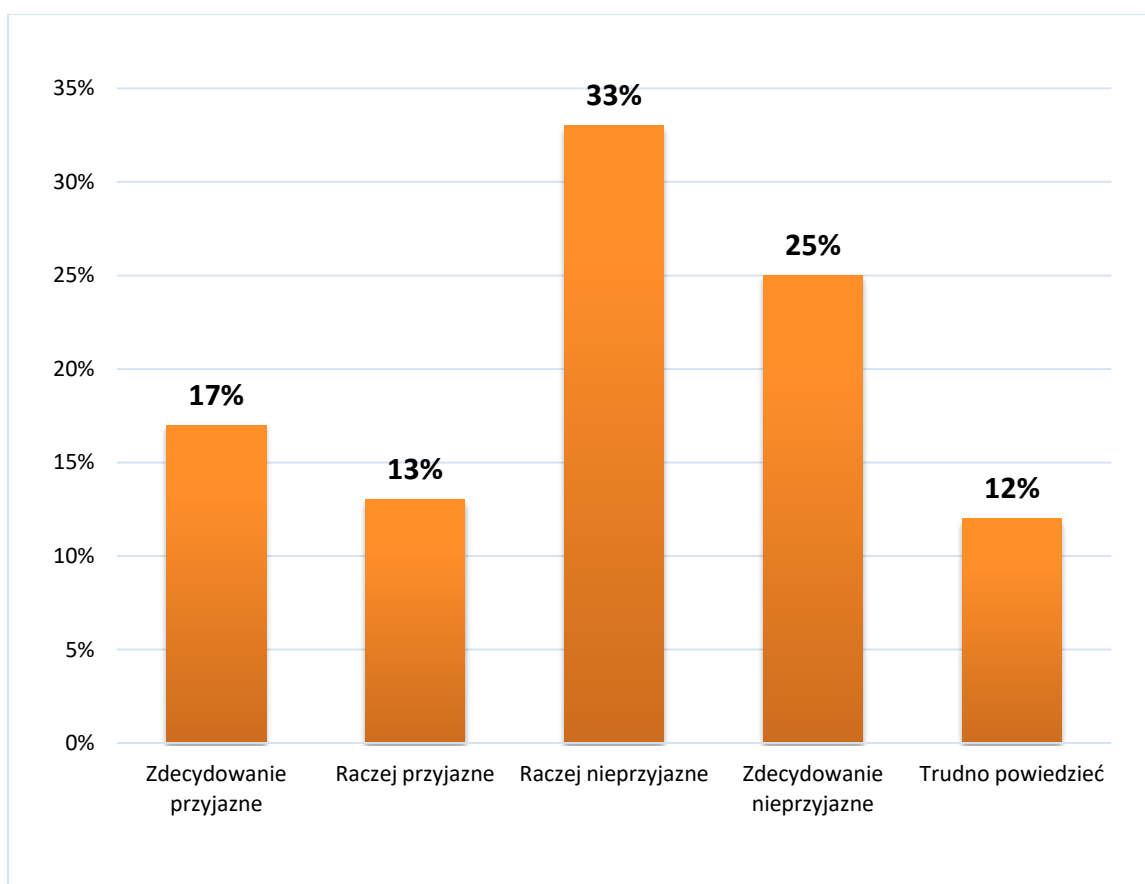
Jak wynika z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Krośnice połowa (51%) badanych mieszkańców nie zna nikogo (osobiście lub „ze słyszenia”), kto korzystałby z pomocy rodziny lub innych osób ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność. Mieszkańcy wskazywali często, że znają jedną osobę, która korzysta z owej pomocy (41%).

Wykres 6. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które korzystają z regularnej pomocy rodziny lub innych osób – ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność?

W subiektywnej ocenie większości mieszkańców Gminy Krośnice nastawienie do osób niepełnosprawnych jest w ich otoczeniu raczej nieprzyjazne (33%) lub też zdecydowanie nieprzyjazne (25%). Pozostali mieszkańcy wskazują, że nastawienie te jest zdecydowanie przyjazne (17%) i raczej przyjazne (13%) lub też trudno im to określić (12%).

Wykres 7. Jakie jest nastawienie do osób niepełnosprawnych w Pana/Pani otoczeniu?

Za najbardziej powszechne⁵ bariery występujące na terenie gminy respondenci uznali schody (33%), wysokie krawężniki (29%), brak pojazdów dla wózków inwalidzkich (29%) oraz zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych (28%). Z kolei za bariery występujące najrzadziej⁶ mieszkańcy uznali brak poręczy (62%), zbyt małą

⁵ Suma odpowiedzi *bardzo często* i *często*.

⁶ Suma odpowiedzi *bardzo rzadko* i *nie występują*.

liczbę miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych (54%) oraz niedostosowanie zasobów internetowych dla osób niesłyszących i niedowidzących (50%).

Tabela 26. Jakie są Pana/Pani zdaniem najbardziej powszechne bariery występujące na terenie Gminy?

	<i>Bardzo często</i>	<i>Często</i>	<i>Rzadko</i>	<i>Bardzo rzadko</i>	<i>Nie występują</i>
Brak poręczy	4%	3%	31%	57%	5%
Brak podjazdów dla wózków inwalidzkich	3%	26%	51%	19%	1%
Schody	4%	29%	46%	20%	1%
Brak windy	4%	23%	43%	29%	1%
Zbyt wąskie wejścia i korytarze	3%	22%	42%	33%	0%
Zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych	5%	23%	49%	23%	0%
Wysokie krawężniki	5%	24%	44%	27%	0%
Nierówny chodnik/dziury w chodniku	4%	19%	42%	35%	0%
Brak ławek do odpoczynku przed dalszą drogą	3%	15%	43%	38%	1%
Brak specjalnych pasów	3%	17%	40%	39%	1%

**ostrzegawczych
w postaci
powierzchni
wypukłych**

**Niedostateczna
informacja
dźwiękowa
i wizualna**

4%	15%	37%	43%	1%
----	-----	-----	-----	----

**Zbyt mała liczba
miejsc**

parkingowych dla 6% 11% 31% **51%** **3%**

osób

niepełnosprawnych

**Niedostosowanie
zasobów**

internetowych dla 4% 17% 29% **48%** **2%**

osób niesłyszących i

niedowidzących

5.4.2. Osoby starsze

Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski⁷.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy

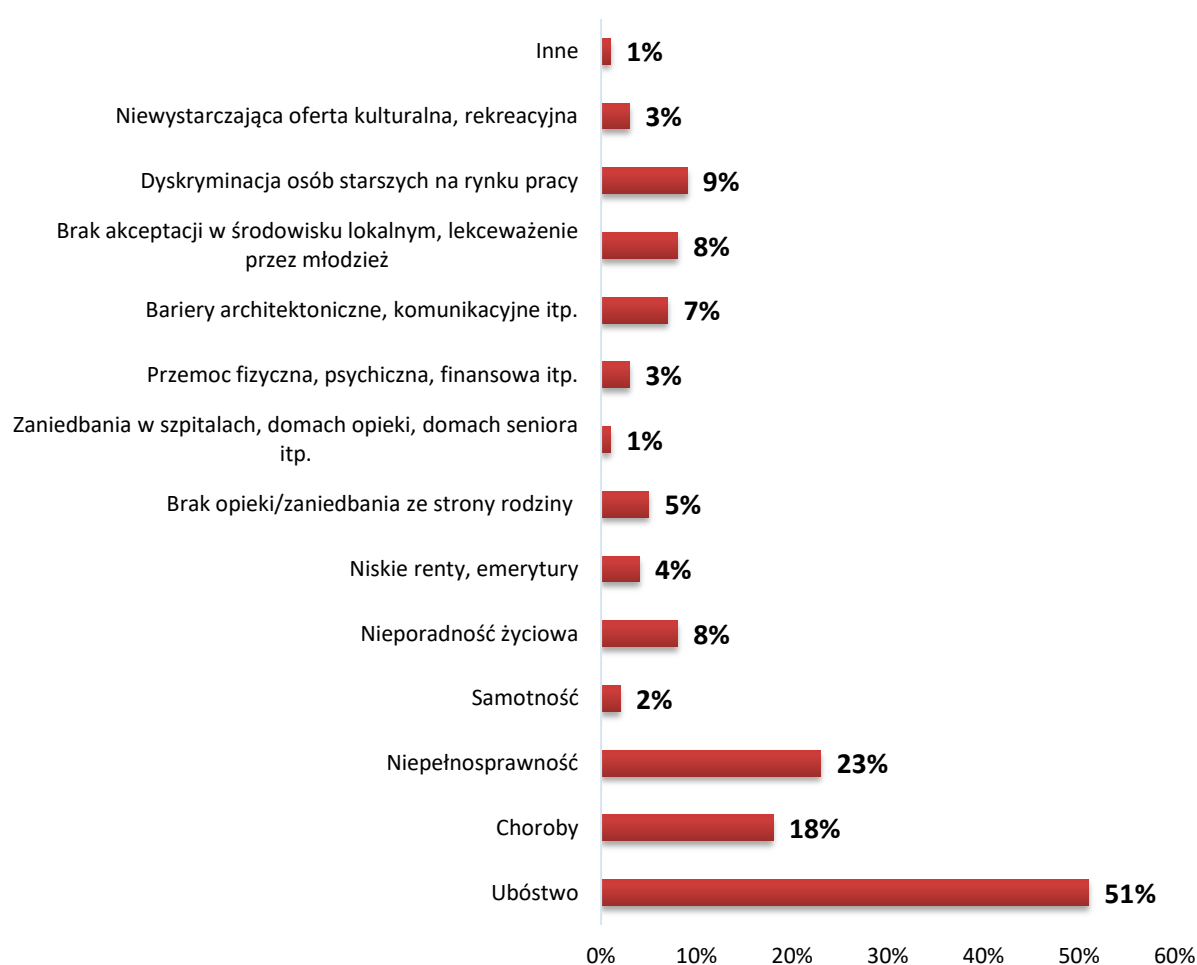
⁷

[http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 25.11.2020).

wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych, jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, jakie są ich zdaniem największe problemy osób starszych. Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami tej grupy społecznej zdaniem respondentów są ubóstwo (51%), niepełnosprawność (23%) oraz choroby (18%).

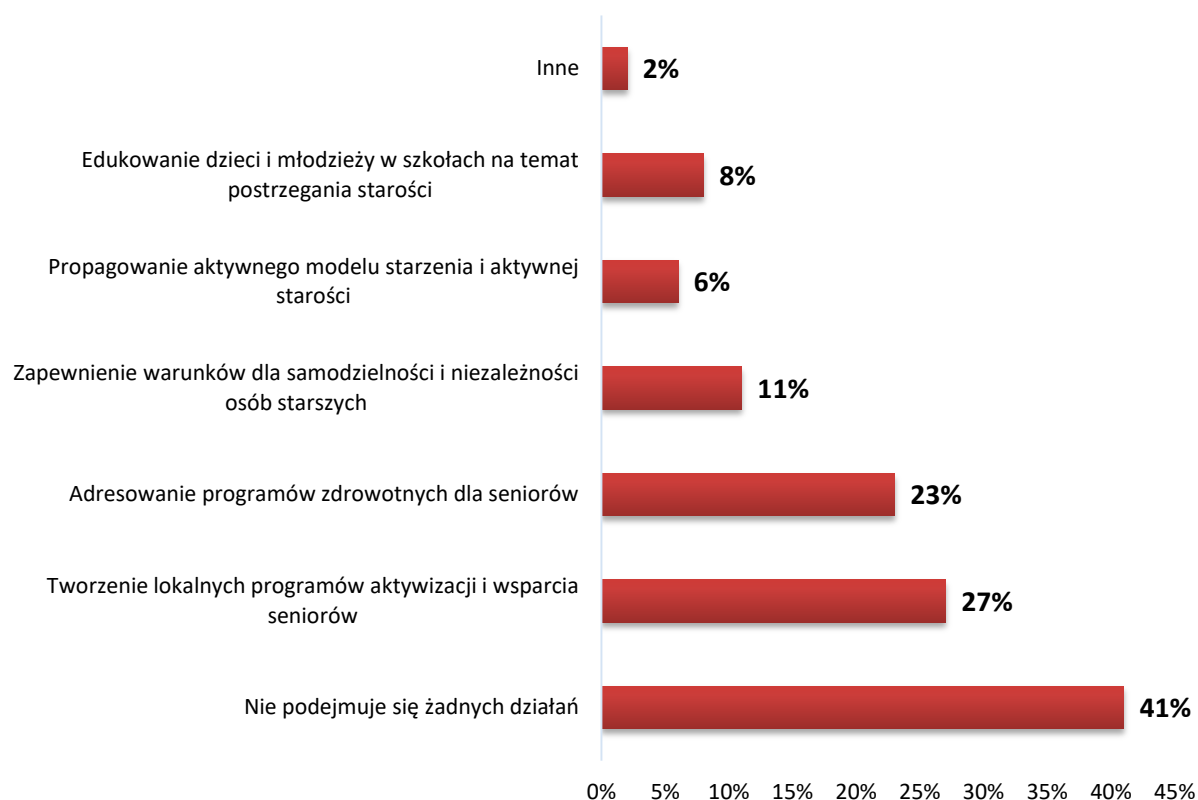
Wykres 8. Jakie są Pana/Pani zdaniem największe problemy osób starszych? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

Następnie zapytano mieszkańców o to, jakie działania na szczeblu lokalnym podejmuje się w ich otoczeniu względem osób starszych. Prawie połowa badanych (41%) wskazała, że w ich środowisku lokalnym nie podejmuje się żadnych działań na rzecz osób starszych. Pozostali respondenci wskazywali na takie działania jak tworzenie lokalnych

programów aktywizacji i wsparcia seniorów (27%), adresowanie do seniorów programów zdrowotnych (23%) oraz zapewnianie warunków do samodzielności i niezależności osób starszych (11%). Część badanych wskazała również, że w szkołach prowadzona jest edukacja dzieci i młodzieży na temat postrzegania starości (8%) oraz, że w ich społeczności lokalnej propaguje się aktywny model starzenia i aktywnej starości (6%).

Wykres 9. Jakie działania na szczeblu lokalnym podejmuje się w Pana/Pani otoczeniu wobec osób starszych? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

Kolejno, respondenci zostali poproszeni o określenie, czy widzą potrzebę realizacji konkretnych działań dla osób powyżej 60 roku na terenie gminy. Mieszkańcy wskazywali, że najbardziej potrzebnym działaniem jest tworzenie dziennych domów pobytów dla seniorów (100%), zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych (83%) oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej (69%). Nieznacznie mniej istotna jest ich zdaniem realizacja takich działań jak lektoraty językowe (55%), usługi opiekuńcze (55%), poradnictwo prawne (54%), zajęcia sportowe (52%), zajęcia z rozwoju pasji i talentów (50%), dostęp do poradni zdrowia psychicznego (48%), ośrodek wsparcia dla osób mających problemy rodzinne (47%), programy profilaktyczne (45%), teleopieka

(44%),
zajęcia informatyczne (44%) oraz zajęcia kulturalne (42%).

Tabela 27. Czy widzi Pan/Pani potrzebę realizacji następujących działań dla osób w wieku powyżej 60 lat na terenie Gminy?

	TAK	NIE
Dzienny dom pobytu dla seniorów	100%	0%
Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych	83%	17%
Zwiększenie dostępności do bezpłatnej specjalistycznej opieki zdrowotnej	69%	31%
Dostęp do poradni zdrowia psychicznego (pomoc psychologów i psychiatrów)	48%	52%
Lektoraty językowe (nauka języka obcego)	55%	45%
Programy profilaktyczne	45%	55%
Poradnictwo prawne	54%	46%
Ośrodek wsparcia dla osób mających problemy rodzinne (kryzysy, przemoc)	47%	53%
Usługi opiekuńcze	55%	45%
Teleopieka (telefon zaufania)	44%	56%
Zajęcia kulturalne	42%	58%
Zajęcia z rozwoju pasji i talentów	50%	50%
Zajęcia sportowe	52%	48%

Zajęcia informatyczne		
(podstawy obsługi komputera, poruszania się po Internecie)	44%	56%

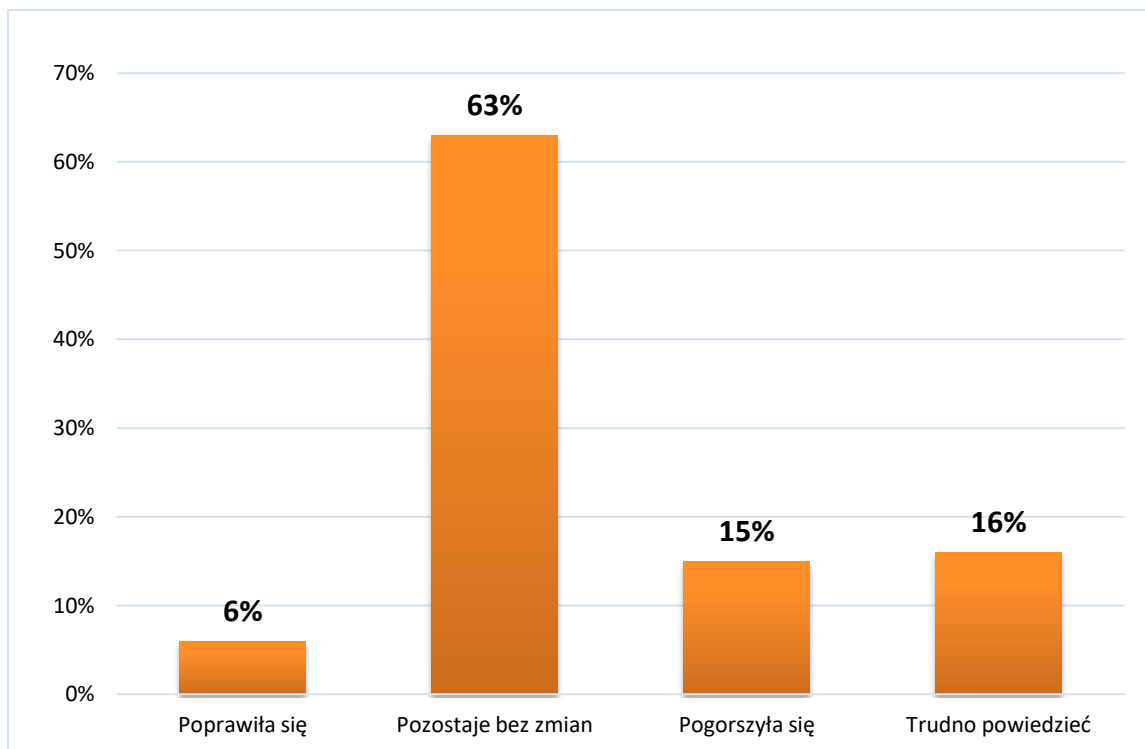
5.4.3. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność. Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych.

Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali poproszeni o określenie swojej sytuacji materialnej. Respondenci w większości deklarowali, że w ciągu ostatnich 5 lat sytuacja materialna ich gospodarstwa domowego nie uległa zmianie (63%). Kolejno, badani przyznawali, że trudno im powiedzieć (16%) lub też, że sytuacja ta pogorszyła się (15%). Najmniejszy odsetek badanych wskazał, że w ciągu ostatnich 5 lat sytuacja materialna ich gospodarstwa domowego poprawiła się (6%).

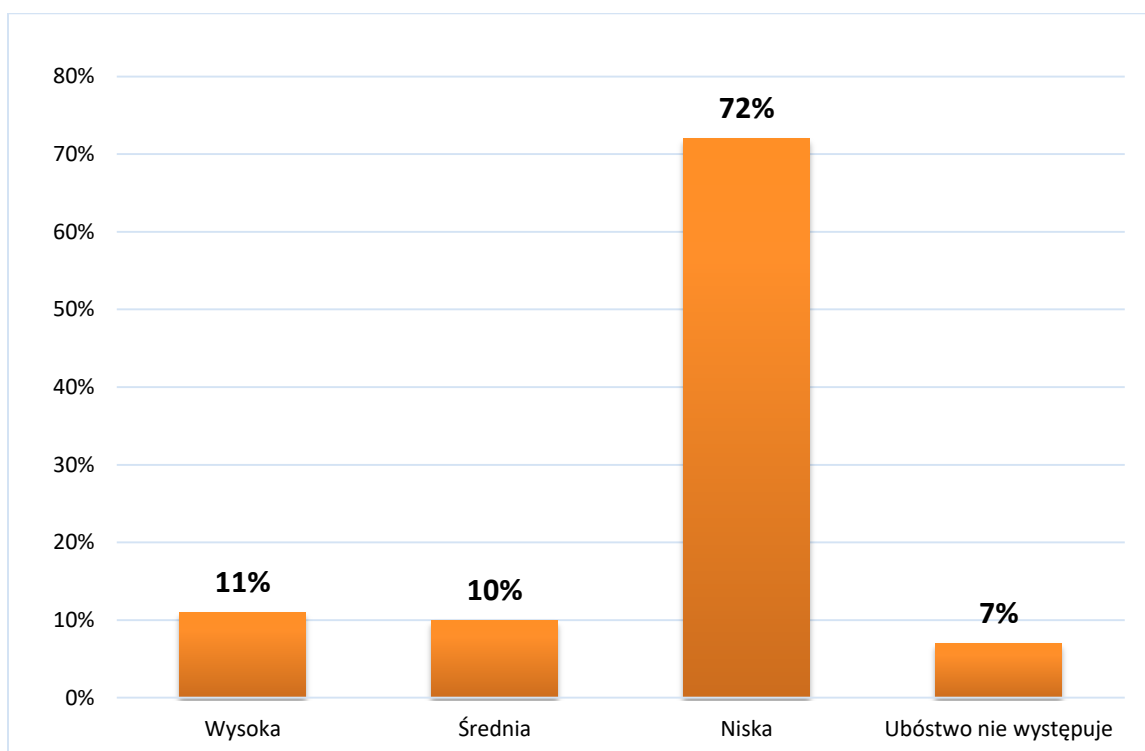
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 5 lat sytuacja materialna Pana/Pani gospodarstwa domowego:

Następnie badani mieszkańcy gminy Krośnice mieli określić, jaka jest ich zdaniem skala ubóstwa w ich społeczności lokalnej. Respondenci w zdecydowanej większości wskazali, że skala ta jest niska- 72%, a 7% wskazało, że ubóstwo nie występuje w ich otoczeniu wcale. Nie należy bagatelizować fakty, że 11% wskazało, że skala ubóstwa jest w ich otoczeniu wysoka, a 10%, że średnia.

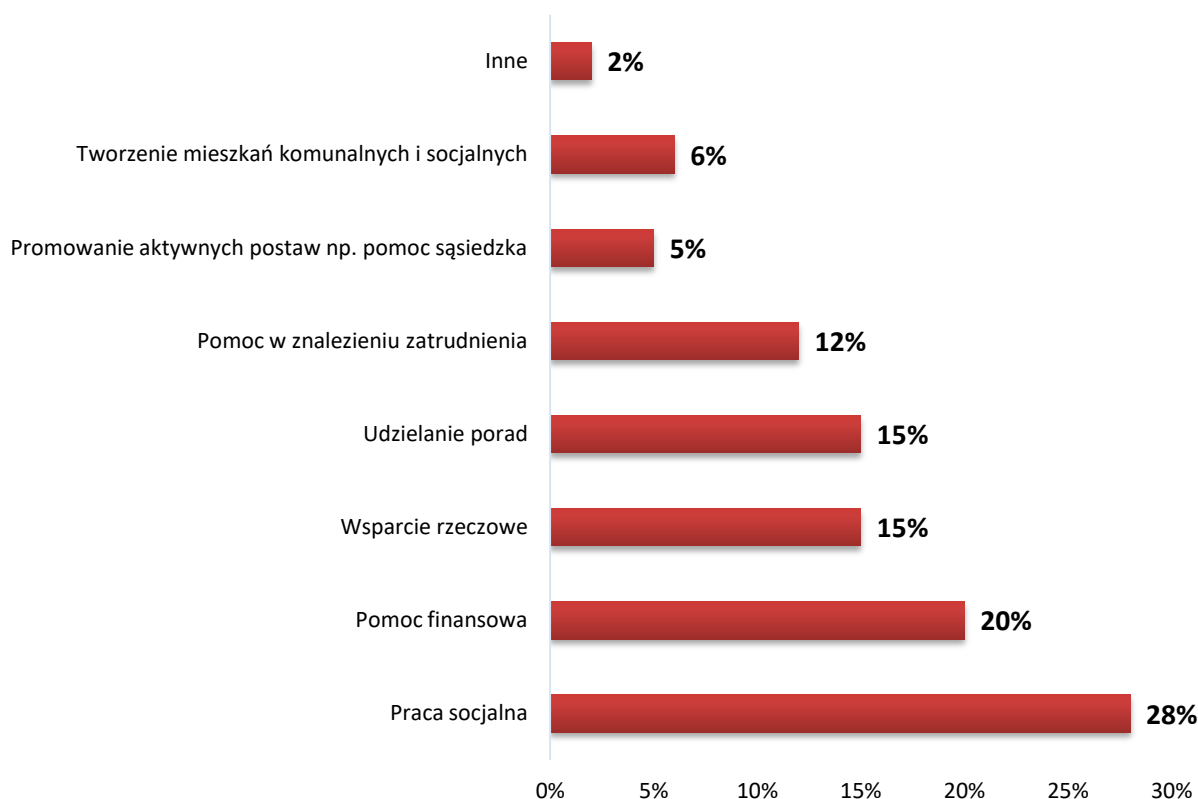
Zdaniem mieszkańców Gminy Krośnice najbardziej istotnymi działaniami na rzecz osób ubogich jest prowadzenie pracy socjalnej (28%) oraz udzielanie pomocy finansowej (20%), a także wsparcie rzeczowe (15%) i udzielanie porad (15%) oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia (12%). Z pewnością te działania mogą korzystnie wpłynąć na sytuację życiową osób ubogich.

Wykres 11. Jaka jest skala ubóstwa w Pana/Pani otoczeniu?

Wykres 12. Jakie działania powinno się Pana/Pani zdaniem podejmować na rzecz osób dotkniętych ubóstwem? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

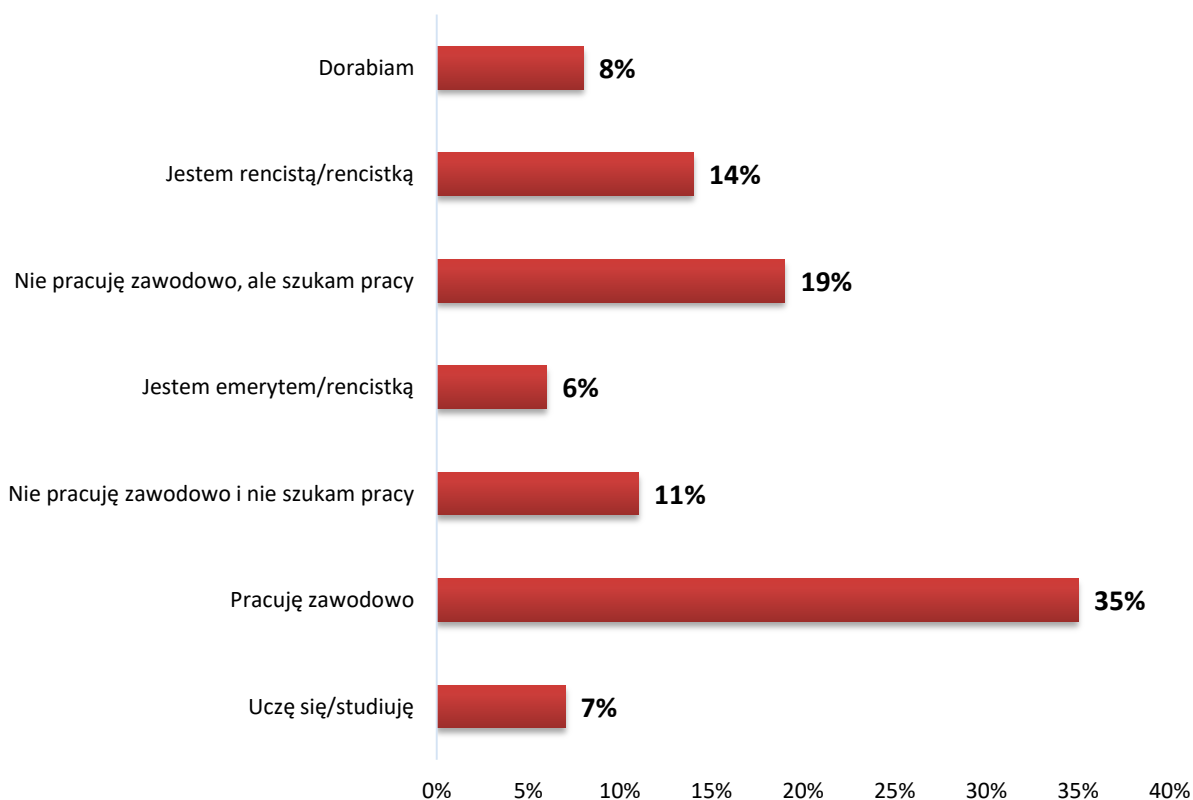
5.4.4. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedorozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje

obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

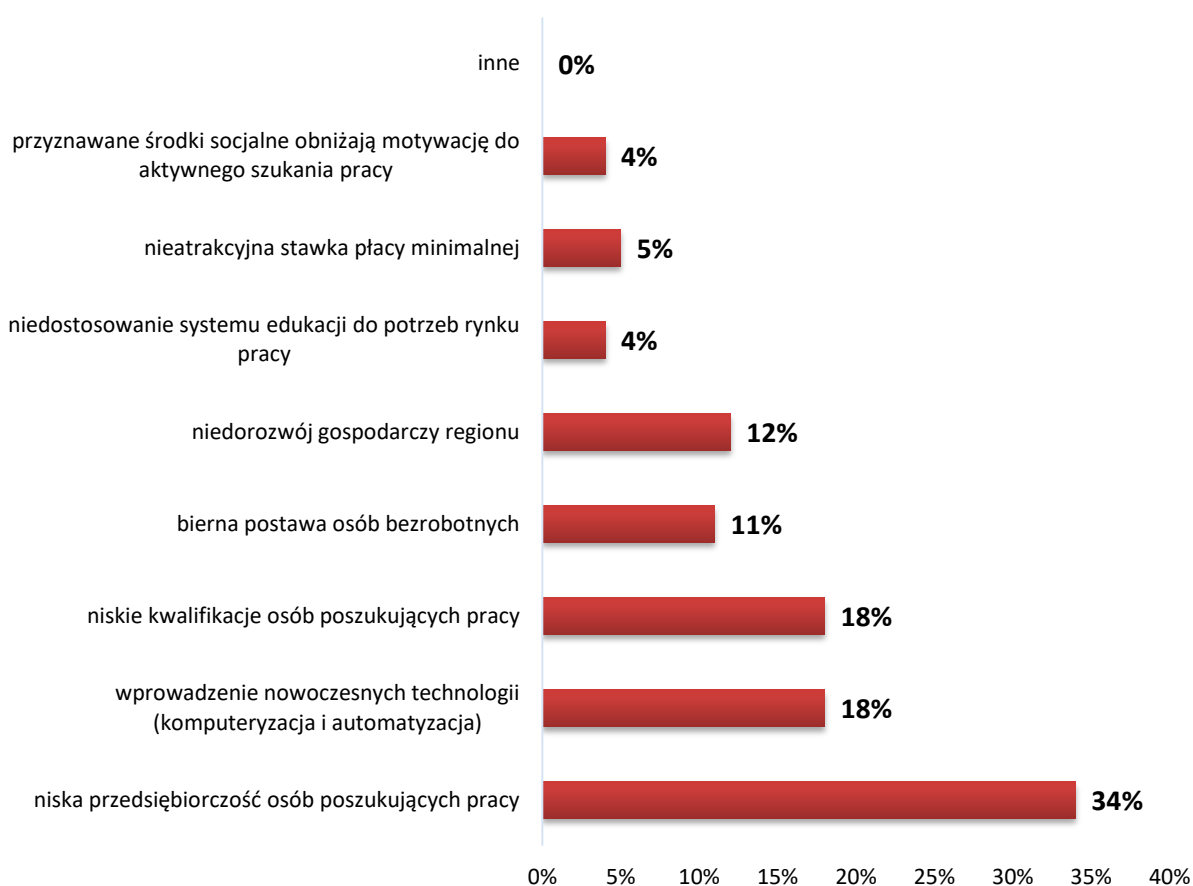
W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali zapytani o to, jaka jest ich aktywność zawodowa. 35% badanych pracuje zawodowo, 8% dorabia, 14% to renciści, 6% to emeryci, a 7% to osoby studiujące/uczące się. Jednakże, 19% badanych nie pracuje zawodowo, ale szuka pracy, a 11% nie pracuje zawodowo i nie szuka pracy. Należy więc stwierdzić, że 1/3 badanych, to osoby bezrobotne.

Wykres 13. Jaka jest Pana/Pani aktualna aktywność zawodowa?

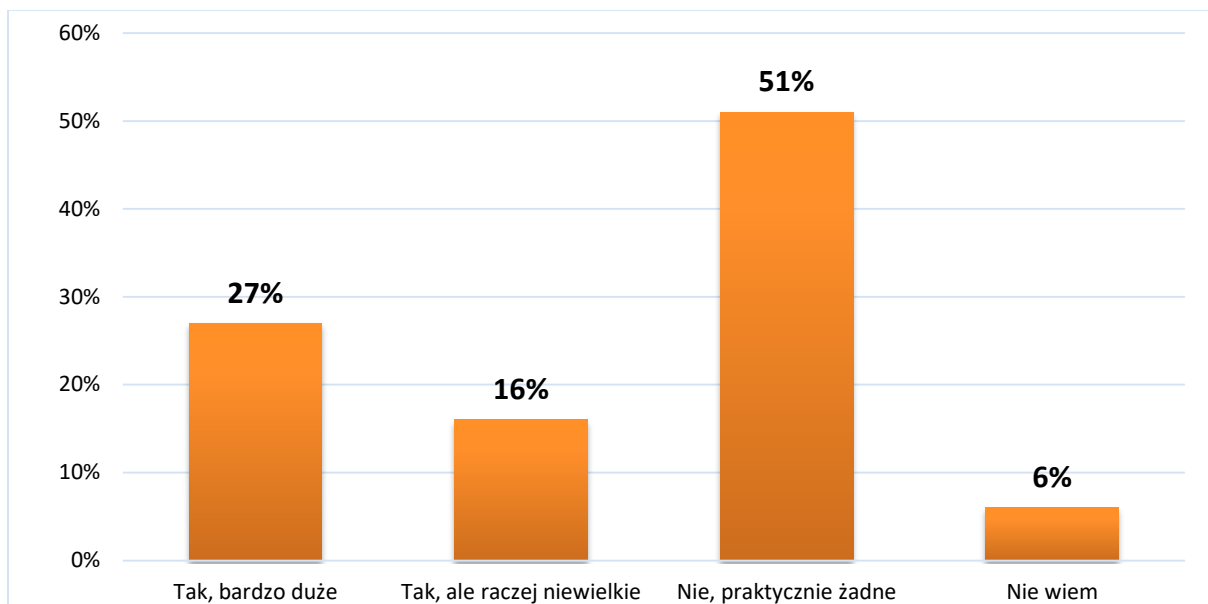
Mieszkańcy gminy Krośnice wśród przyczyn bezrobocia w ich regionie upatrują przede wszystkim w niskiej przedsiębiorczości osób poszukujących pracy (34%), wprowadzeniu nowoczesnych technologii (18%) oraz niskich kwalifikacjach osób poszukujących pracy (18%). Pozostali badani wskazali, że ich zdaniem przyczyną bezrobocia w regionie są nedorozwój gospodarczy regionu (12%), bierna postawa osób bezrobotnych (11%), nieatrakcyjna stawka płacy minimalnej (5%), niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (4%) oraz to, że przyznawane środki socjalne obniżają motywację aktywnego szukania pracy (4%).

Wykres 14. Co Pani/Pana zdaniem jest przyczyną bezrobocia w Pani/Pana regionie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

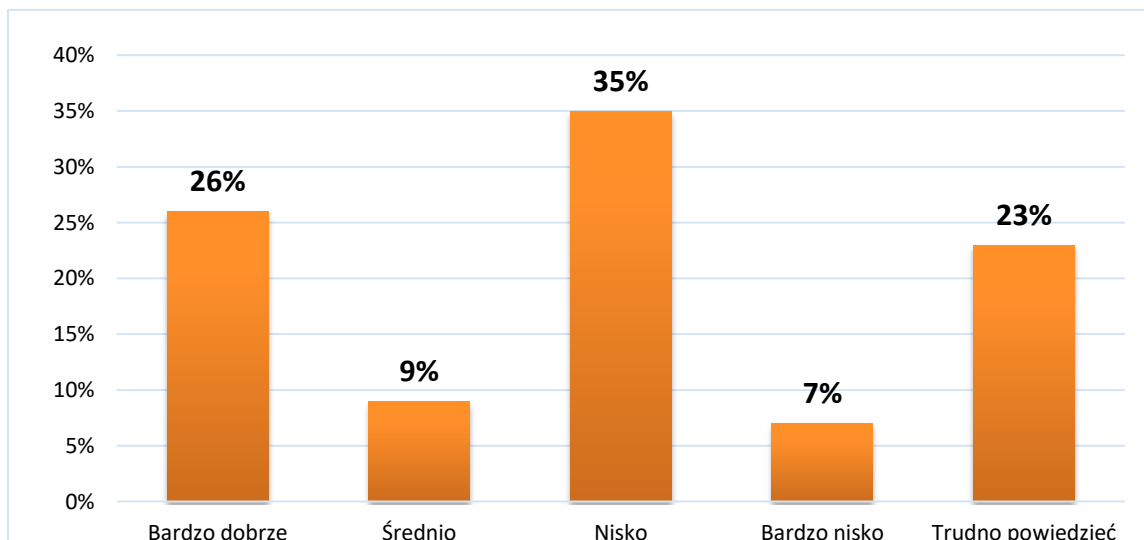
Zdaniem połowy mieszkańców Gminy Krośnice w ich regionie realne zagrożenie utraty pracy jest praktycznie żadne- 51%. Kolejne 27% respondentów wskazało, że zagrożenie te jest bardzo duże, a 16%, że jest, ale raczej niewielkie. Pozostałe 6% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 15. Czy w Pani/Pana regionie istnieje realne zagrożenie utraty pracy?

Jeżeli chodzi o możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy, to mieszkańcy Gminy Krośnice najczęściej określali je nisko- 35%. Poza tym, 26% respondentów oceniło je bardzo dobrze, a 9% średnio. Natomiast 7% możliwości te ocenia bardzo nisko. Pozostałe 23% nie potrafiło ocenić swoich możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy.

Wykres 16. Jak ocenia Pani/Pan swoje możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy?

6. Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

6.1. Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Krośnice. Grupa badana stanowiła 17 kobiet i 3 mężczyzn. 16 respondentów, to pracownicy punktów, natomiast 4 osoby, to właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 34,35 lat.

6.2. Cel badania

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

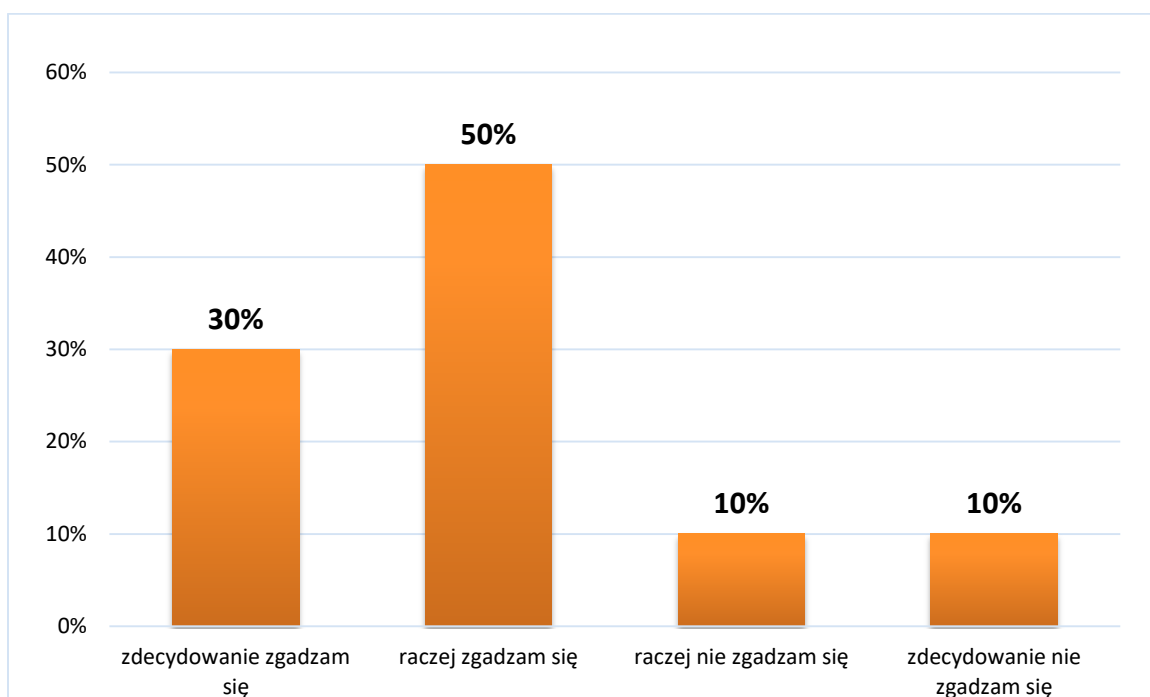
- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

6.3. Wyniki badań

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

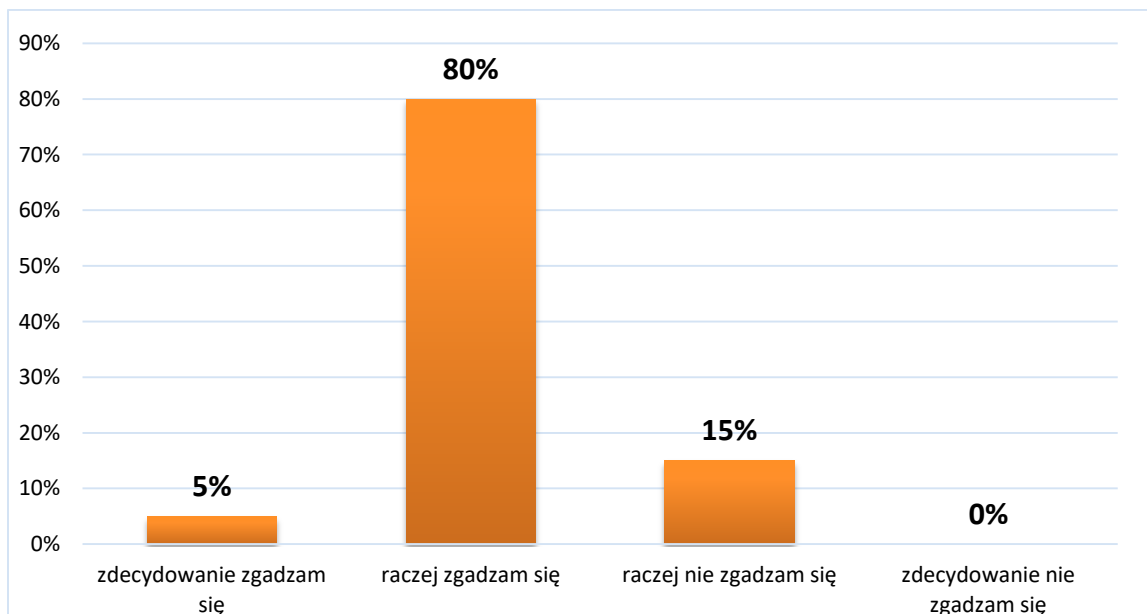
30% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że raczej lub zdecydowanie zgadzają się z twierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 17. Zgodność z twierdzeniem: Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.

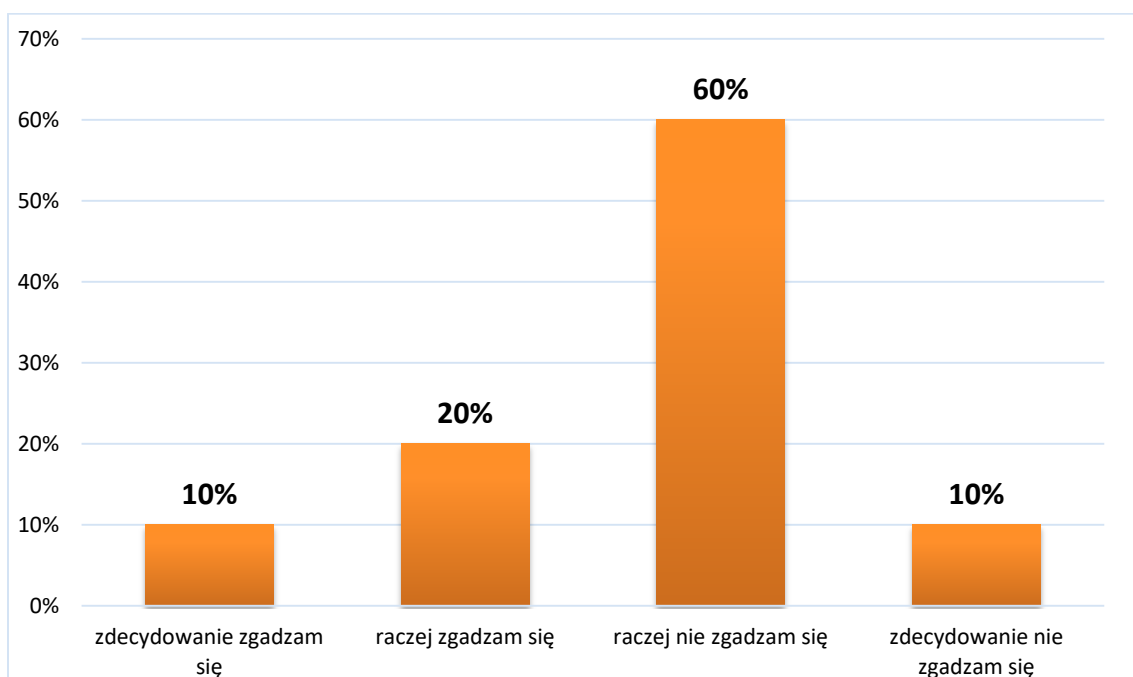
Łącznie 85% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

Wykres 18. Zgodność z twierdzeniem: Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.

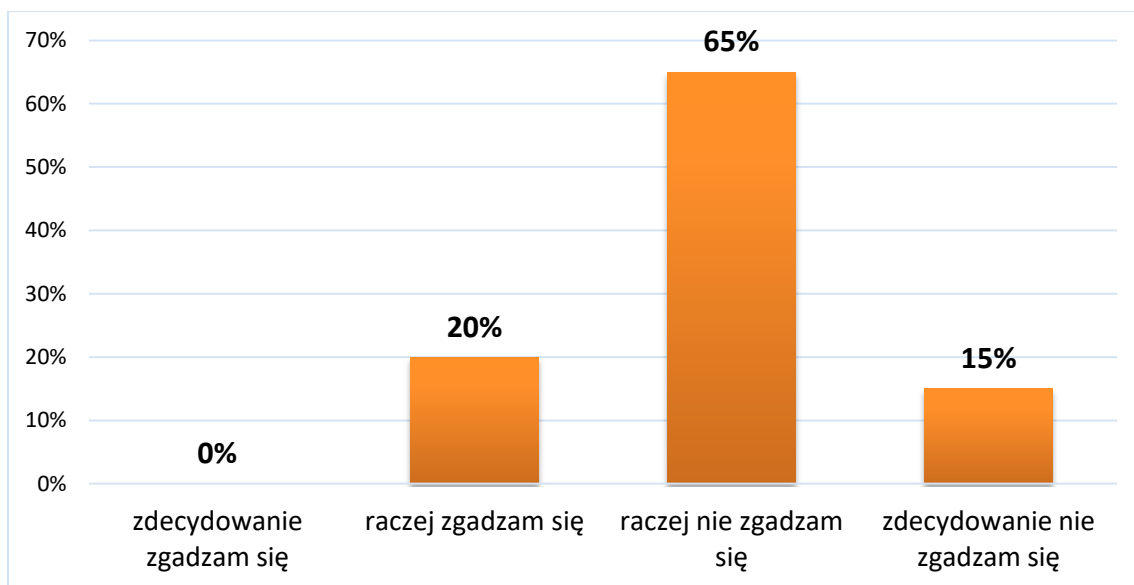
30% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Natomiast łącznie 70% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

Wykres 19. Zgodność z twierdzeniem: Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **20% sprzedawców raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.** 80% stwierdza, że zakup ten nie jest łatwy.

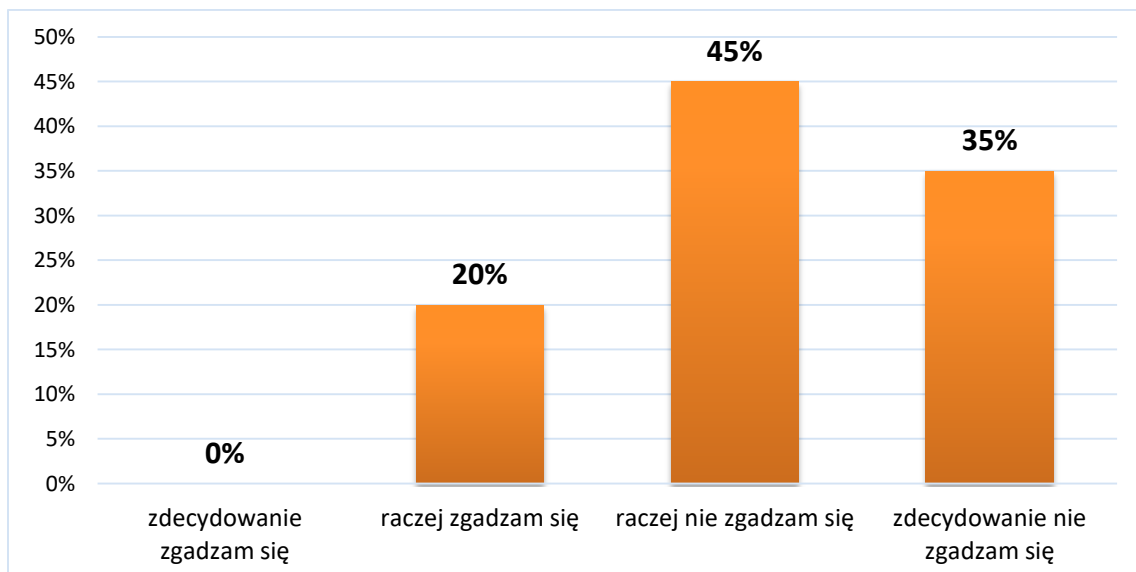
Wykres 20. Zgodność z twierdzeniem: Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

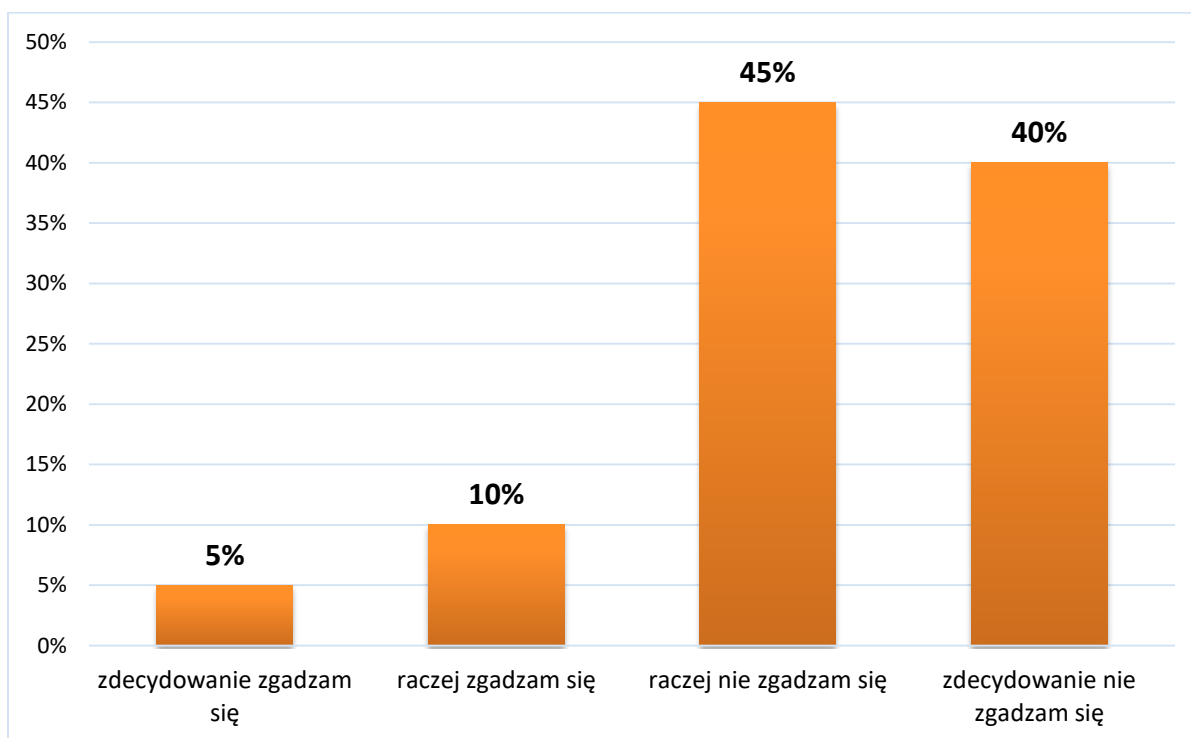
80% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, łącznie **85% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Łącznie **70% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

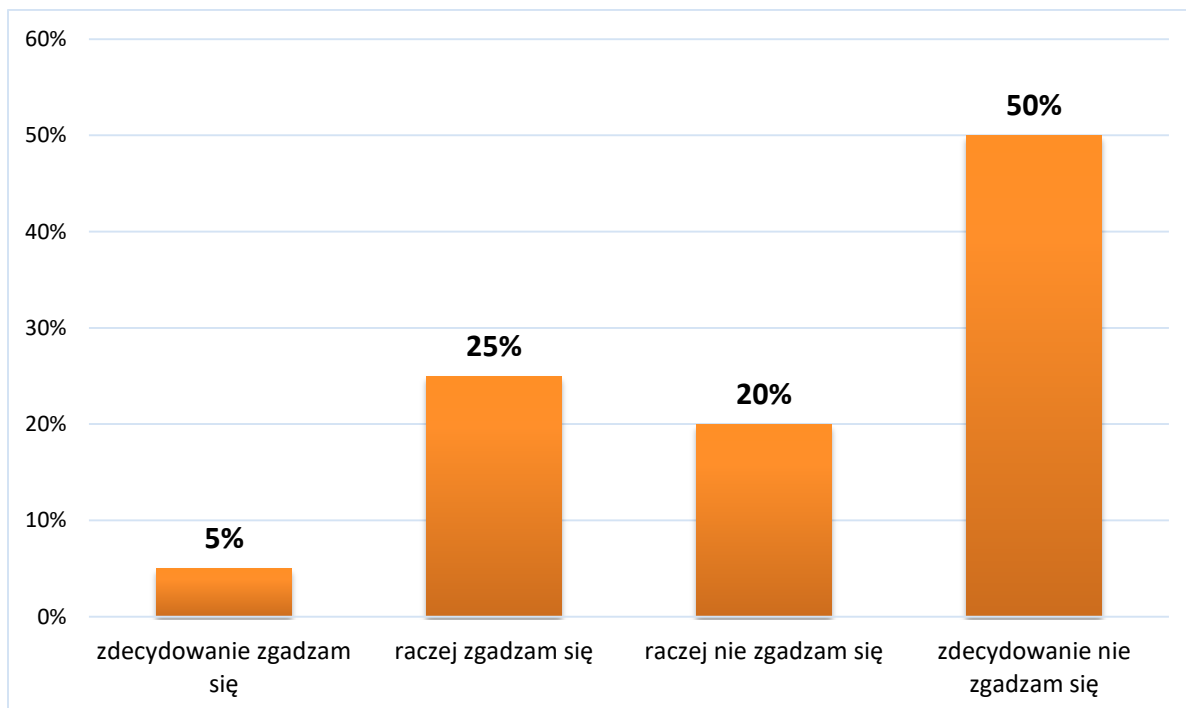
Wykres 21. Zgodność z twierdzeniem: Spożywanie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 22. Zgodność z twierdzeniem: Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.

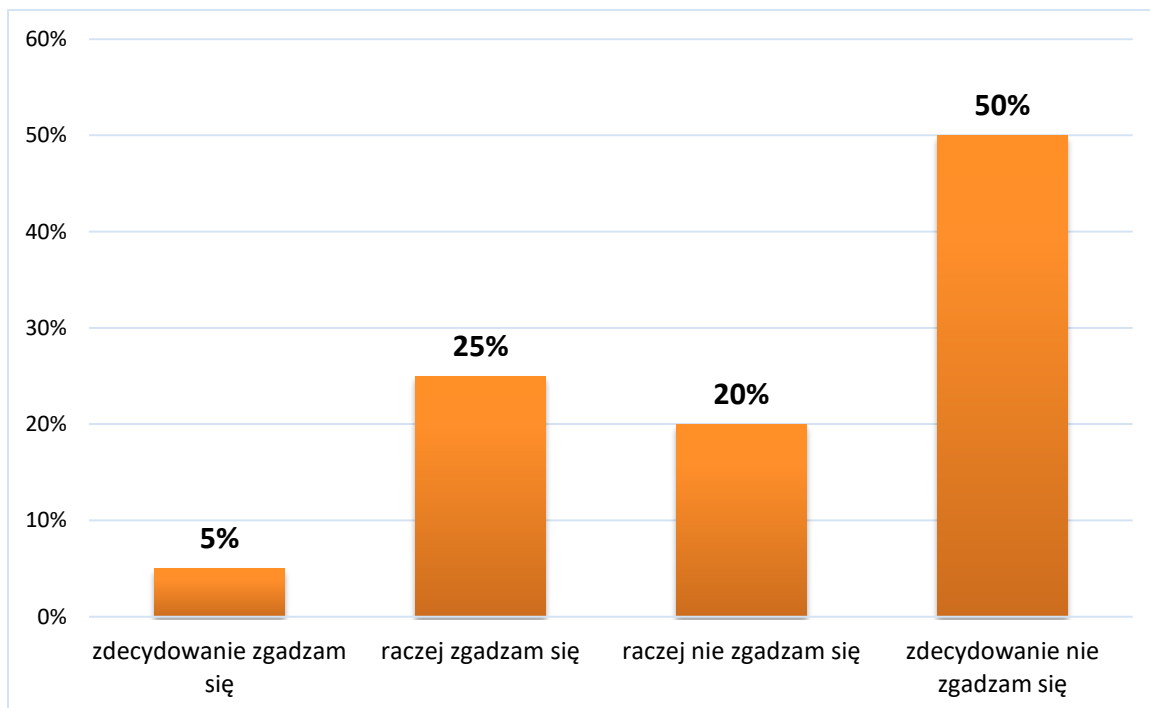

Wykres 23. Zgodność z twierdzeniem: Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

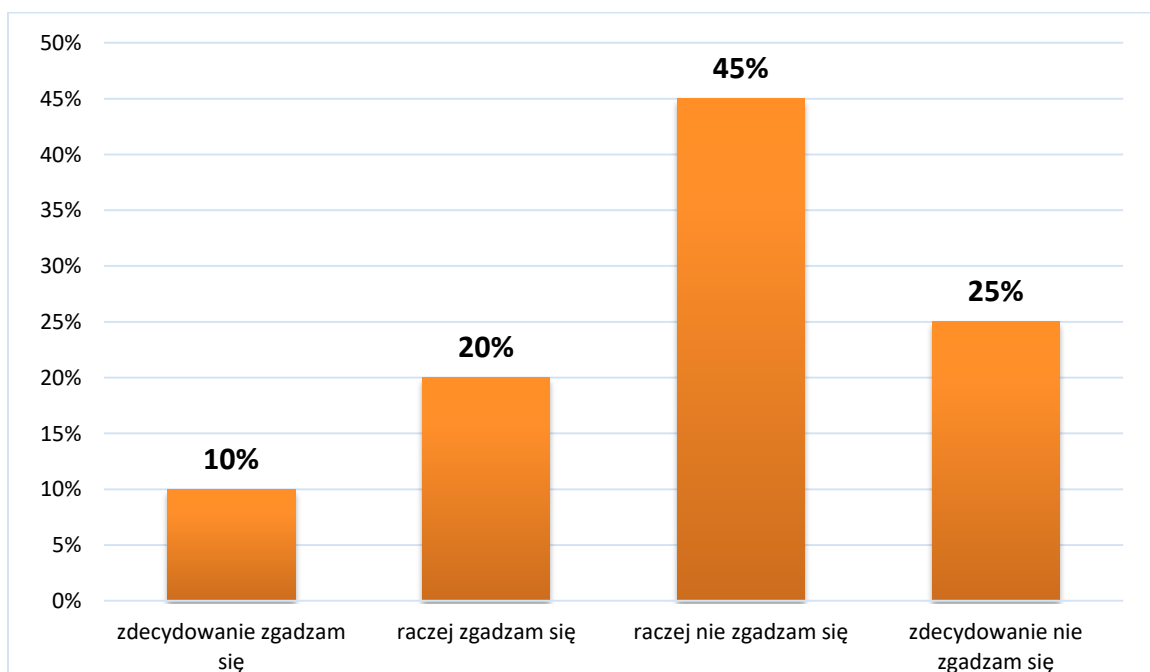
70% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Krośnice uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Wykres 24. Zgodność z twierdzeniem: Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia.

Łącznie 70% badanych nie zgadza się z twierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

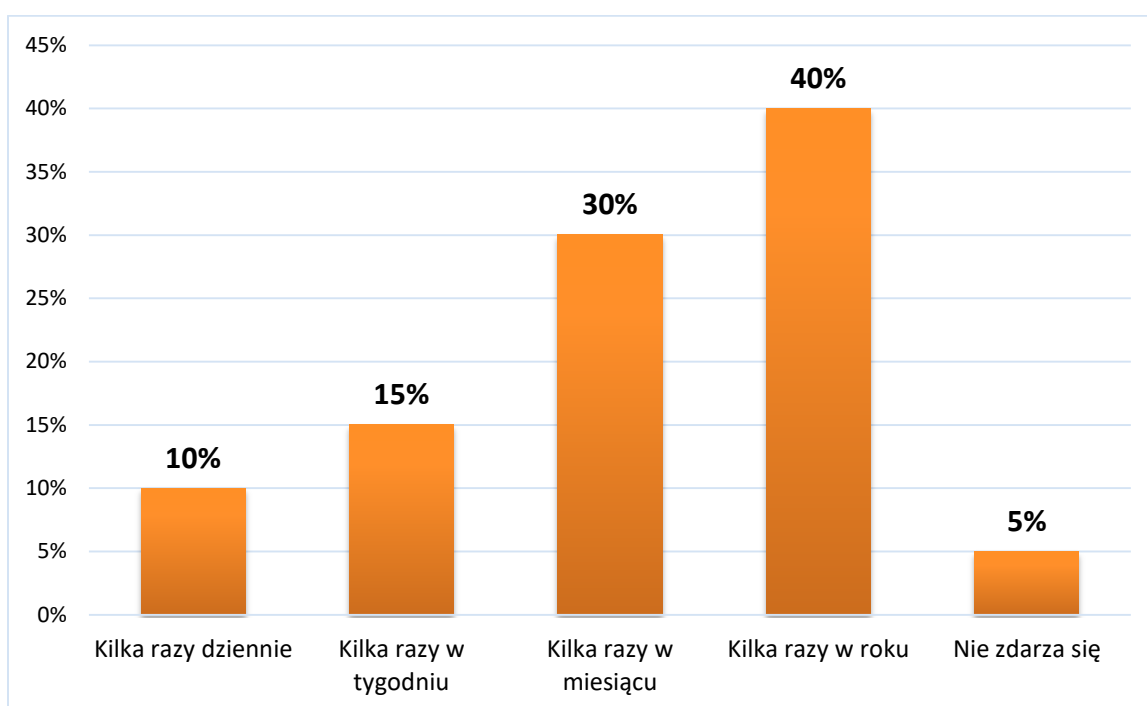
Wykres 25. Zgodność z twierdzeniem: W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Krośnice deklarują, że **przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (40%)** lub też **kilka razy w miesiącu (30%)**. Jednakże **15%** wskazuje,

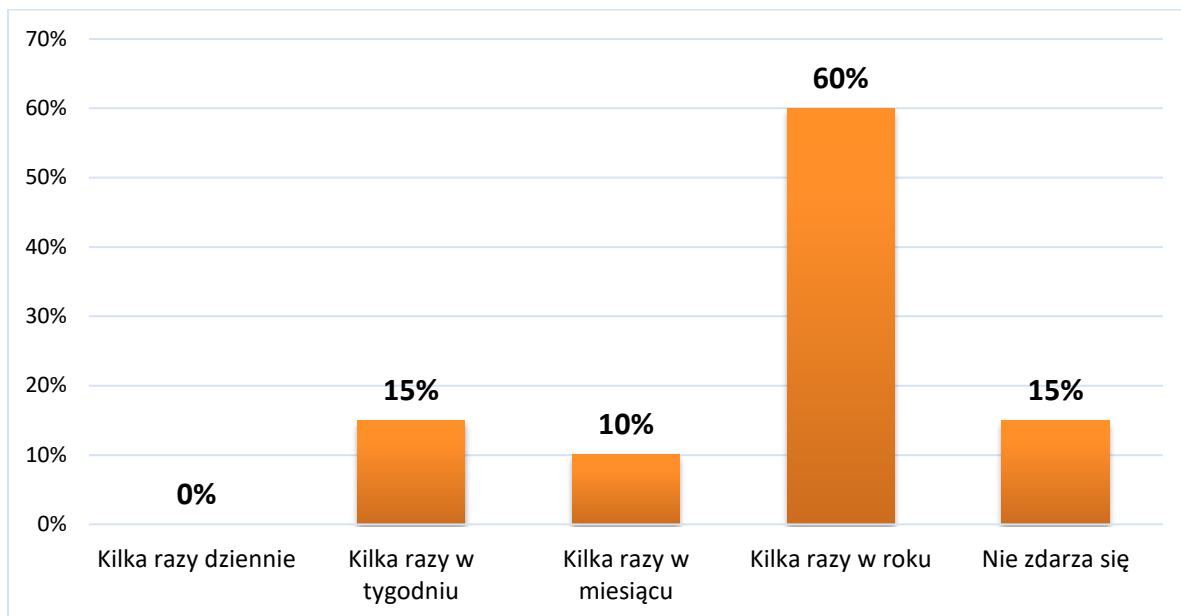
że takie sytuacje mają miejsce **kilka razy w tygodniu**, a **10%**, że **kilka razy dziennie**. Wobec powyższego, należy uznać, że **próby kupna alkoholu przez osoby nieletnie na terenie gminy zdarzają się często, aczkolwiek nie jest to problem nagminny**.

Wykres 26. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

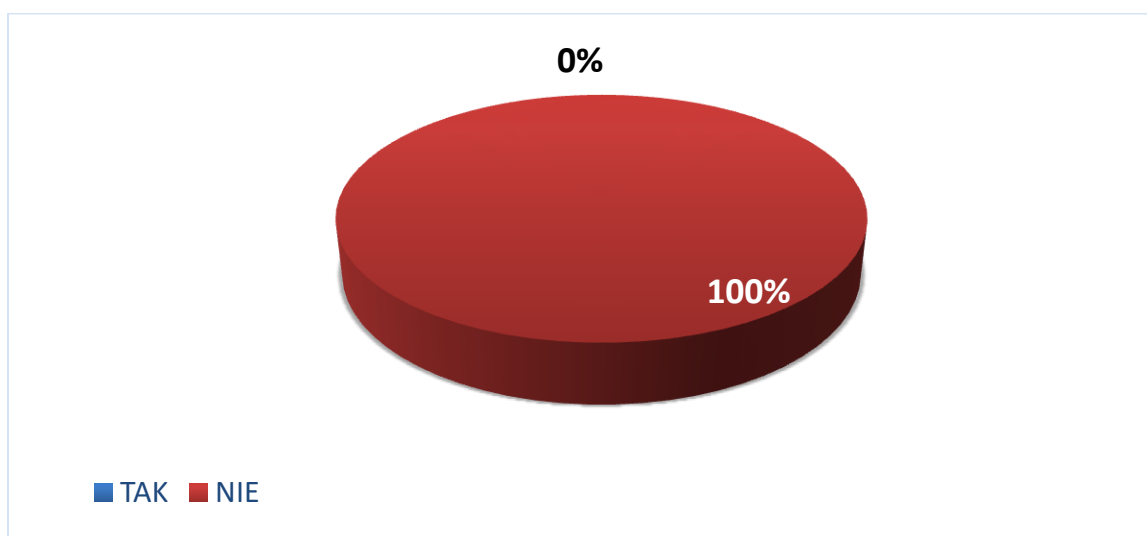
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży nie wydaje się być częstym zjawiskiem. Ponad połowa badanych wskazała, że takie sytuacje mają miejsce **kilka razy w roku (60%)**. Kolejno, **15%** badanych stwierdziło, że zdarza się to **kilka razy w tygodniu**, a **10%**, że **kilka razy w miesiącu**. Pozostałe **15%** sprzedawców zadeklarowało, że spożywanie alkoholu w obrębie sklepów, w których pracują **nie zdarza się**.

Wykres 27. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

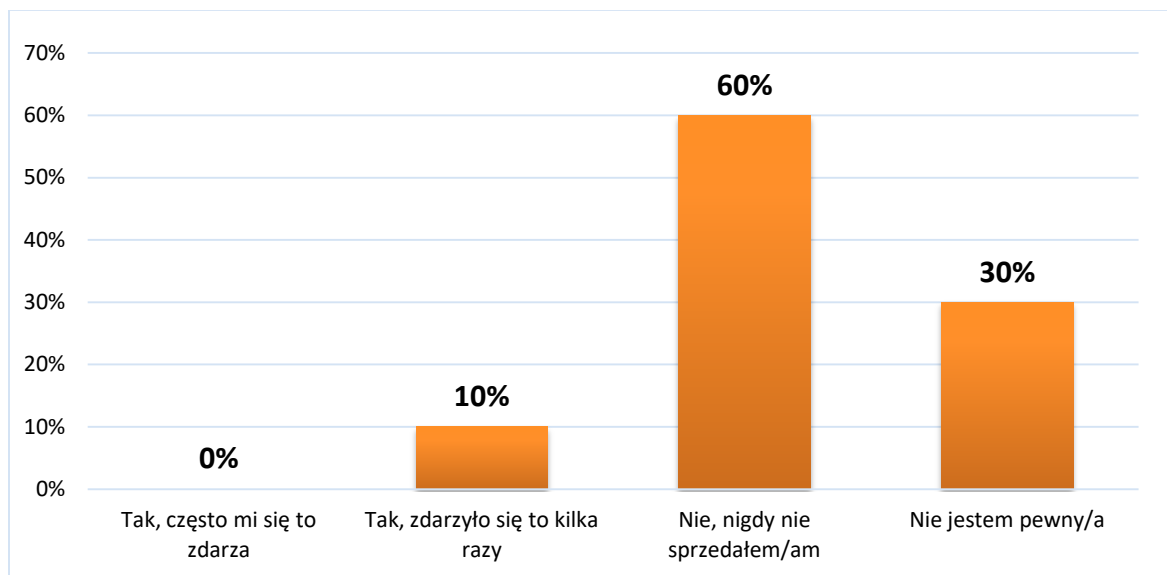
100% przebadanych sprzedawców przyznaje, że **w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsca nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.**

Wykres 28. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

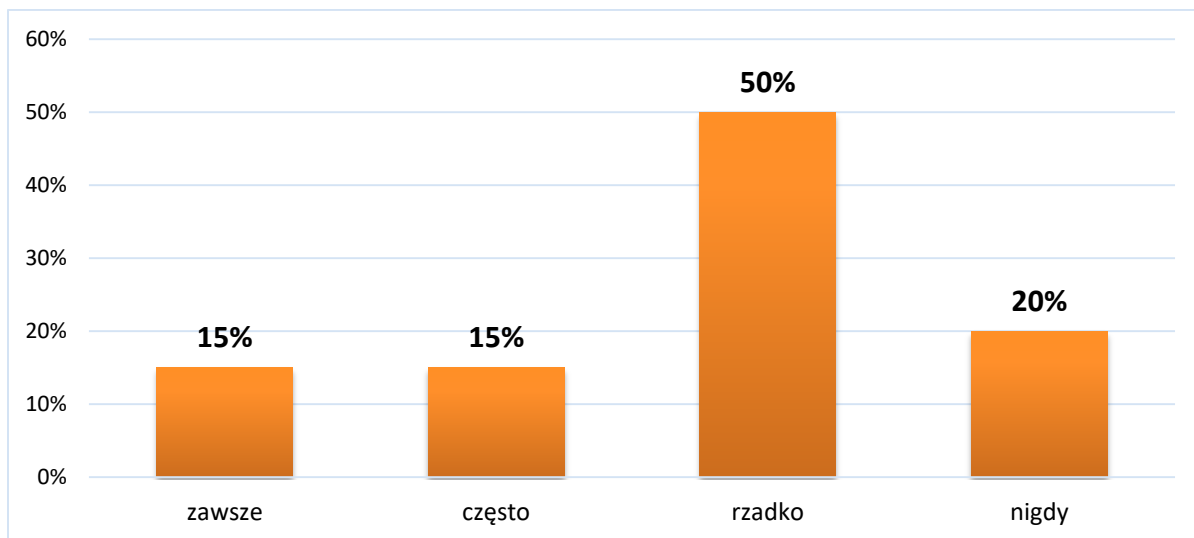
60% sprzedawców napojów alkoholowych z gminy Krośnice deklaruje, że **nigdy** nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości, co do pełnoletności; natomiast **30%** nie jest tego pewna, a **10%** przyznaje, że zdarzyło się to kilka razy.

Wykres 29. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

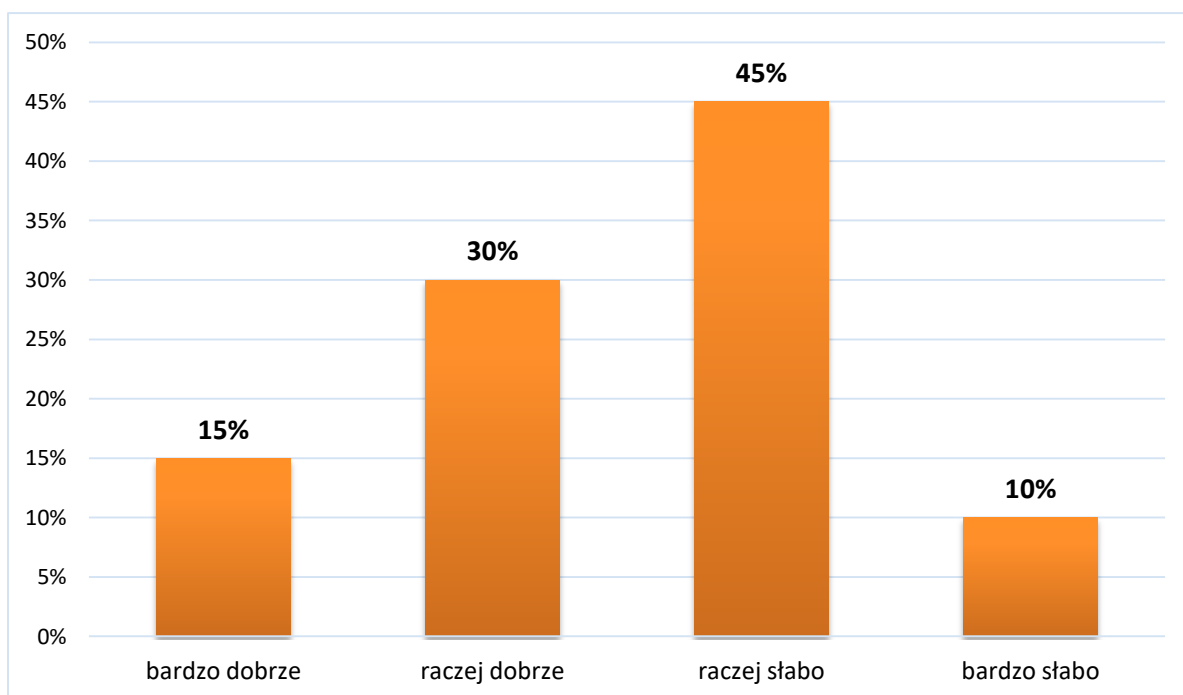
W przypadku wątpliwości, co do wieku połowa (50%) badanych sprzedawców rzadko sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 20 % nie robi tego nigdy. Natomiast tylko 15% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 15% robi to często. Wobec tego należy uznać, że większość badanych sprzedawców nieodpowiedzialnie podchodzi do zakazu sprzedaży alkoholu i papierosów osobom poniżej 18 roku życia.

Wykres 30. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Krośnice. **Ponad połowa badanych łącznie 55%** oceniło jej funkcjonowanie **raczej słabo i bardzo słabo**. Natomiast w **sumie 45%** badanych oceniło jej funkcjonowanie **raczej dobrze i bardzo dobrze**.

Wykres 31. Jak Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

7. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

7.1. Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

7.2. Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy.

7.3. Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięło udział 72 uczniów klas 4-6 oraz 44 uczniów klas 7-8 ze szkół podstawowych na terenie gminy Krośnice. Łącznie w badaniu wzięło udział 116 uczniów.

Tabela 28. Liczebność grup badanych- SP.

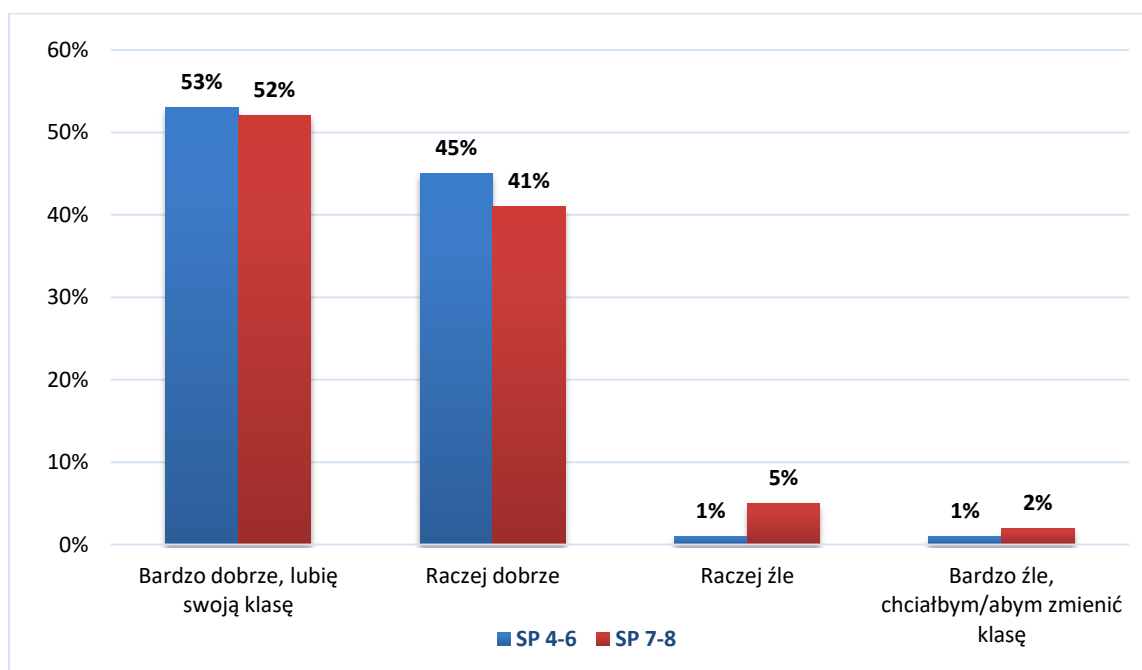
Szkoły Podstawowe klasy 4-6 (SP4-6)	72
Szkoły Podstawowe klasy 7-8 (SP 7-8)	44
ŁĄCZNIE	116

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowalające, uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze: SP 4-6 - łącznie 98%⁸ i SP 7-8 - łącznie 93%.** Nie należy jednak bagatelizować faktu, że pewien odsetek uczniów przeciwnie określa swoje odczucia (SP 4-6: 2%, SP 7-8: 7%).

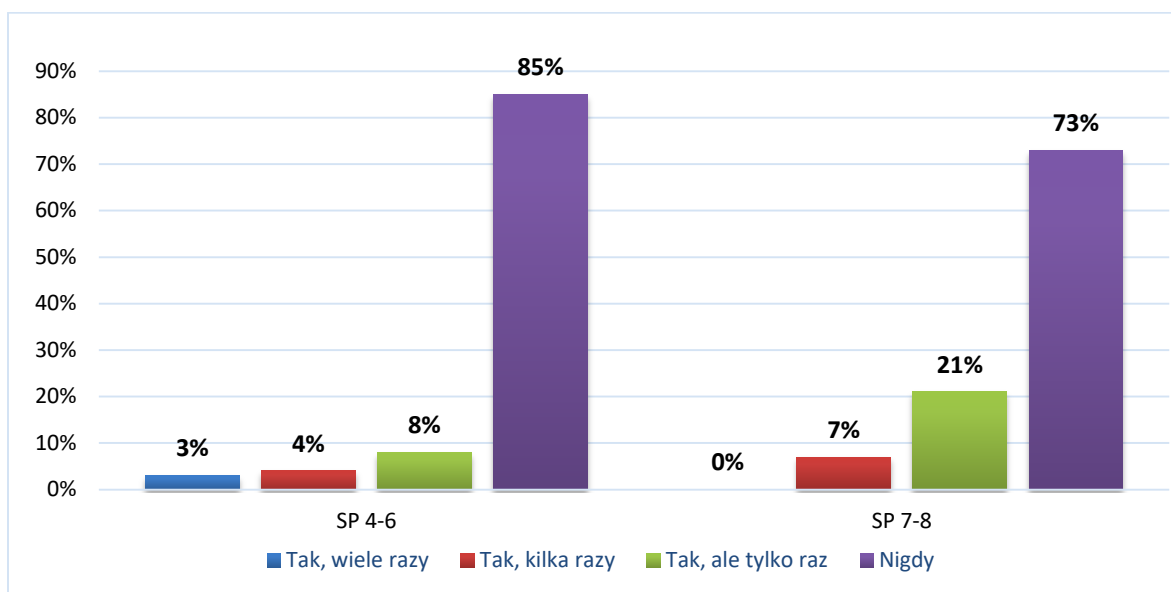
Wykres 32. Jak czujesz się w swojej klasie?

Uczniowie **młodszych klas** w sporej części **nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6: 85%)** lub byli na nich **tylko raz (SP 4-6: 8%)**. Jednak pewien odsetek przyznaje, że był na wagarach **kilka razy (4%) i wiele razy (3%)**. Natomiast w **klasach 7-8** odsetek uczniów, którzy byli na wagarach jest wyższy- **21% z nich było na wagarach raz, 7% kilka razy, a 73% nie wagarowało nigdy.**

⁸ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*

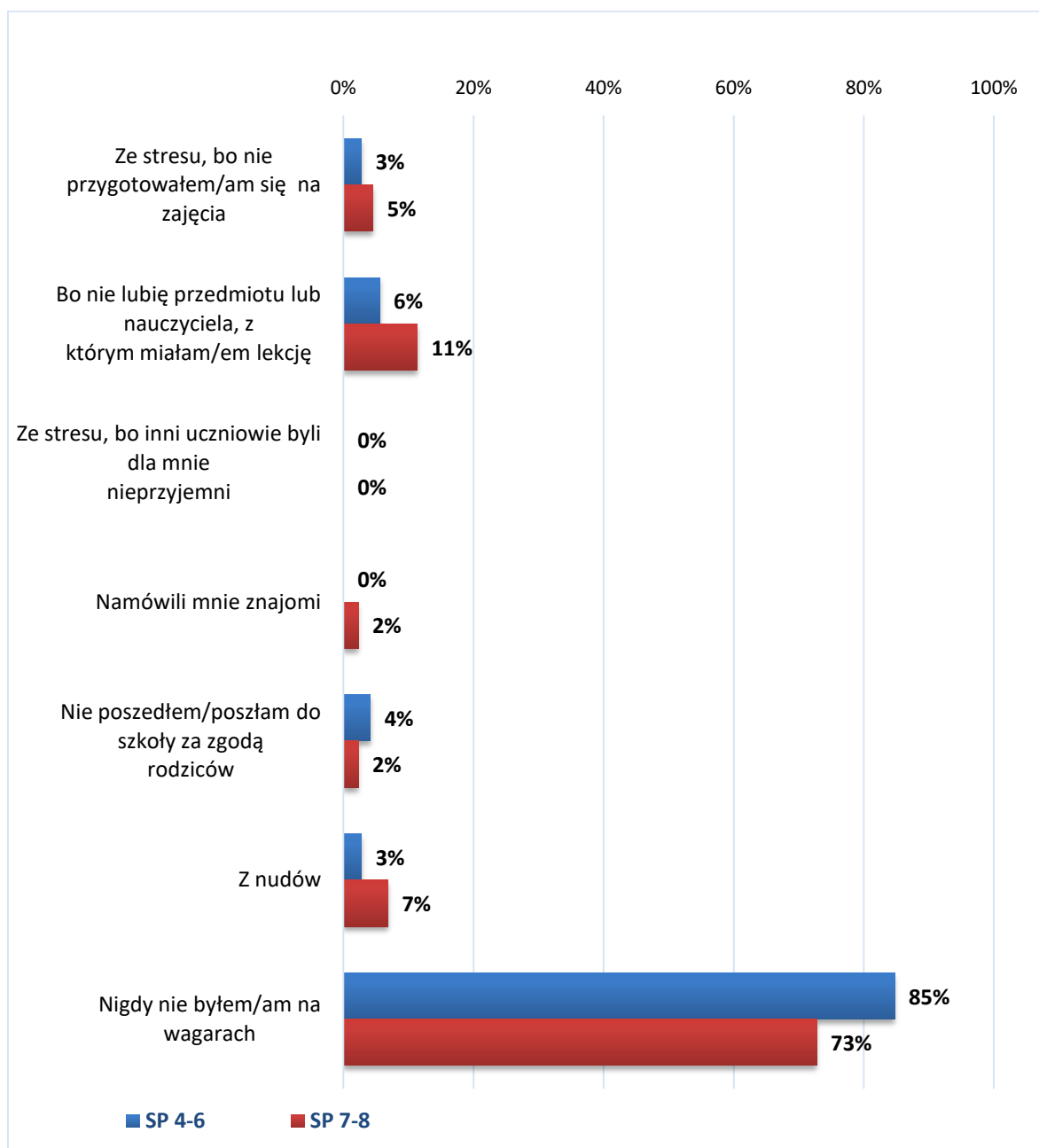
Wykres 33. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić⁹. Uczniowie szkół podstawowych opuszczali lekcje przede wszystkim dlatego, że nie lubili przedmiotu/nauczyciela, z którym mieli zajęcia (SP 4-6 - 6%; SP 7-8 - 11%), z nudów (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 7%), ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 5%) oraz za zgodą rodziców (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 - 2%).

⁹ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

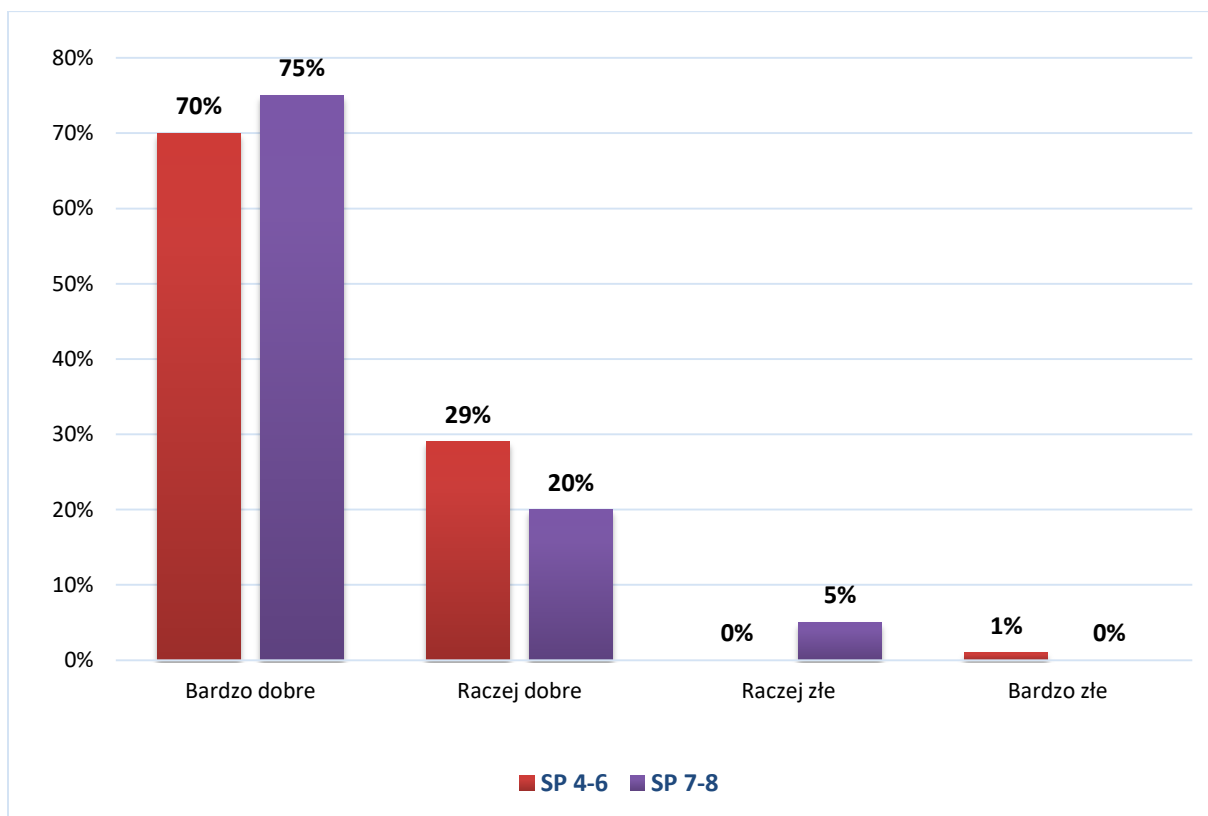
Wykres 34. Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie gminy Krośnice deklarują w większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami:** SP 4-6: łącznie 99%; SP 7-8: łącznie 95%.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

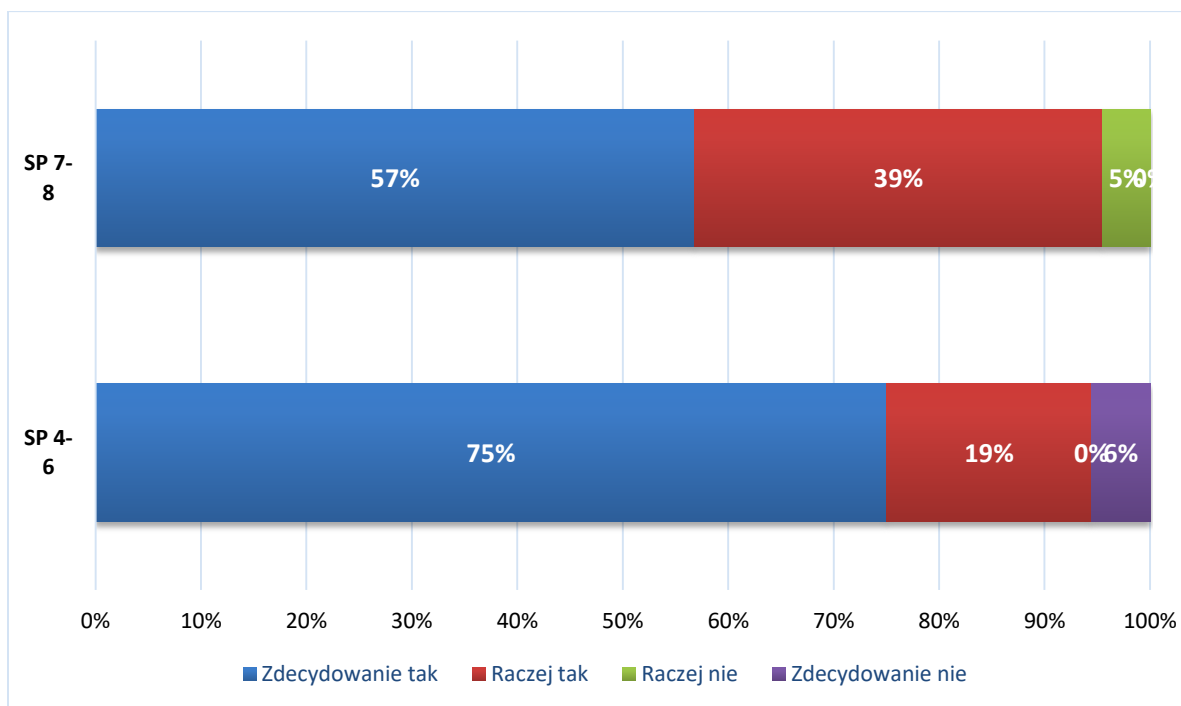
Wykres 35. Ocena relacji z rodzicami lub opiekunami.

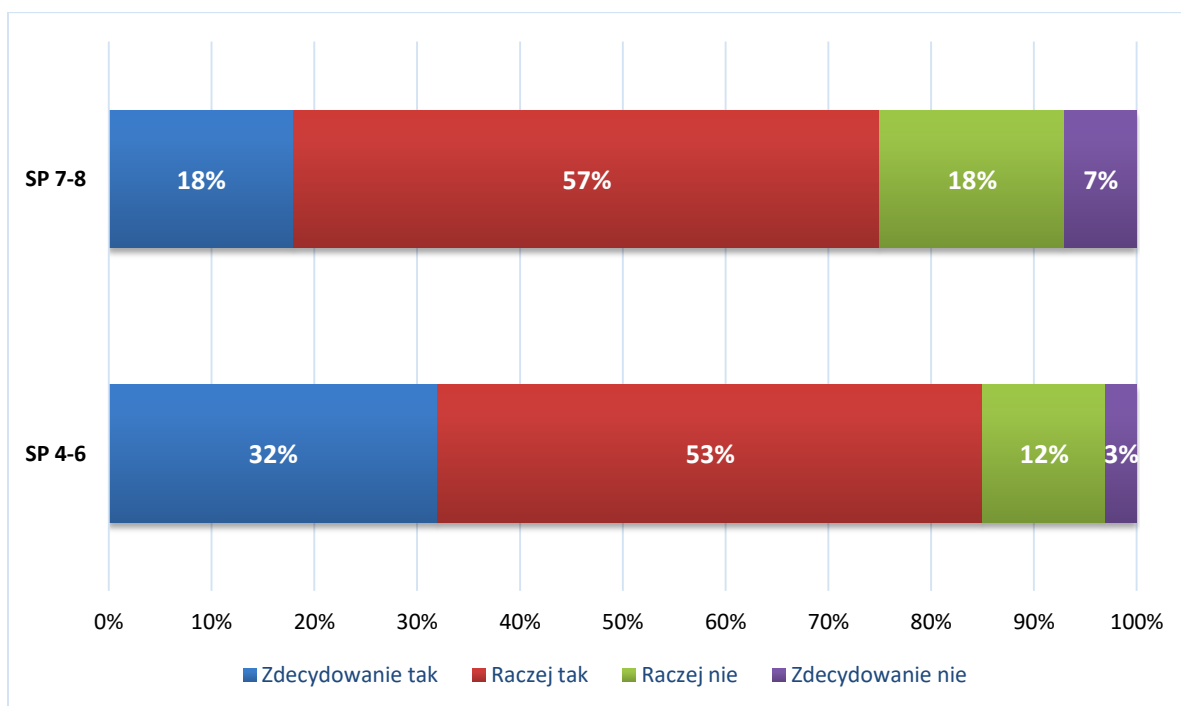
Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **Łącznie 94% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej i 95% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chcieliby podzielić się przeżywanymi problemami z rodzicami.**

Następnie zadano uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście odczuwanego poziomu zaufania byli nauczyciele. Wraz z wiekiem uczniów on spada. Dzieci i młodzież gminy Krośnice rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. Nadal jednak wyniki uzyskane w tej kwestii można uznać za relatywnie satysfakcjonujące: **łącznie 85% uczniów klas SP 4-6 i 75% uczniów klas SP 7-8 obdarzyliby zaufaniem pedagogów.**

Wykres 36. Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałbyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim problemie?

Wykres 37. Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałbyś któremuś z nauczycieli i powiedział mu o swoim problemie?

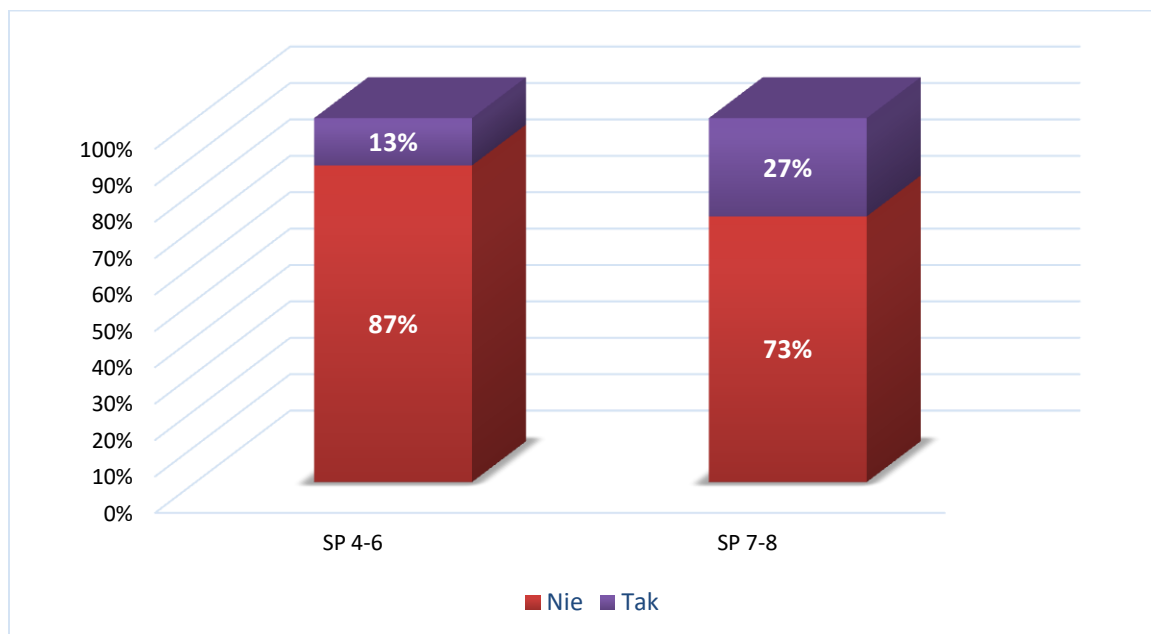

7.4. Wyniki

7.4.1. Substancje psychoaktywne: Alkohol

Inicjację alkoholową ma za sobą: 13% badanych uczniów klas SP 4-6 oraz 27% uczniów klas SP 7-8 z gminy Krośnice.

Wykres 38. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

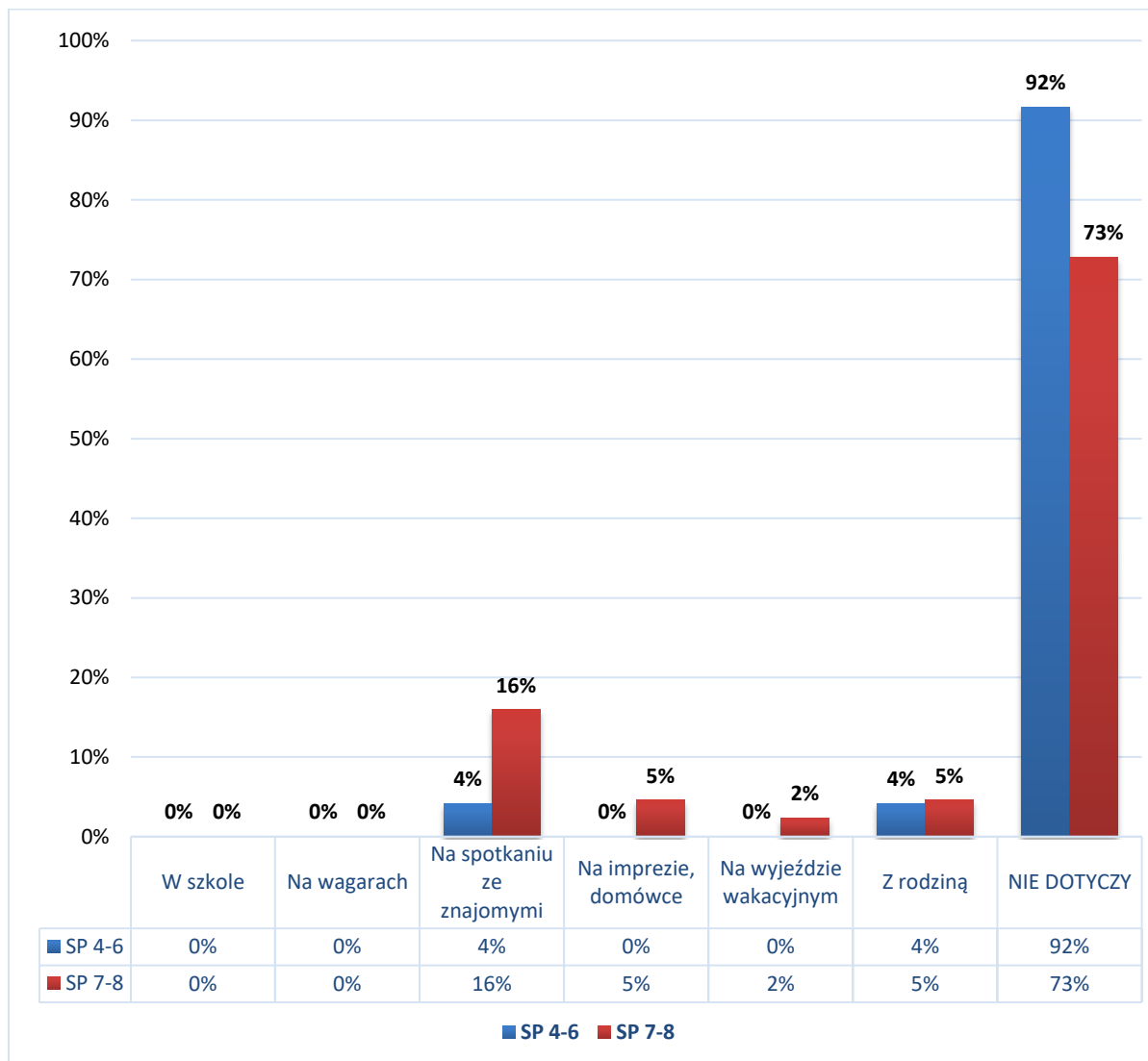

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej badanych uczniów było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 - 16%) oraz towarzystwo rodziny (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 - 5%).

Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy,

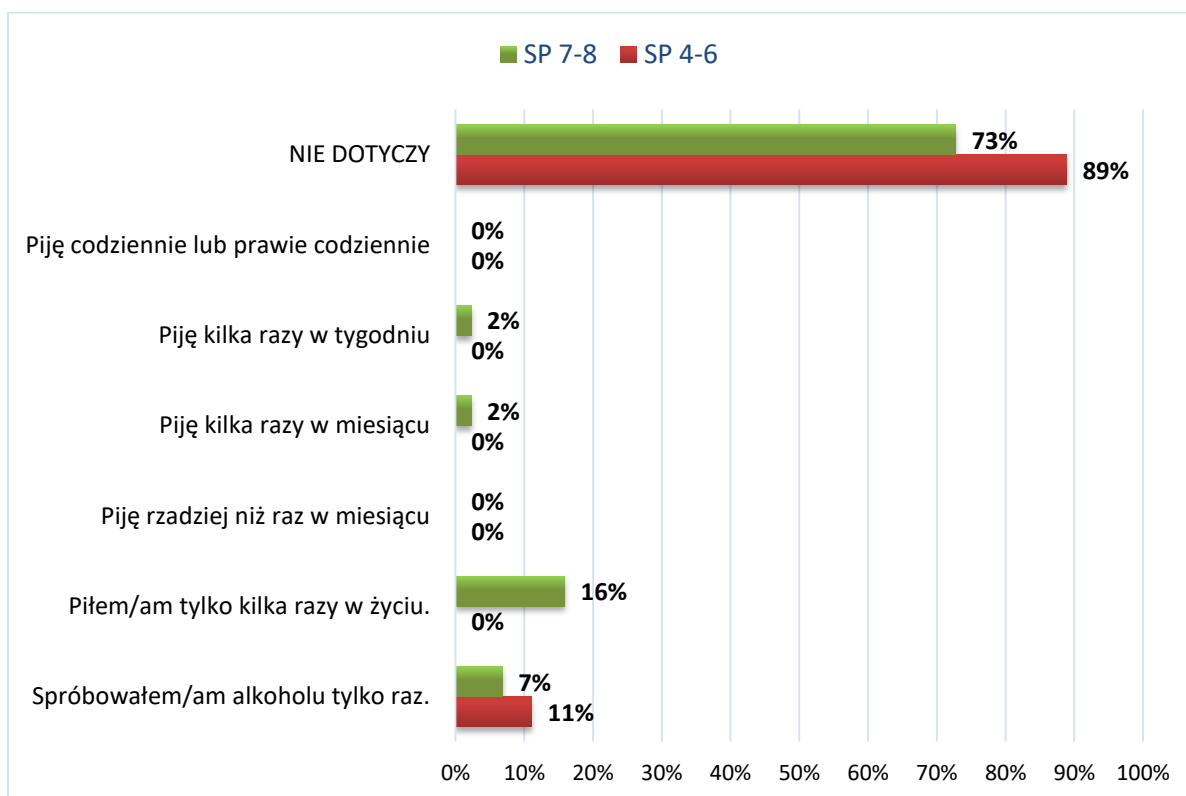
uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Wykres 39. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkoholu**. 89% młodszych i 73% starszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wśród uczniów najczęściej pojawiały się dwie kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do **jednorazowego (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 7%) oraz kilkukrotnego spożycia alkoholu (SP 7-8 - 16%)**.

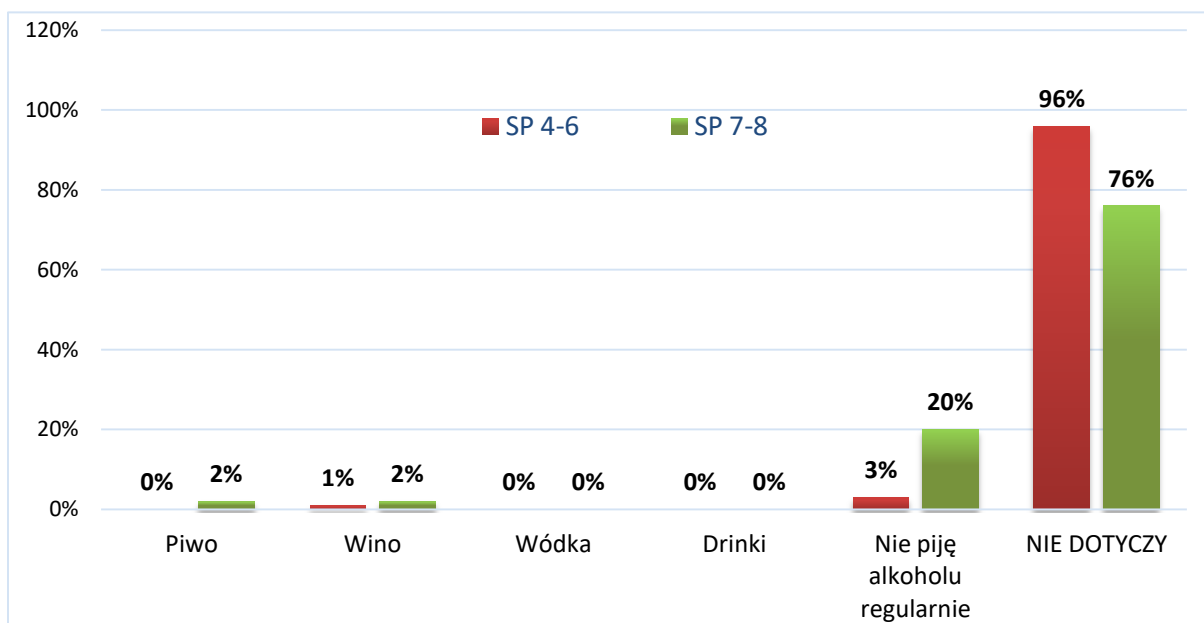
Wykres 40. Jak często pijesz alkohol?

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie gminy Krośnice **najczęściej sięgają po piwo (SP 7-8 - 2%) oraz wino (SP 4-6 - 1%; SP 7-8 - 2%)**. Większość uczniów wskazała jednak, że nie pije alkoholu regularnie (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 20%).

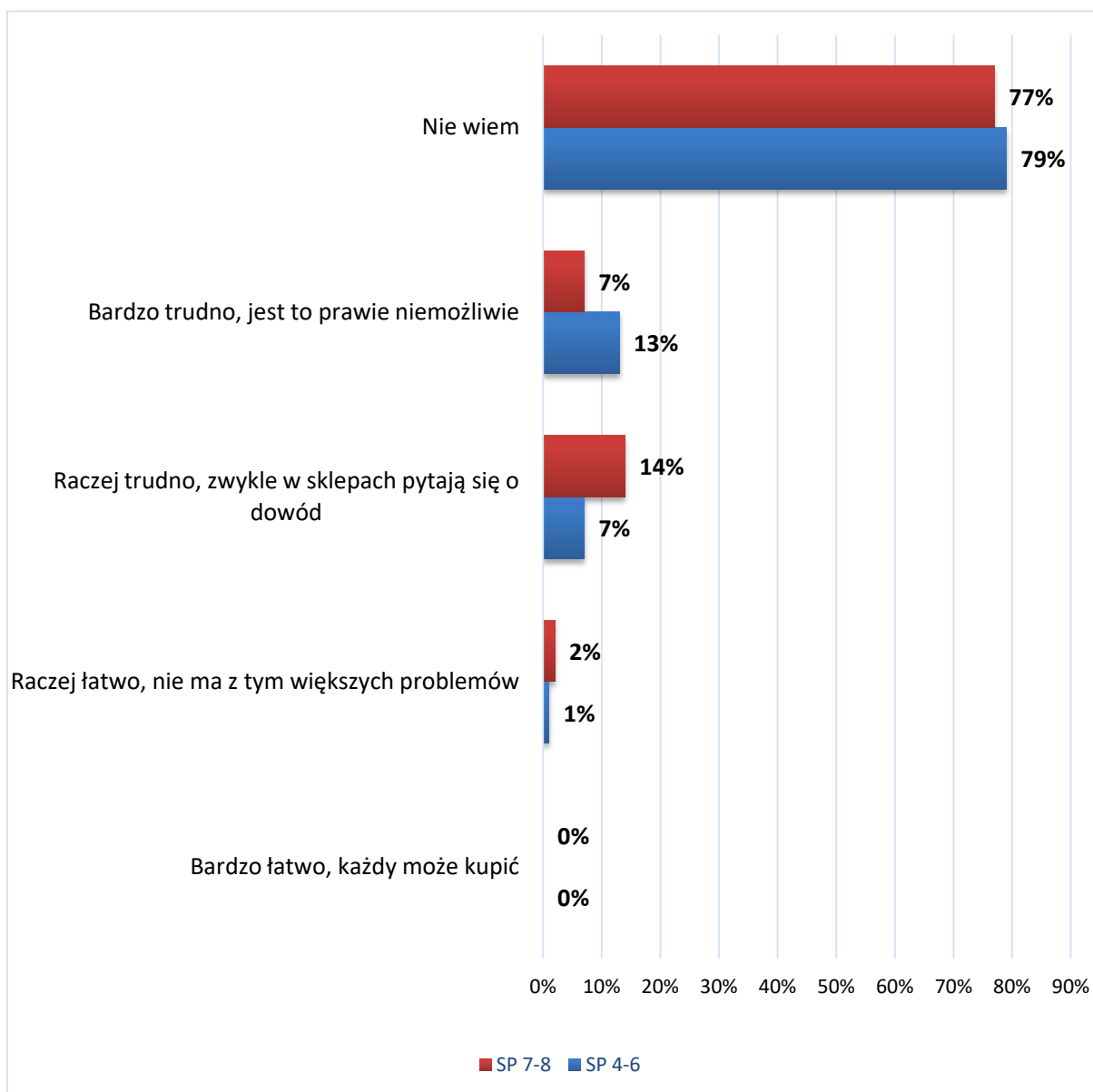

Wykres 41. Rodzaj spożywanego alkoholu.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 79% uczniów klas SP 4-6 oraz 77% uczniów klas SP 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.

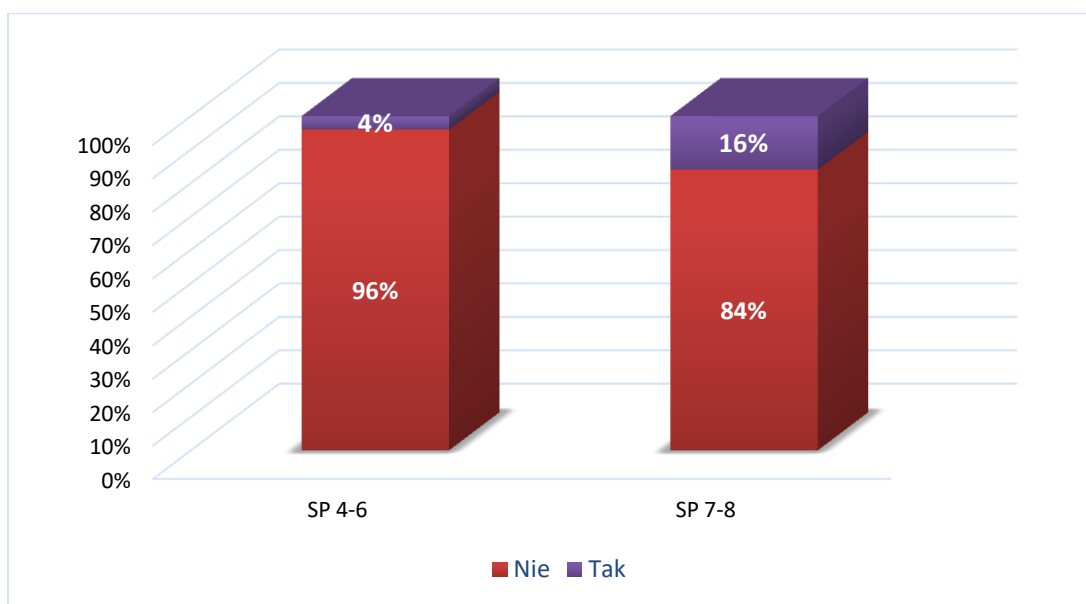
Wykres 42. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

7.4.2. Substancje psychoaktywne: Papierosy

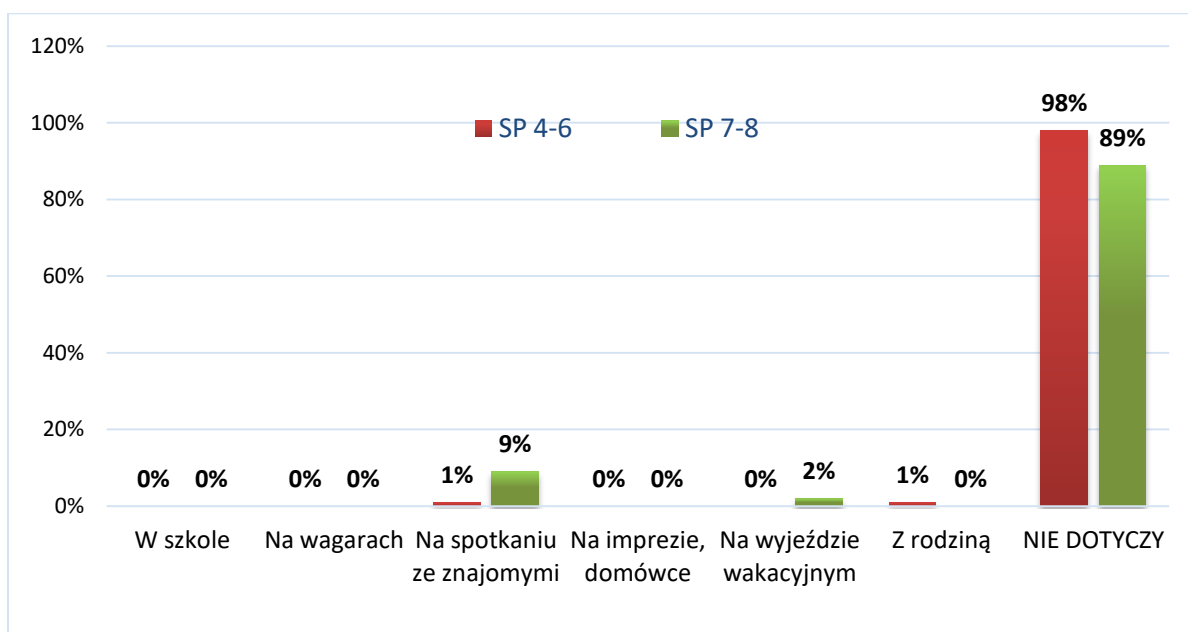
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z gminy Krośnice, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą 4% uczniów SP 4-6 oraz 16% uczniów klas SP 7-8.**

Wykres 43. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

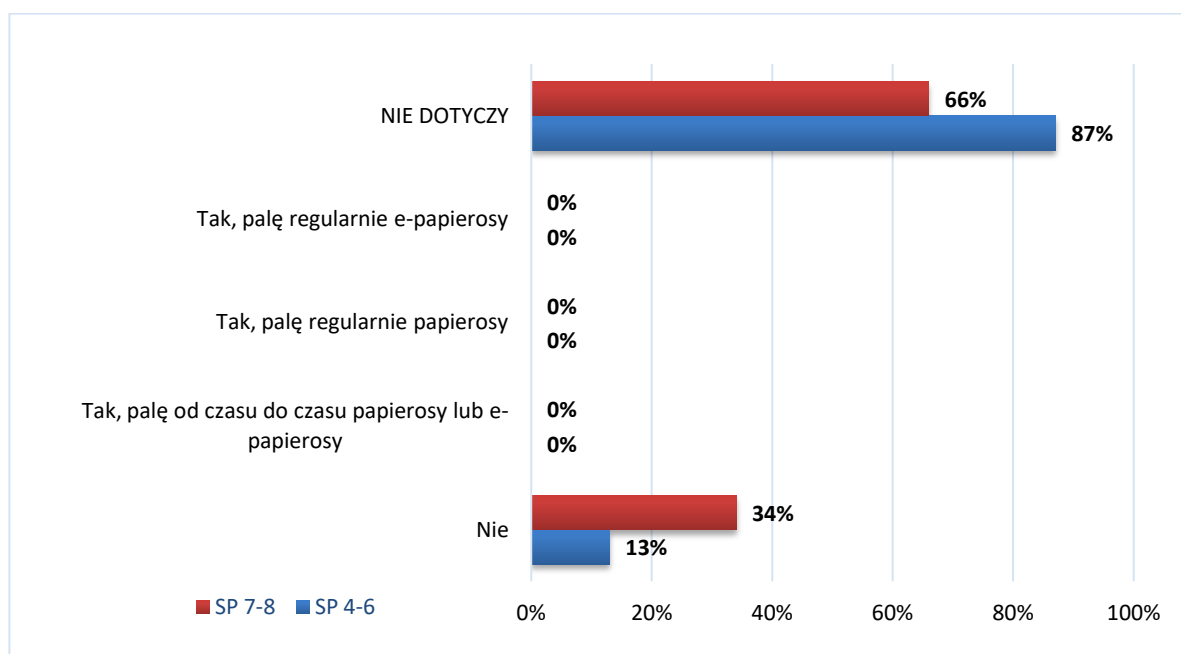
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było **spotkanie ze znajomymi w przypadku uczniów starszych (SP 7-8 – 9%) oraz towarzystwo rodziny w przypadku uczniów młodszych klas (SP 4-6 – 1%).**

Wykres 44. Okoliczności inicjacji nikotynowej.

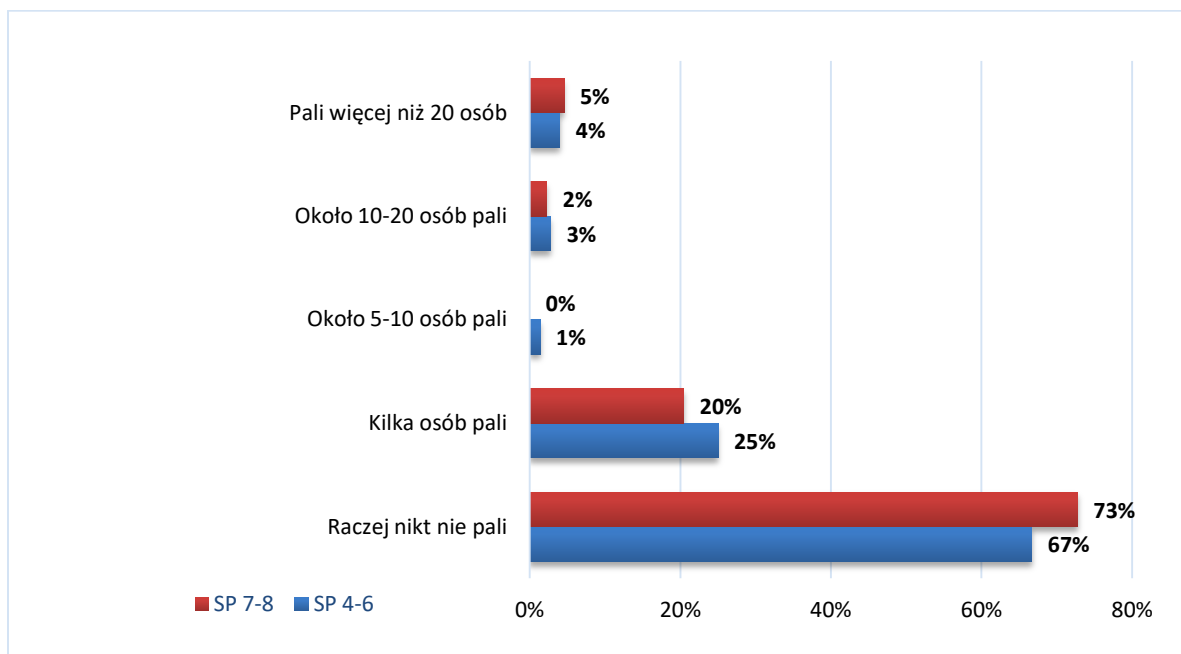
Żaden z uczniów z gminy Krośnice, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów.

Wykres 45. Czy obecnie palisz papierosy?

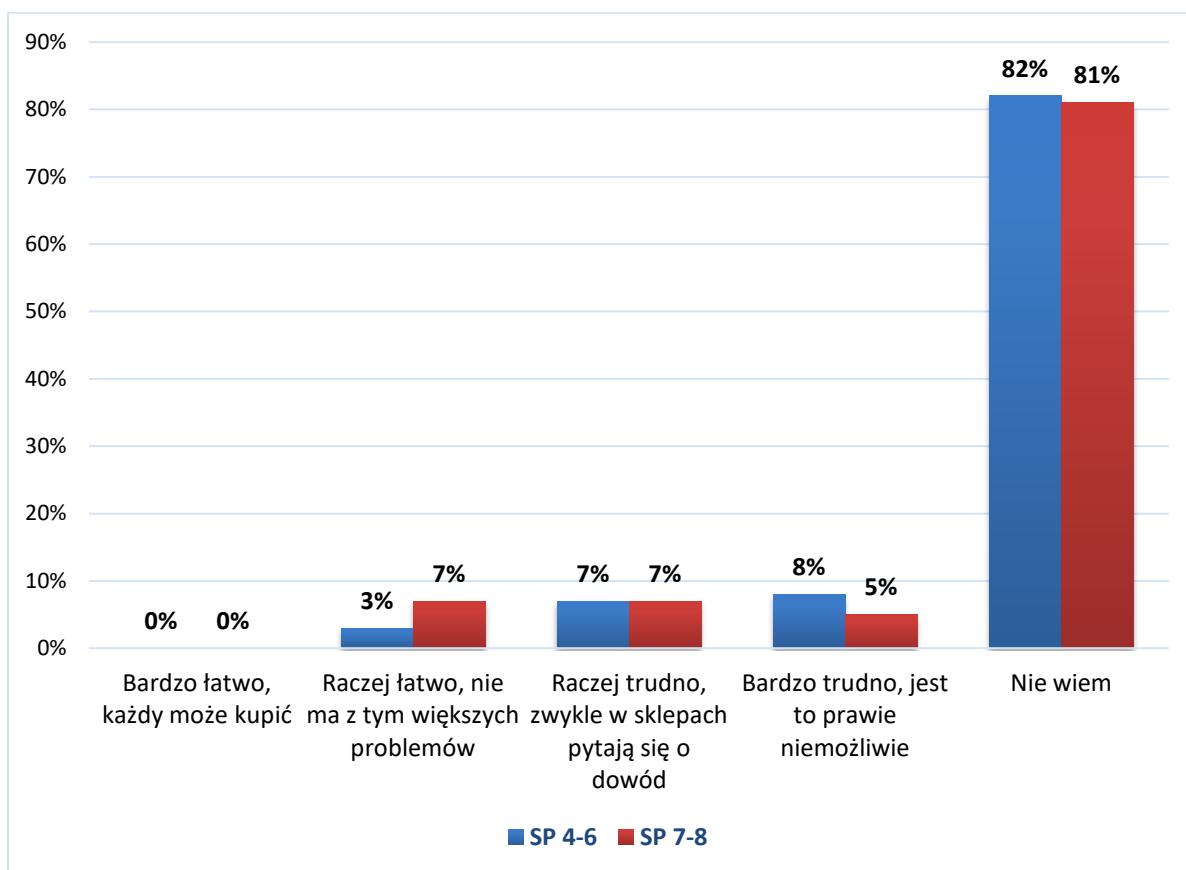
Następnie uczniowie zostali zapytani o to ile osób z ich szkoły papierosy. Badani wskazywali najczęściej, że w ich szkole nikt nie pali (SP 4-6 - 67%; SP 7-8 - 73%) lub też pali kilka osób (SP 4-6 - 25%; SP 7-8 - 20%).

Wykres 46. Ile osób z Twojej szkoły pali papierosy?

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. **Większość uczniów nie znało odpowiedzi na to pytanie (SP 4-6 – 82%, SP 7-8 – 81%), co może oznaczać, że nigdy nie podejmowali próby zakupu papierosów.** Jednakże, 3% młodszych i 7% starszych uczniów ocenia, że jest to raczej łatwe, a łącznie 15% młodszych i 12% starszych uczniów ocenia, że kupno papierosów, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat jest raczej i bardzo trudne.

Wykres 47. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

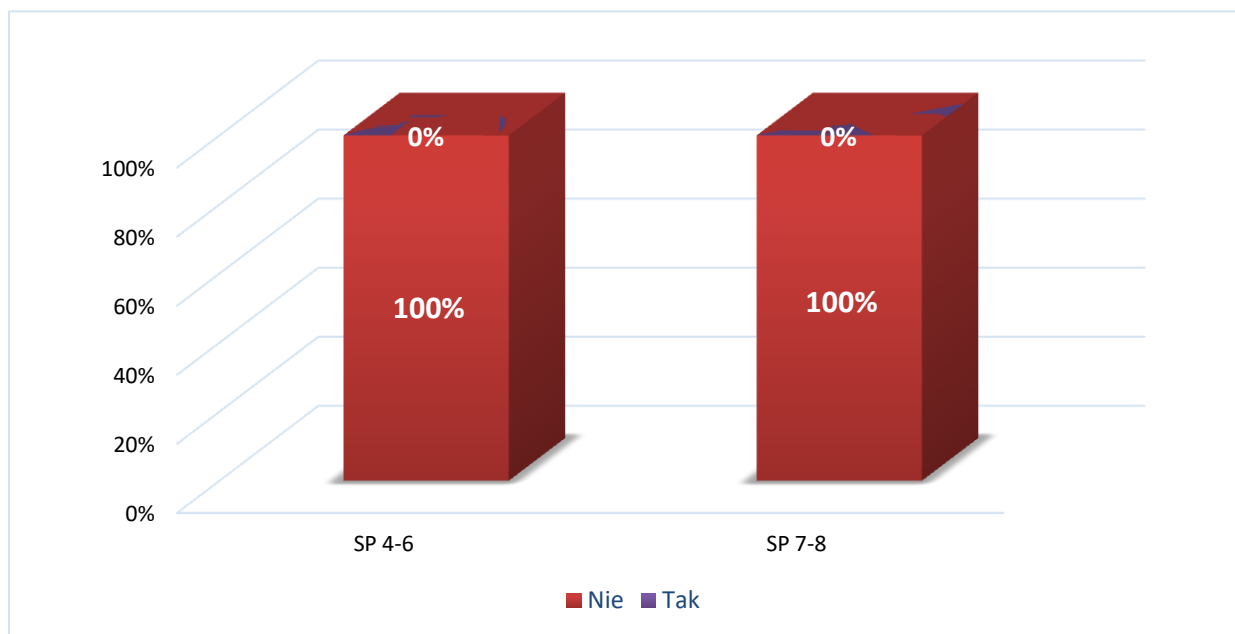
7.4.3. Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że prawie żaden z uczniów z gminy Krośnice nie przejawia problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy.

Na pierwsze zadane w tym obszarze pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?**” uczniowie w 100% odpowiedzi deklarowali, że **nigdy nie próbowali owych substancji**. Jednakże w dwóch kolejnych pytaniach pojawiły się odpowiedzi sugerujące,

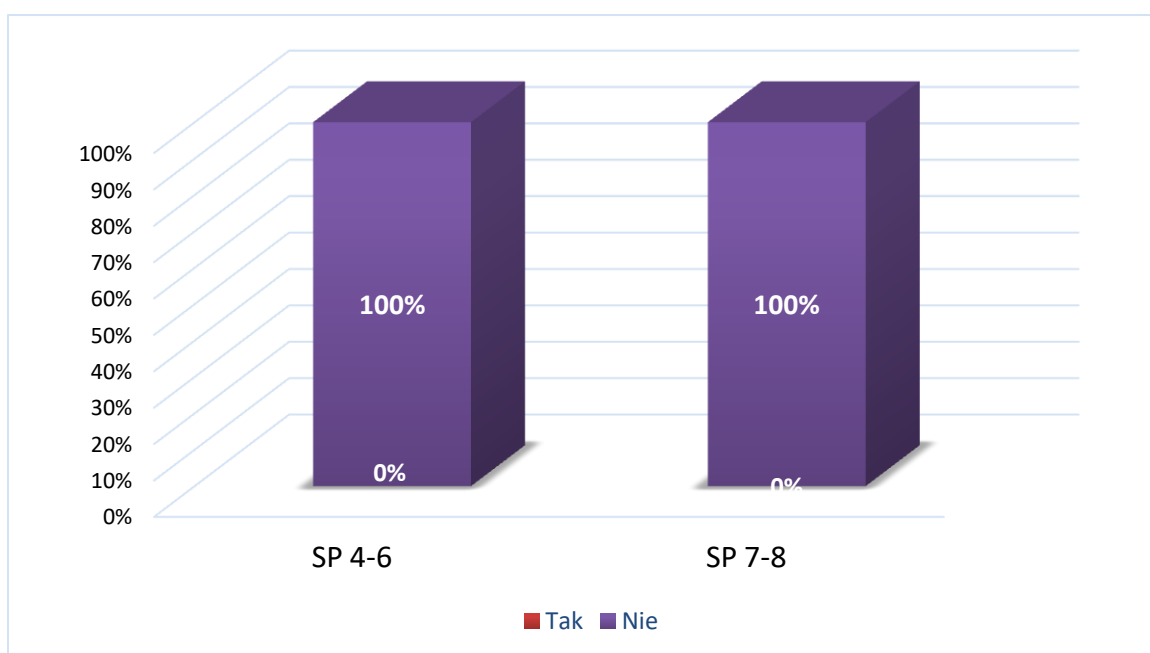
że nieznaczny odsetek młodszych uczniów mógł już mieć kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Na pytanie o okoliczności inicjacji narkotykowej 1% uczniów klas 4-6 wskazał, że były to wagary, kolejno 1%, że miało to miejsce na spotkaniu ze znajomymi oraz 1%, że po raz pierwszy spróbował w towarzystwie rodziny. Również przy pytaniu o rodzaj zażywanych substancji 1% młodszych uczniów szkół podstawowych wskazał, że próbował dopalaczy. Jednakże w pytaniu o częstotliwość zażywania owych substancji wszyscy badani uczniowie zarówno klas 4-6, jak i 7-8 wskazali, że pytanie to ich nie dotyczy. Zachodzi tu pewna rozbieżność w odpowiedziach uczniów.

Wykres 48. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

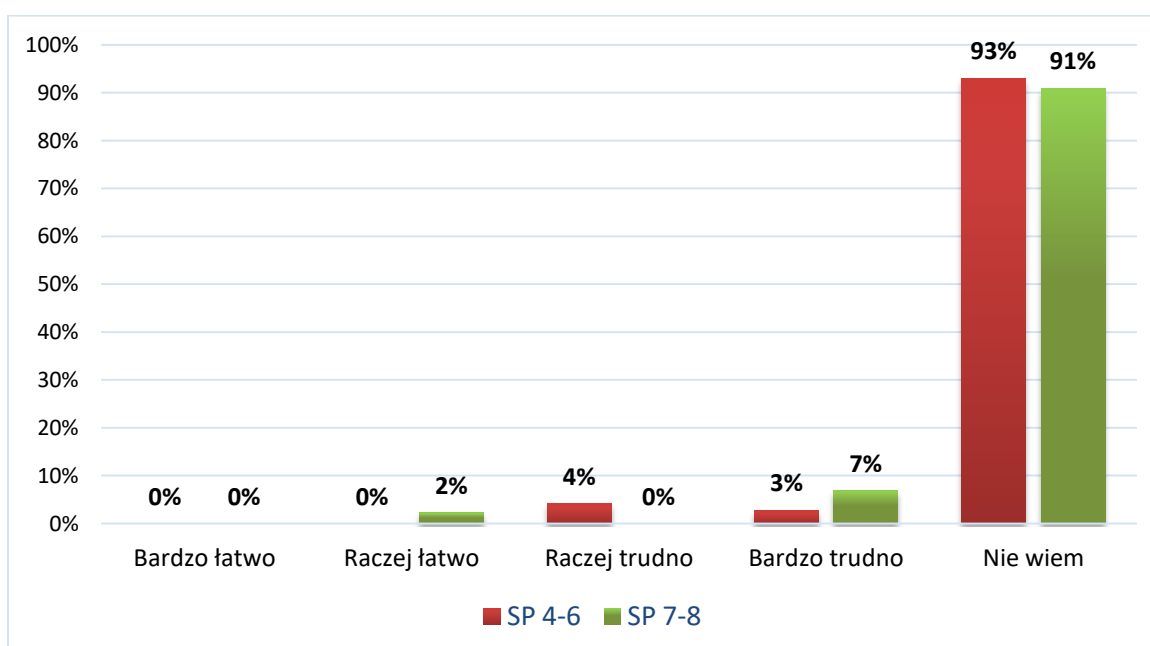

Poniższe wykresy przedstawiają wiedzę na temat źródeł pozyskiwania narkotyków oraz subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. **Wszyscy uczniowie klas szkół podstawowych (SP 4-6 - 100%; SP 7-8 - 100%) nie wiedzą, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość uczniów wskazuje też, że nie wie czy jest to łatwe, czy trudne (SP 4-6 - 93%; SP 7-8 – 91%).** Wyniki te mogą świadczyć, że ci uczniowie w rzeczywistości nigdy nie byli zainteresowani zakupem narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 49. Czy wiesz gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?

Wykres 50. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

7.4.4. Postawy wobec substancji psychoaktywnych

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Tabela 29. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	18%	40%	14%	28%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	6%	14%	32%	48%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	72%	16%	4%	8%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	1%	1%	17%	81%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	7%	4%	18%	71%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	4%	10%	33%	53%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy.	3%	3%	10%	84%

Wszystko jest dla ludzi!

Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	67%	17%	8%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	4%	11%	21%	64%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	3%	4%	28%	65%

Tabela 30. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	9%	45%	23%	23%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	11%	30%	32%	27%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	50%	34%	7%	9%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	9%	25%	66%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić	0%	7%	34%	59%

---

na imprezie.

Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5%	16%	18%	61%
---	----	-----	-----	-----

To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	2%	14%	82%
---	----	----	-----	-----

Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	66%	18%	2%	14%
--	-----	-----	----	-----

Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	20%	16%	59%
---	----	-----	-----	-----

Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	2%	7%	34%	57%
---	----	----	-----	-----

7.4.5. Przemoc w szkole

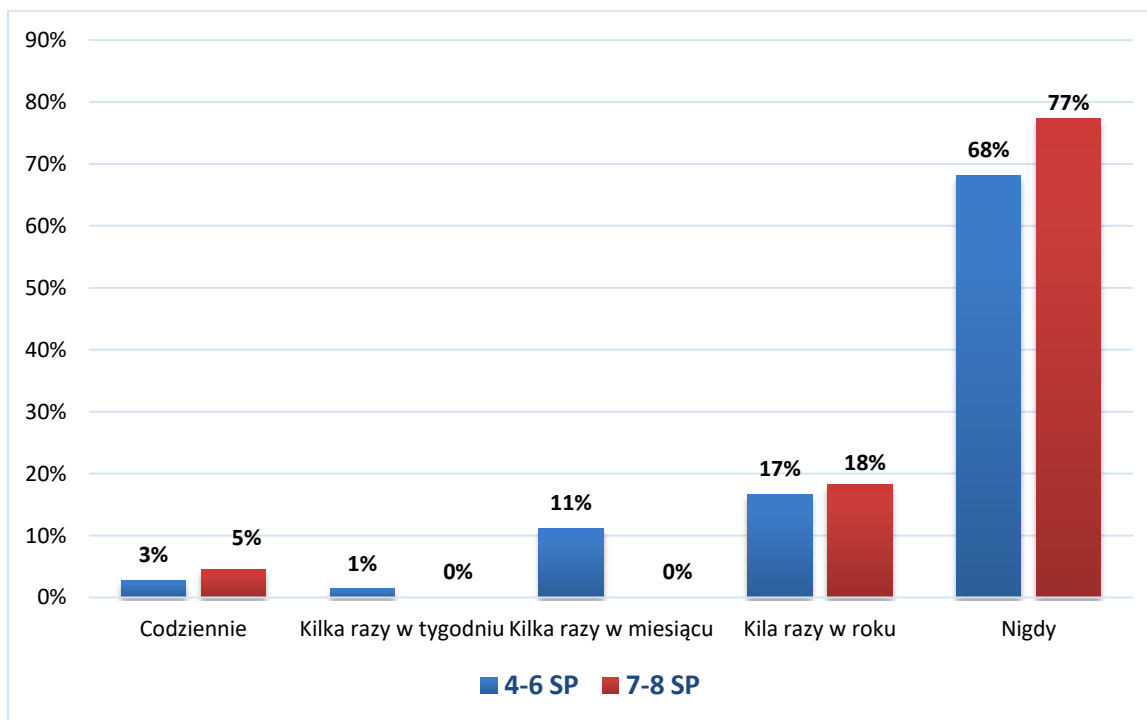
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Krośnice pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczono uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zapytano ich, jak często doświadczają poszczególnych form przemocy.

Spora część uczniów deklaruje, że **nigdy nie padła ofiarą przemocy fizycznej ze strony innych uczniów (SP 4-6: 68%, SP 7-8: 77%)**. Jednakże **17% młodszych uczniów oraz 18% starszych uczniów przyznaje, że doświadczą przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku**. Niepokoi jednak fakt, że **11% uczniów klas 4-6 doświadczą przemocy fizycznej w szkole ze strony rówieśników kilka razy**

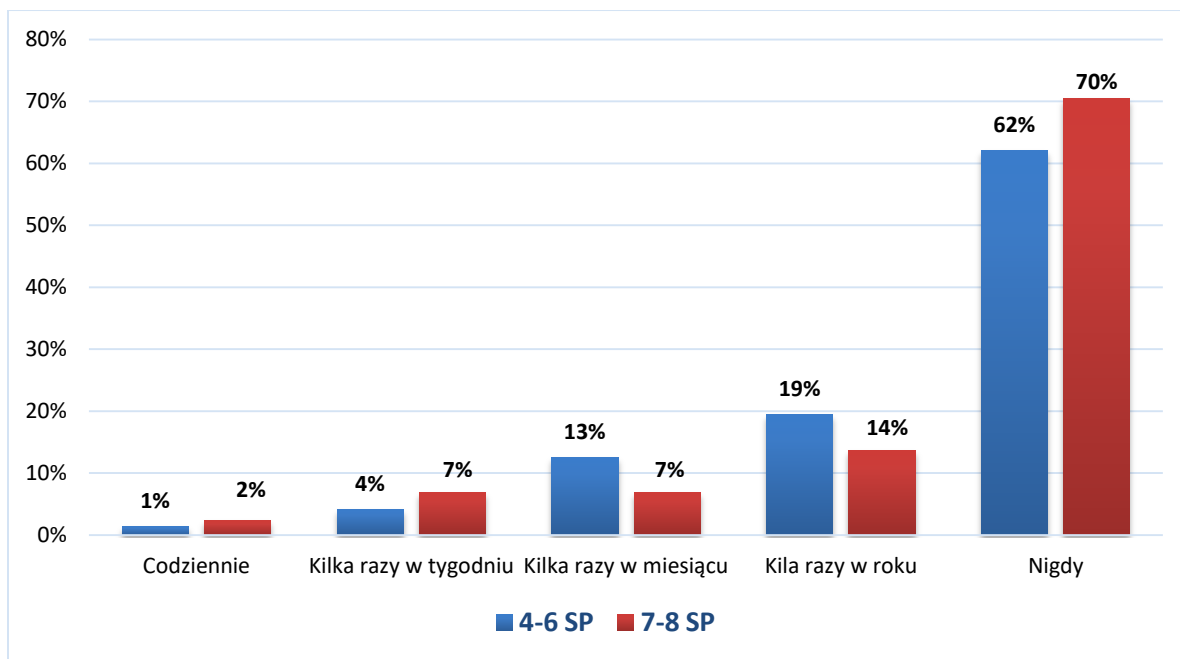
w miesiącu, 1% uczniów kilka razy w tygodniu, a 3% młodszych i 5% starszych uczniów doświadcza jej nawet codziennie.

Wykres 51. Jak często doświadczasz przemocy fizycznej w szkole ze strony innych uczniów?

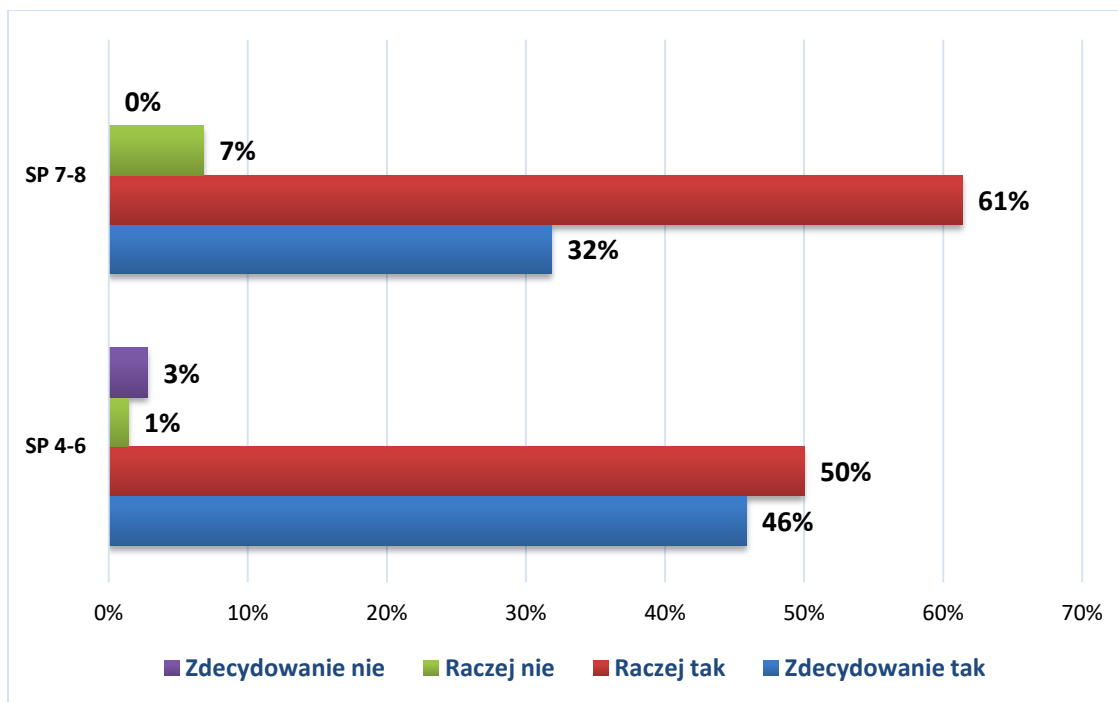
Jeżeli chodzi o doświadczanie **przemocy psychicznej ze strony innych uczniów**, to większość uczniów **nigdy nie padła jej ofiarą** (SP 4-6: 62%, SP 7-8: 70%). Jednakże 19% młodszych i 14% starszych uczniów przyznaje, że doświadcza tej formy przemocy kilka razy w roku, a 13% młodszych i 7% starszych uczniów doświadcza jej kilka razy w miesiącu. Pewien odsetek uczniów doświadcza przemocy psychicznej w szkole ze strony rówieśników kilka razy w tygodniu (SP 4-6: 4%, SP 7-8: 7%), lub nawet codziennie (SP 4-6: 1%, SP 7-8: 2%)..

Wykres 52. Jak często doświadczasz przemocy psychicznej w szkole ze strony innych uczniów?

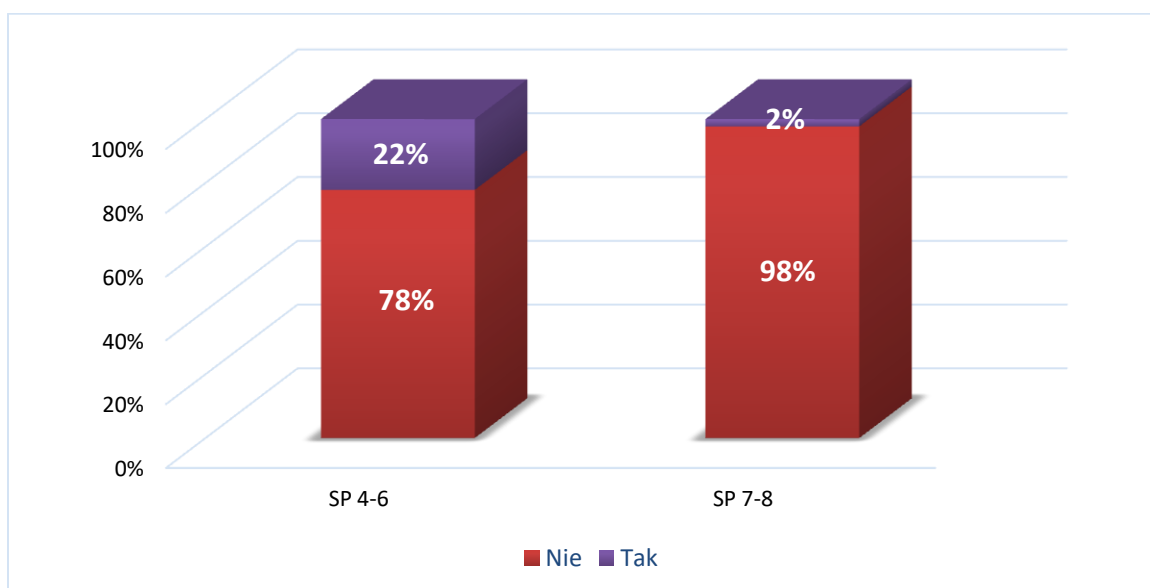
W kolejnym pytaniu nawiązano do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jak się okazało większość uczniów czuje się w szkole **zdecydowanie lub raczej bezpiecznie** (łącznie: SP 4-6 – 96%; SP 7-8 – 93%).

Wykres 53. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

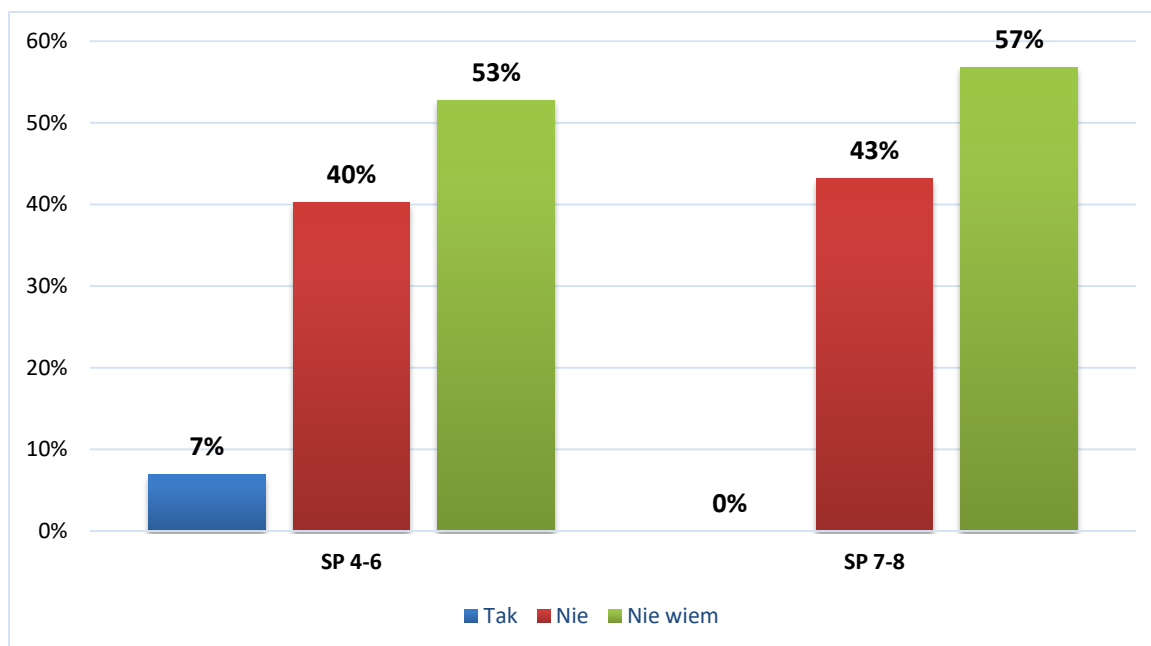
Następnie uczniowie zostali poproszeni o wskazanie **czy są w szkole uczniowie, których się obawiają**. **22% uczniów klas młodszych i 2% uczniów klas starszych uczniów przyznało, że są tacy uczniowie.**

Wykres 54. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach **na terenie gminy Krośnice obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów (SP 4-6: 7%)– jednak nie jest on zjawiskiem rozpowszechnionym.**

Wykres 55. Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

7.4.6. Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹⁰.

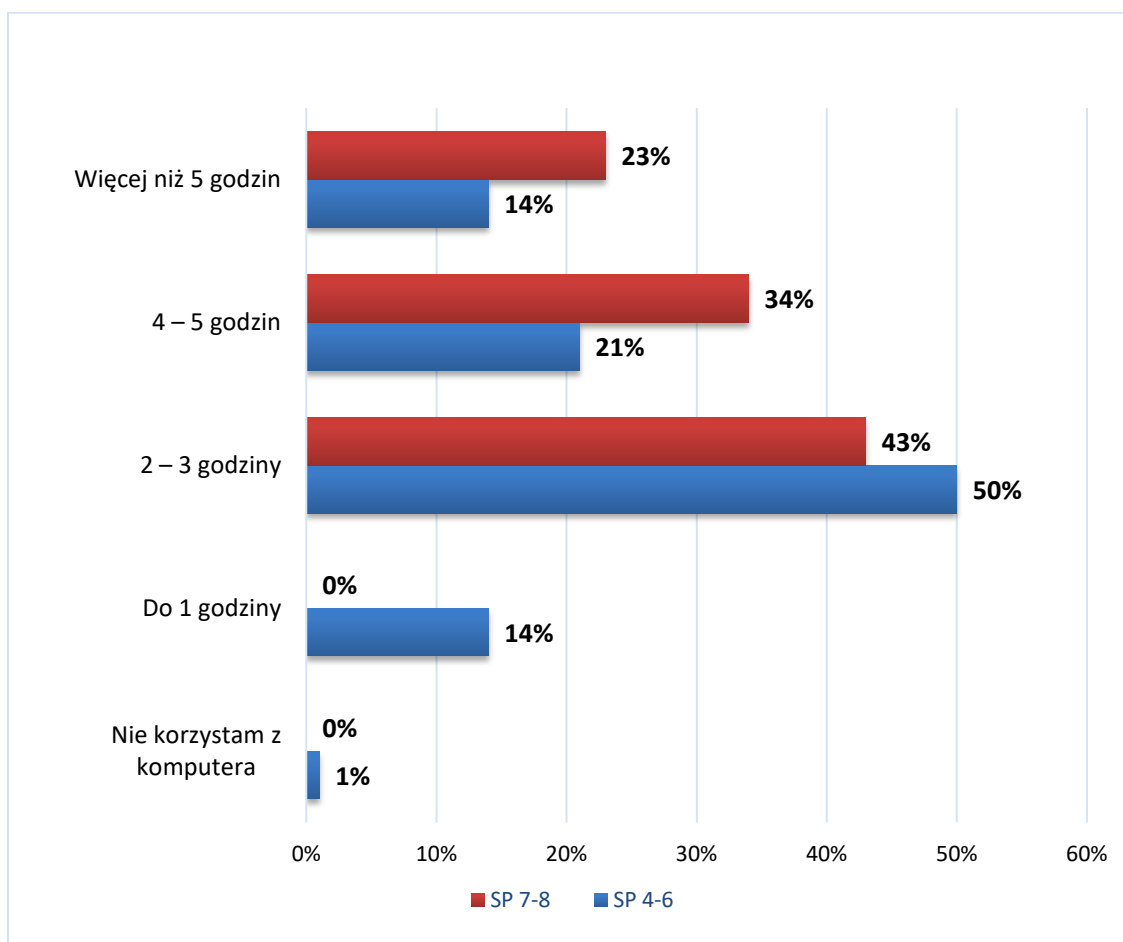
Wraz z wiekiem wzrasta liczba godzin dziennie przeznaczonych na korzystanie z komputera. **Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6 - 50%; SP 7-8 - 43%).** Co niepojęte, część uczniów spędza przed komputerem **więcej niż 5 godzin dziennie (SP 4-6 - 14%; SP 7-8 - 23%).** W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu.

¹⁰ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

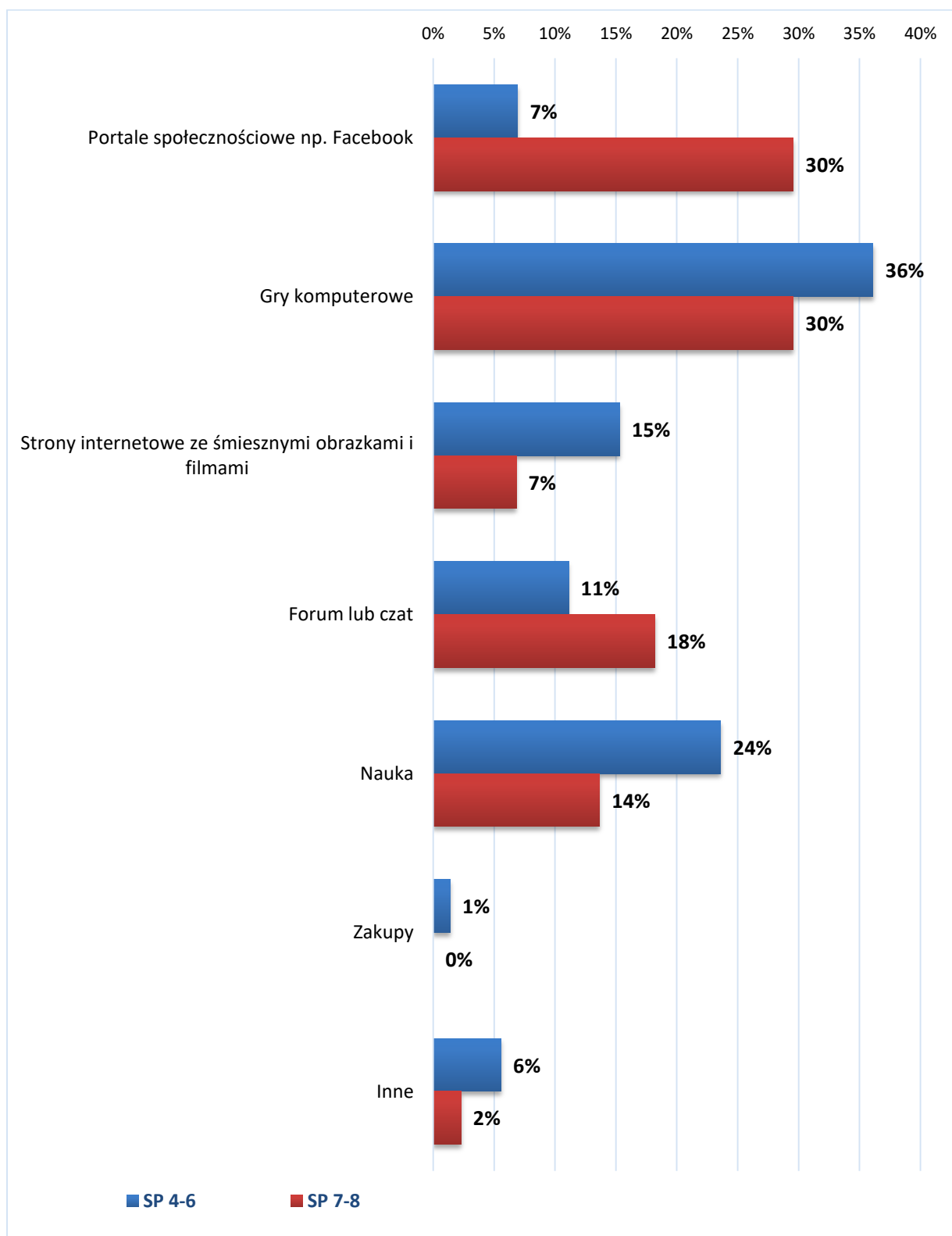

Wykres 56. Częstotliwość korzystania z komputera.

Kolejno zapytano uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 – 36%; SP 7-8 - 30%), nauka (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 14%) oraz portale społecznościowe (SP 4-6- 7%; SP 7-8 - 30%).**

Wykres 57. Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

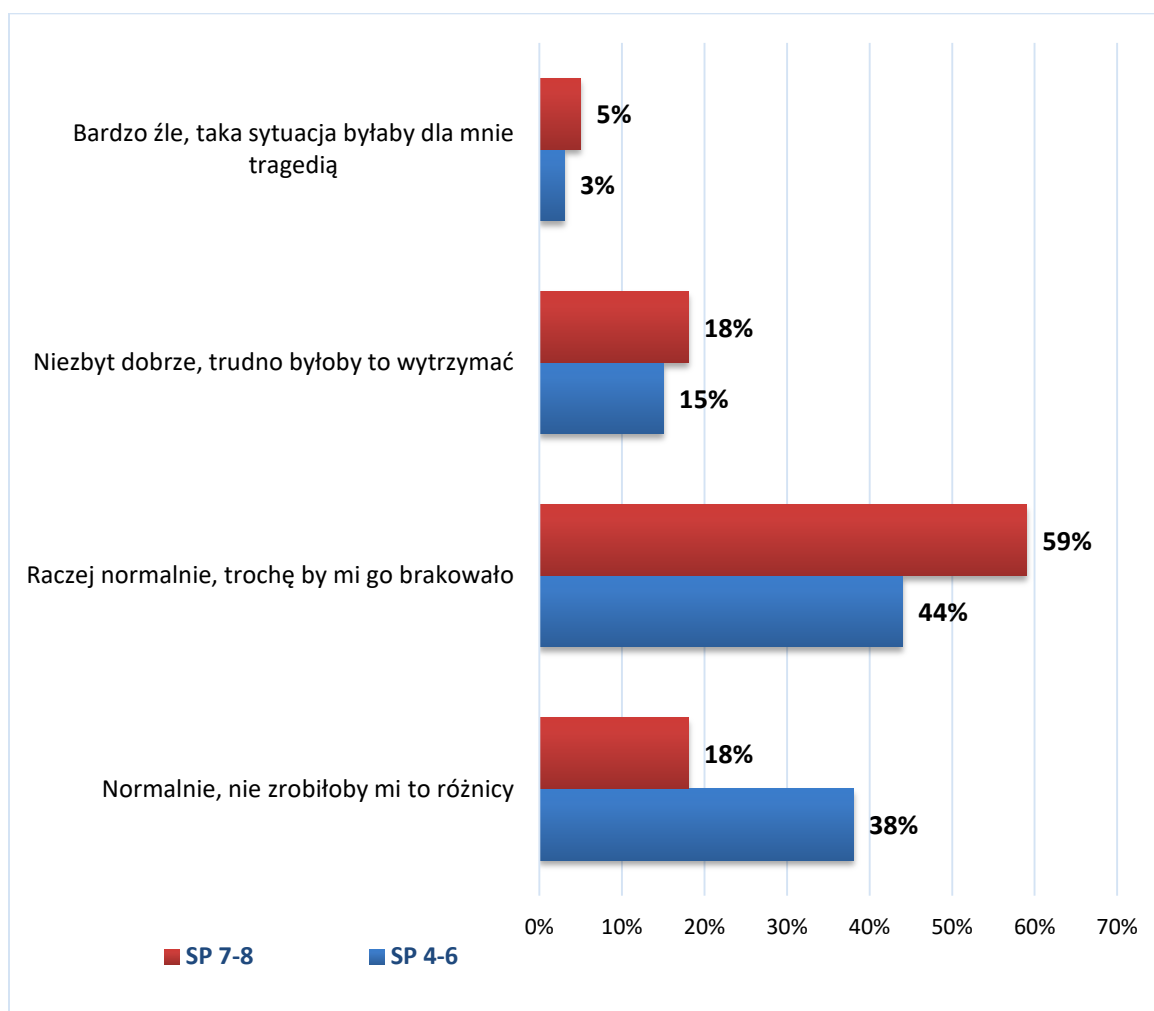

Łącznie 82% uczniów klas 4-6 oraz 77% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów także przyznaje, że dolegliwie odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 18%; SP 7-8 – 23%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków,

dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Wykres 58. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?

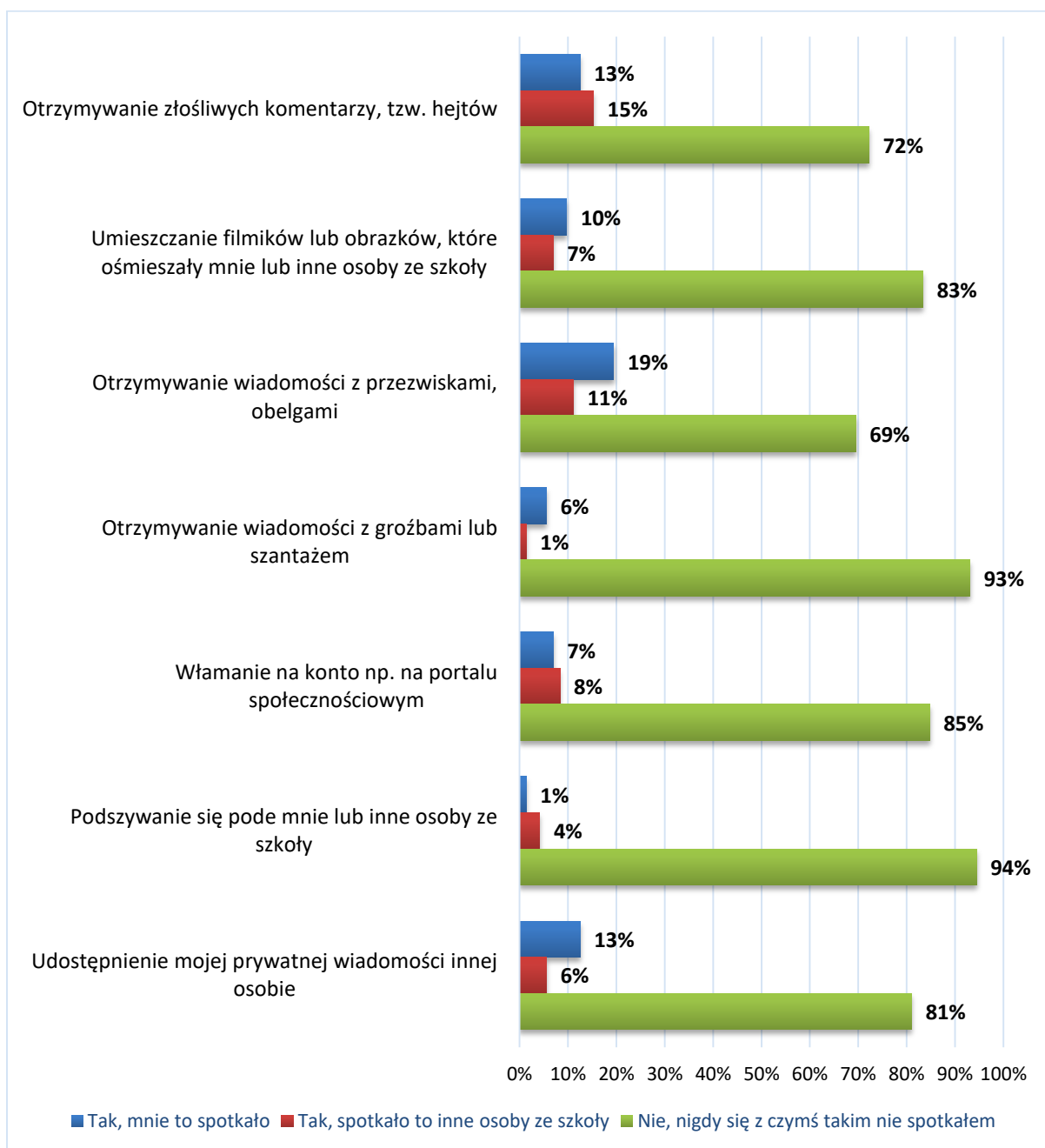

Internet, jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Krośnice nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

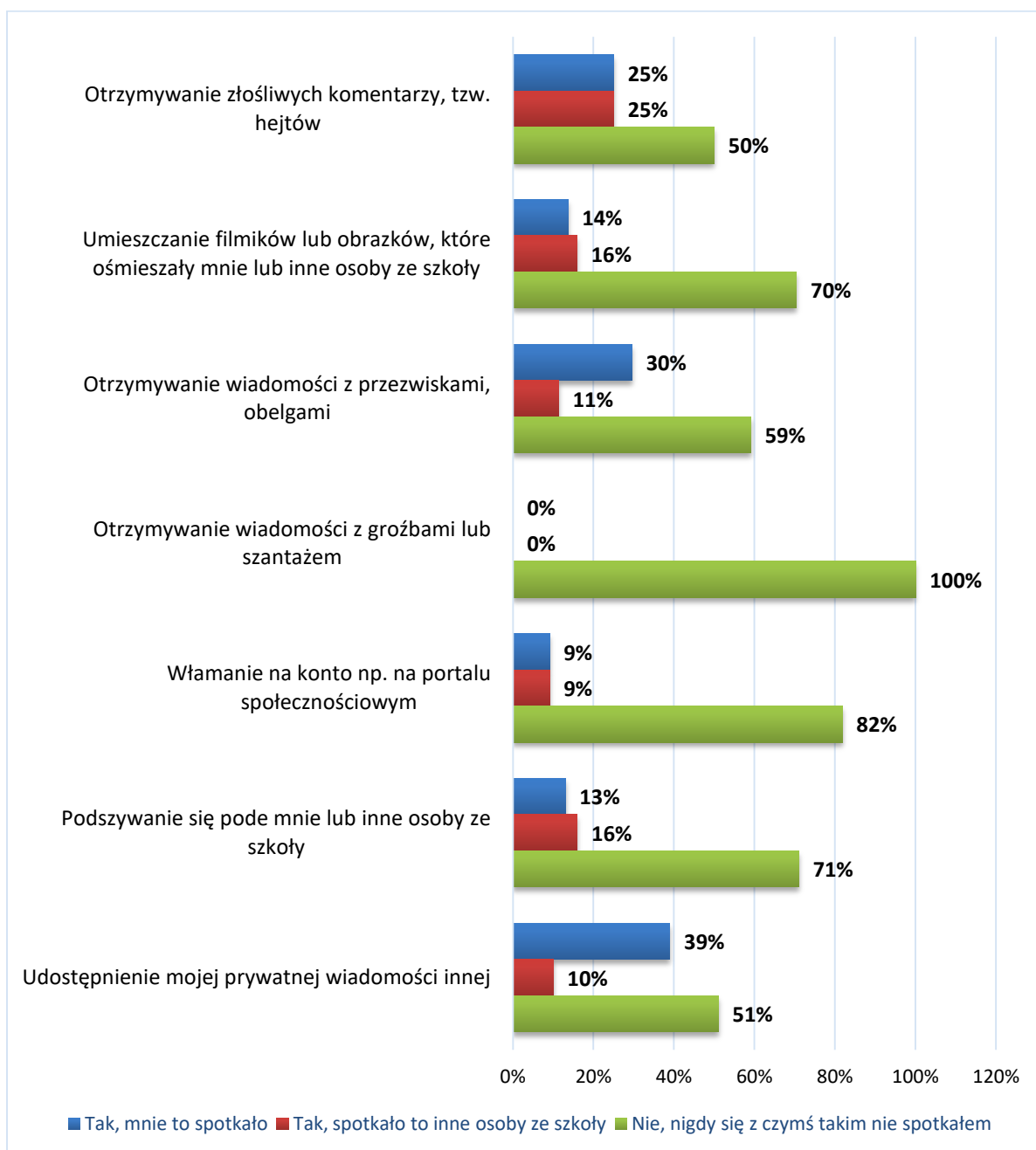
13% uczniów klas 4-6 oraz 25% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie dość często **otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 -19%; SP 7-8- 30%), padali też ofiarami udostępniania ich wiadomości innym osobom (SP 4-6 -13%; SP 7-8- 39%), umieszczania w sieci ośmieszających filmików i obrazków (SP 4-6 -10%; SP 7-8- 14%) czy włamań na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 -7%; SP 7-8 - 9%)**. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Wykres 59. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.

Wykres 60. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.

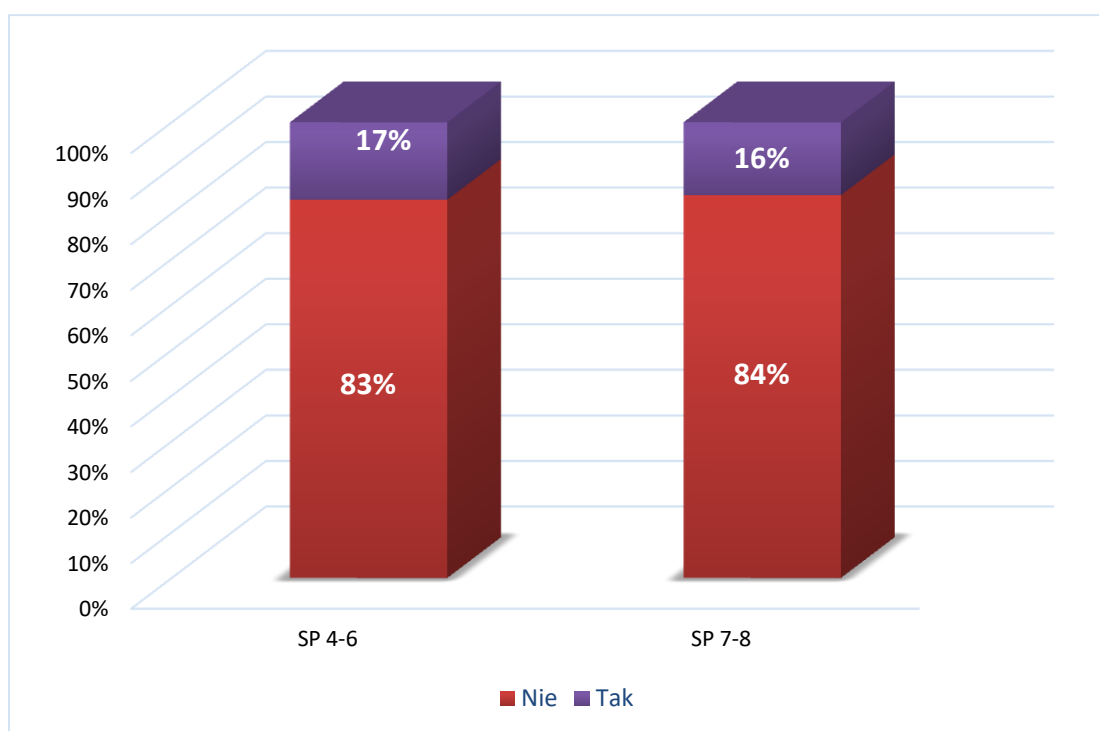

7.4.7. Hazard

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹¹. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹². Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹³.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród młodych mieszkańców gminy Krośnice. **Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 - 83%; SP 7-8 - 84%).** Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest również zauważalny.

Wykres 61. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

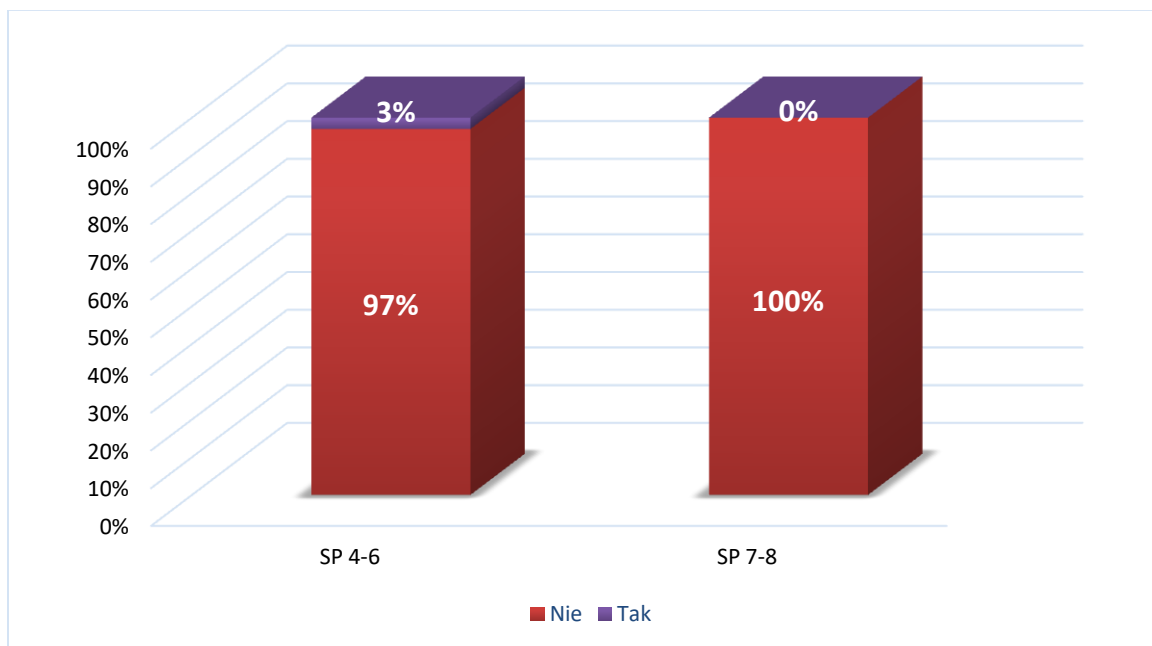
¹¹ P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

¹² M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹³ M. Griffiths M., Gambling Addiction on the Internet, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z gminy Krośnice. 97% młodszych uczniów i 100% starszych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki.

Wykres 62. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

8. Podsumowanie diagnozy

8.1 Dorośli mieszkańcy gminy

a) Najpoważniejszym problemem w opinii mieszkańców jest ubóstwo oraz bezrobocie. Z kolei do najmniej istotnych problemów społecznych w opinii mieszkańców można zaliczyć stygmatyzację osób niepełnosprawnych oraz uzależnienia.

b) Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców na terenie gminy jest duże lub też średnie. Jeżeli chodzi o poczucie bezpieczeństwa w własnym domu wśród respondentów, to również jest ono w większości średnie lub duże. Jednakże 1/5 mieszkańców wskazała, że ich poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy, a 1/3, że we własnym domu jest małe i bardzo małe.

c) Problem wykluczenia społecznego jest na terenie Gminy Krośnice zdaniem większości mieszkańców jest dość lub nawet bardzo powszechnym zjawiskiem. W opinii respondentów grupami, które są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w ich środowisku lokalnym są osoby starsze, osoby bezdomne, osoby niepełnosprawne oraz rodziny wielodzietne.

d) Jak wynika z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Krośnice połowa badanych mieszkańców nie zna nikogo (osobiście lub „ze słyszenia”), kto korzystałby z pomocy rodziny lub innych osób ze względu na zły stan zdrowia lub niepełnosprawność. W subiektywnej ocenie nieco ponad połowy mieszkańców Gminy Krośnice nastawienie do osób niepełnosprawnych jest w ich otoczeniu raczej nieprzyjazne lub też zdecydowanie nieprzyjazne. Pozostali mieszkańcy wskazują, że nastawienie to jest zdecydowanie przyjazne i raczej przyjazne lub też trudno im to określić. Za najbardziej powszechne bariery występujące na terenie gminy respondenci uznali schody, wysokie krawężniki, brak pojazdów dla wózków inwalidzkich oraz zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych.

e) Zdaniem badanych mieszkańców najczęstszymi problemami osób starszych są ubóstwo, niepełnosprawność oraz choroby. Prawie połowa badanych wskazała, że w ich środowisku lokalnym nie podejmuje się żadnych działań na rzecz osób starszych. Pozostali respondenci wskazywali na takie działania jak tworzenie lokalnych programów aktywizacji i wsparcia seniorów, adresowanie do seniorów programów zdrowotnych oraz zapewnianie warunków

do samodzielności i niezależności osób starszych. Część badanych wskazała również, że w szkołach prowadzona jest edukacja dzieci i młodzieży na temat postrzegania starości oraz, że w ich społeczności lokalnej propaguje się aktywny model starzenia i aktywnej starości. Poza tym, mieszkańcy widzą konieczność realizacji licznych działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

f) Zdaniem większości mieszkańców gminy Krośnice skala ubóstwa w ich społeczności lokalnej jest niska. W opinii respondentów najbardziej istotnymi działaniami na rzecz osób ubogich jest prowadzenie pracy socjalnej oraz udzielanie pomocy finansowej, a także wsparcie rzeczowe i udzielanie porad oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Z pewnością te działania mogą korzystnie wpłynąć na sytuację życiową osób ubogich.

g) Mieszkańcy gminy Krośnice wśród przyczyn bezrobocia w ich regionie upatrują przede wszystkim w niskiej przedsiębiorczości osób poszukujących pracy, wprowadzeniu nowoczesnych technologii oraz niskich kwalifikacjach osób poszukujących pracy. Zdaniem połowy mieszkańców Gminy Krośnice w ich regionie realne zagrożenie utraty pracy jest praktycznie żadne. Pozostali wskazali, że zagrożenie to jest bardzo duże lub raczej niewielkie, albo też nie mieli zdania na ten temat. Jeżeli chodzi o możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy, to 1/3 mieszkańców Gminy Krośnice określiła je nisko. Poza tym, 1/4 respondentów oceniło je bardzo dobrze. Pozostali możliwości te ocenili średnio, bardzo nisko, lub też nie potrafili wyrazić swojego zdania w tej kwestii.

8.2 Sprzedawcy napojów alkoholowych

a) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż część sprzedawców nieodpowiedzialnie podchodzi do zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku niestety nie zawsze sprawdzane są dowody potwierdzające wiek.

b) Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Krośnice deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku lub też kilka razy w miesiącu. Wobec powyższego, należy uznać, że próby kupna alkoholu przez osoby nieletnie na terenie gminy zdarzają się często, aczkolwiek nie jest to problem nagminny.

c) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży nie wydaje się być częstym zjawiskiem. Ponad połowa badanych wskazała, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku.

d) W subiektywnej opinii nieco ponad połowy sprzedawców kontrola punktów sprzedaży alkoholu w gminie Krośnice funkcjonuje raczej słabo i bardzo słabo. Pozostali ocenili jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.

8.3 Dzieci i młodzież szkolna

a) Biorąc pod uwagę wyniki ankiet jednak należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę sięgania po alkohol w grupie uczniów klas starszych. W przypadku używania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych

z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od m.in. od leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

b) W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery

i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.

c) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest zauważalny. Dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania

i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

d) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami, jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.

e) Na uwagę zasługuje także fakt, większość uczniów wskazało również swoich nauczycieli, jako osoby godne zaufania. Dla umocnienia tej tendencji, warto byłoby zorganizować spotkania dla wychowawców ze specjalistami, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko, jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także, jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież

IX. ANALIZA SWOT

1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Krośnice

Analiza SWOT stanowi narzędzie do określenia priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Krośnice można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy.

2. Analiza SWOT

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych; - bardzo dobre warunki hydrograficzne tworzące warunki do wykorzystania ich w turystyce; - stowarzyszenia działające w gminie; - rozwinięty system oświaty podstawowej; - dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego;	<ul style="list-style-type: none"> - dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej; - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; - niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych; - brak form aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych; - mała mobilność osób bezrobotnych; - brak wolontariuszy przygotowanych do pracy z podopiecznymi w szczególności z seniorami oraz

<ul style="list-style-type: none"> -promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne; - dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna i baza sportowo-rekreacyjna; - rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; - wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w polityce społecznej na terenie gminy; - dobry kontakt pracowników socjalnych z podopiecznymi Ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej; - wsparcie Asystenta Rodziny; - dostęp do podstawowej opieki medycznej; 	<ul style="list-style-type: none"> niechęć osób starszych do korzystania z ich pomocy; - słaba pozycja materialna seniorów; - ograniczony dostęp do usług medycznych dzieci i młodzieży (specjalistycznych w szczególności psychiatry); - niewystarczająca infrastruktura, placówek stacjonarnych dla osób “złotego wieku”; - bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego; - brak świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na terenie gminy; - brak mieszkań chronionych; - alkoholizm i narkomania wśród dzieci i młodzieży;
---	--

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne; - walory przyrodniczo – krajobrazowe; - promocja regionu; - bardzo dobre kontakty z gminami partnerskimi; - możliwość pozyskiwania dodatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> - odległość od dużych aglomeracji; - starzenie się społeczeństwa; - brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 40 roku życia; - niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty

<p>środków (fundusze unijne);</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość zlecania zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej; - możliwość pozyskania funduszy w ramach programów rządowych; 	<p>publiczne, prace społecznie użyteczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek; - ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej; - wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań; - wzrost przestępczości nieletnich; - zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci;
--	--

Analiza wykonana w oparciu o aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy Krośnice niewątpliwie wskazuje, że mocną stroną gminy jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej. Niestety gmina Krośnice ma również wiele słabych stron. Jedną z nich to słabo rozwinięty sektor prywatny średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej jak i tej rozumianej w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne. Stwarzając warunki do rozwoju przedsiębiorczości (odpowiednia polityka podatkowa) gmina widzi potrzebę tworzenia miejsc pracy a w dalszej perspektywie widzi korzyści z wpływów podatkowych, które w części mogą pokryć wydatki związane z prowadzoną przez gminę polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie patologiom społecznym.

Pojawiło się także niekorzystne zjawisko cechujące się tym, iż społeczność lokalna zamiast potęgować wysiłki do zaradzenia negatywnym zjawiskom społecznym w łatwy sposób wykorzystuje możliwości otrzymania wszelkiego rodzaju wsparcia od różnych instytucji.

Z tego też względu zarówno samorząd lokalny, jak i wszystkie instytucje działające na terenie gminy będą podejmować działania niwelujące marginalizację społeczną.

X. MISJA I ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Podstawą do ustalenia kolejności celów głównych (strategicznych) oraz celów szczegółowych (operacyjnych) na lata 2021 – 2027 stał się rozmiar problemów osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Krośnice.

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dotyczącego:

- wspieranie osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie psychospołecznych skutków bezrobocia
- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- wsparcia dla osób bezdomnych
- kształcenie kadry pracowników służb społecznych

2. Misja

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Krośnice, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz z ich różnymi reprezentantami.

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, kompleksowej opieki nad rodziną, rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz umożliwienie każdej jednostce pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

CEL 1: DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO UTRZYMANIA SENIORÓW I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU ZAMIESZKANIA

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy w realizacji celu	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja	Źródła finansowania	Prognoza zmian
1	Zdiagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje pozarządowe(PCK, Fundacje)	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, PFRON	- efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - wyższy standard świadczonych usług, - lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
2	Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci	Działanie ciągle w horyzoncie	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe(PCK, Fundacje)	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa,	

	pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.	czasowym strategii	,		EFS,	
3	Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje pozarządowe(PCK, Fundacje)	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS	
4	Promowanie i inicjowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii		Liczba uczestników objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS,	
5	Rozwijanie oferty spędzenia czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS,	

	odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.		pozarządowe(PCK, Fundacje)			
6	Wsparcie opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych w sprawowanej przez nich opiece	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje pozarządowe(PCK, Fundacje)	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS,	

7	Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy domu dziennego pobytu dla seniorów.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje pozarządowe(PCK, Fundacje)	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, EFS,	
---	---	--	---	--------------------------------	-------------------------------------	--

CEL. 2: WSPARCIE OSÓB I RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W STANIE UBÓSTWA ORAZ REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZMIERZAJĄCYCH DO REDUKOWANIA TEGO ZJAWISKA

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie działań instytucji wspierających.
2. Wspieranie organizacyjne, prawne powstających i istniejących organizacji pozarządowych.

L.p	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy w realizacji celu	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja	Źródła finansowania	Prognoza zmian
1.	Działania polegające na udzielaniu doraźnej i stałej pomocy w formie świadczeń pieniężnych: zasiłki z pomocy społecznej, świadczenia wychowawcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenia rodzinne, stypendia, dodatki mieszkaniowe,	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa	- mniejsza liczba osób korzystających z pomocy społecznej, - ilość stworzonych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych, - ilość osób skierowanych

2.	Działania polegające na udzielaniu świadczeń niepieniężnych: pomoc rzeczowa, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, refundowanie posiłków dla dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i świetlicach szkolnych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa	do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego,
3.	Tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez: organizowanie robót publicznych, prac społeczno – użytecznych, Programu PAI dla osób długotrwale bezrobotnych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa	
4.	Diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy – potrzeba współpracy z PUP, przedsiębiorcami, instytucjami i organizacjami w tym zakresie	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne	
5.	Zbudowanie oparcia systemu społecznego dla osób i rodzin ubogich poprzez tworzenie oparcia socjalnego, prawnego i psychologicznego	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	Liczba beneficjentów	Środki własne	

			Organizacje pozarządowe		
6.	Wspieranie funkcjonowania Organizacji pozarządowych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba wspartych projektów	Środki własne
7.	Współpraca ze środowiskowymi domami samopomocy	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspartych projektów	Środki własne Budżet państwa

CEL 3: POPRAWA SKUTECZNOŚCI WSPARCIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I POMOCY RODZINIE

Cele szczegółowe:

1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
2. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

L.p.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy w realizacji celu	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja	Źródła finansowania	Prognoza zmian
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej, i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	-większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, - obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, - lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, - lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej

2	Uaktywnienie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców i nauczycieli poprzez media, organizowanie konferencji, porad, kampanii, itp.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja, służba zdrowia, gminne placówki oświatowe, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	
3	Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

			oświatowe , organizacje pozarządowe		
4	Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe , organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,
5	Zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych m.in. współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie prowadzącym program	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,		Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,

	korekcyjno- edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie					
6	Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, organizacje pozarządowe,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

Cel 4: WSPIERANIE RODZIN ORAZ ZAPEWNIENIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY WARUNKÓW DO ROZWOJU

Cele szczegółowe:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

L.p.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy w realizacji celu	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja	Źródła finansowania	Prognoza zmian
1	Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	- podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, - zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, - podwyższenie szans edukacyjnych
2	Utrzymanie, a w razie konieczności zwiększenia liczby	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

	asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby znalezienie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.	strategii	placówki oświatowe , Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe			dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, - wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.
3	Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełnienia ról rodzicielskich oraz promowanie właściwego modelu rodziny, m.in. przez pracowników Gminnego, Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek oświatowych, asystenta rodziny.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe , Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	
4	Bieżąca informacja dla rodzin oraz osób samotnie	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

	wychowujących dzieci o dostępie do poradnictwa specjalistycznego.	strategii	placówki oświatowe , Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe			
5	Rozszerzenie dostępu dzieci i młodzieży do aktywnego spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, oświatowych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe , jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	
6	Wyrównanie szans	Działanie ciągłe	Wójt Gminy, Rada	Liczba osób	Środki własne,	

	<p>edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów</p>	<p>w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe</p>	<p>objętych wsparciem</p>	<p>budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,</p>	
7	<p>Opracowanie i wdrożenie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, (w ramach konkursów), podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe</p>	<p>Liczba osób objętych wsparciem</p>	<p>Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,</p>	

8	Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe , jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	
---	--	--	--	--------------------------------	--	--

Cel 5: PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W GMINIE

Cele szczegółowe

1. Przeciwdziałanie przestępczości , w tym wśród nieletnich.

2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

L.p	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy w realizacji celu	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja	Źródła finansowania	Prognoza zmian
1	Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom(akcje, kampanie)	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe,	Ilość kampanii	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	- wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, - ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, - bezpieczniejsze drogi.

			Policja, Kurator sądowy,		
2	Prowadzenie spotkań edukacyjno-informacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizacja programów w placówkach oświatowych i włączenie w ich realizację policjantów.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe, Policja, Kurator sądowy,	Liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,
3	Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,	Liczba przestępstw, Częstotliwość patroli,	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,

	najbardziej zagrożonych przestępczością szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.		gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe, Policja,			
4	Współpraca jednostek gminnych oraz mieszkańców z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi w celu przeciwdziałania przestępczości.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe, Policja, Kurator sądowy,	Liczba przestępstw,	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	
5	Umożliwienie dzieciom i młodzieży	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

	alternatywnych form spędzania czasu wolnego.		Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe, jednostka sportowo-rekreacyjna, jednostka kulturalna, organizacje pozarządowe, Policja, Kurator sądowy,			
6	Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, oświetlenia i miejsc parkingowych.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy,	Liczba zdarzeń drogowych, ilość nowych miejsc parkingowych,	Środki własne, budżet państwa, EFS, organizacje pozarządowe,	

XI. SYSTEM MONITOROWANIA, PROMOCJA ORAZ FINANSOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Monitorowanie

Istotnym instrumentem wdrażania niniejszej Strategii jest monitoring polegający na systematycznej ocenie realizowanych działań i modyfikacji kierunków działań w przypadkach istotnych zmian społecznych, które będą pojawiać się wraz ze zmianami regulacji prawnych lub w przypadku narastania poszczególnych problemów społecznych.

Całościowa ocena wymagać będzie odpowiedzi na pytanie o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Jakość procesu wdrażania strategii będzie zależna od sytuacji finansowej Gminy, środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym środków unijnych oraz wielkości środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych działań.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie).

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- 1) wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej,
- 2) funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych,
- 3) ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych,
- 4) ilość uruchomionych działalności gospodarczych,

- 5) ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- 6) ilość zrealizowanych inwestycji w ramach rozwoju społeczno - gospodarczego gminy w tym ze środków unijnych,
- 7) ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego,
- 8) ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy,
- 9) ilość dzieci objętych programem dożywiania,
- 10) liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- 11) liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie,
- 12) liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- 13) ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy,
- 14) liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi odbywać się będzie z udziałem mediów: lokalnej prasy, strony internetowej, BIP, plakatów, tablicy informacyjnej, informatorów, ulotek oraz przez organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń i wymiany doświadczeń a także zawieranie porozumień dot. wspólnego wykonywania niektórych przedsięwzięć.

3. Finansowanie Strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to

- środki własne samorządu,
- środki z budżetu państwa,

- środki innych partnerów przedsięwzięcia,
- środki funduszy krajowych (np. Fundusz Ochrony Środowiska),
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą będą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji
- zdolność przygotowanie i realizacji konkretnych projektów dla gminy Krośnice w sferze społecznej
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii
- rezerwy w budżecie gminy środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych

W Unii Europejskiej pomoc stosowana jest w formie polityki strukturalnych. Polska jako członek Unii Europejskiej korzysta z możliwości wspierania wysiłku lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego.

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo-społecznych gminy czy regionu
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a instytucjami i organizacjami pozarządowymi, (partnerstwo)
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów
- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego

- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek środków budżetu gminy na montaż finansowy. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

XII. PODSUMOWANIE

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Krośnice nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Nowym wyzwaniem dla jednostki jest zmiana jej dotychczasowej roli. Odstępuje się od wizerunku ośrodka jako „kasy wypłacającej świadczenia”, natomiast dąży się do stworzenia

profesjonalnej instytucji, świadczącej wysokiej jakości usługi socjalne. Od instytucji tej oczekuje się, by była ona znaczącym podmiotem lokalnej polityki społecznej, pełniącym rolę:

- koordynatora w systemie usług społecznych,
- inicjatora i animatora nowych rozwiązań w dziedzinie pomocy społecznej,
- rzecznika interesów osób, rodzin i grup społecznych,
- twórcy i realizatora lub organizatora określonych usług socjalnych.

Ośrodek pomocy społecznej zmierza do tego, aby być dynamicznie rozwijającą się i kreatywną instytucją dostosowującą zakres usług do zdiagnozowania potrzeb społecznych. Tworzenie lokalnych koalicji, budowanie lokalnych systemów wsparcia czy sieci zwiększy skuteczność udzielanej pomocy i będzie sprzyjać pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych, kompleksowości prowadzonych działań oraz racjonalizacji poniesionych nakładów, zwiększając tym samym efektywność.

Przed ośrodkiem pomocy społecznej stoi potrzeba poszukiwania nowych źródeł finansowania swojej działalności. Zakres potrzeb społecznych jest ogromny, natomiast nakłady budżetu państwa na ten cel – ograniczone. Zachodzi uzasadniona obawa, że samorządy lokalne nie będą w stanie kompensować wydatków pomocy społecznej. Członkostwo w Unii Europejskiej otworzyło nowe możliwości pozyskiwania środków na określone programy społeczne m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego. Fundusz ten jest instrumentem polityki Unii Europejskiej, zmierzającym do zwiększenia spójności społeczno-ekonomicznej wszystkich państw do niej należących.

W ramach EFS przekazywane są środki finansowe na niwelowanie różnic w poziomie życia mieszkańców Unii. Fundusz w szczególności wspiera działania związane z:

- rozwojem i modernizacją instrumentów oraz instytucji rynku pracy,
- realizacją programu perspektyw dla młodzieży,
- przeciwdziałaniem i zwalczaniem długotrwałego bezrobocia,
- integracją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,
- promocją aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka,

· integracją i reintegracją zawodową kobiet.

Nie bez znaczenia jest także nowoczesne zarządzanie ośrodkiem. Obejmuje ono zarządzanie kapitałem ludzkim, budowanie strategii rozwoju ośrodka oraz doskonalenie warsztatu pracy we wszystkich obszarach: organizacyjnym, technicznym, merytorycznym i etycznym. Stojąc w obliczu poważnych wyzwań, ośrodek musi dysponować wysoko wyspecjalizowaną kadrą profesjonalistów dużej wiedzy i kompetencjach zawodowych oraz specjalistów osiagających cele zawodowe.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż ośrodek pomocy społecznej poprzez swoją otwartość, elastyczność może szybko wykorzystać szansę i dostosować się do nowych sytuacji. Może stać się organizacją o umiejętnościach pozyskiwania i wykorzystywania zdobytej wiedzy. A wszystko to ma służyć polepszeniu jakości życia osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich życiowych potrzeb.

